Ateitis

LAPKRITIS—GRUODIS 1990-6

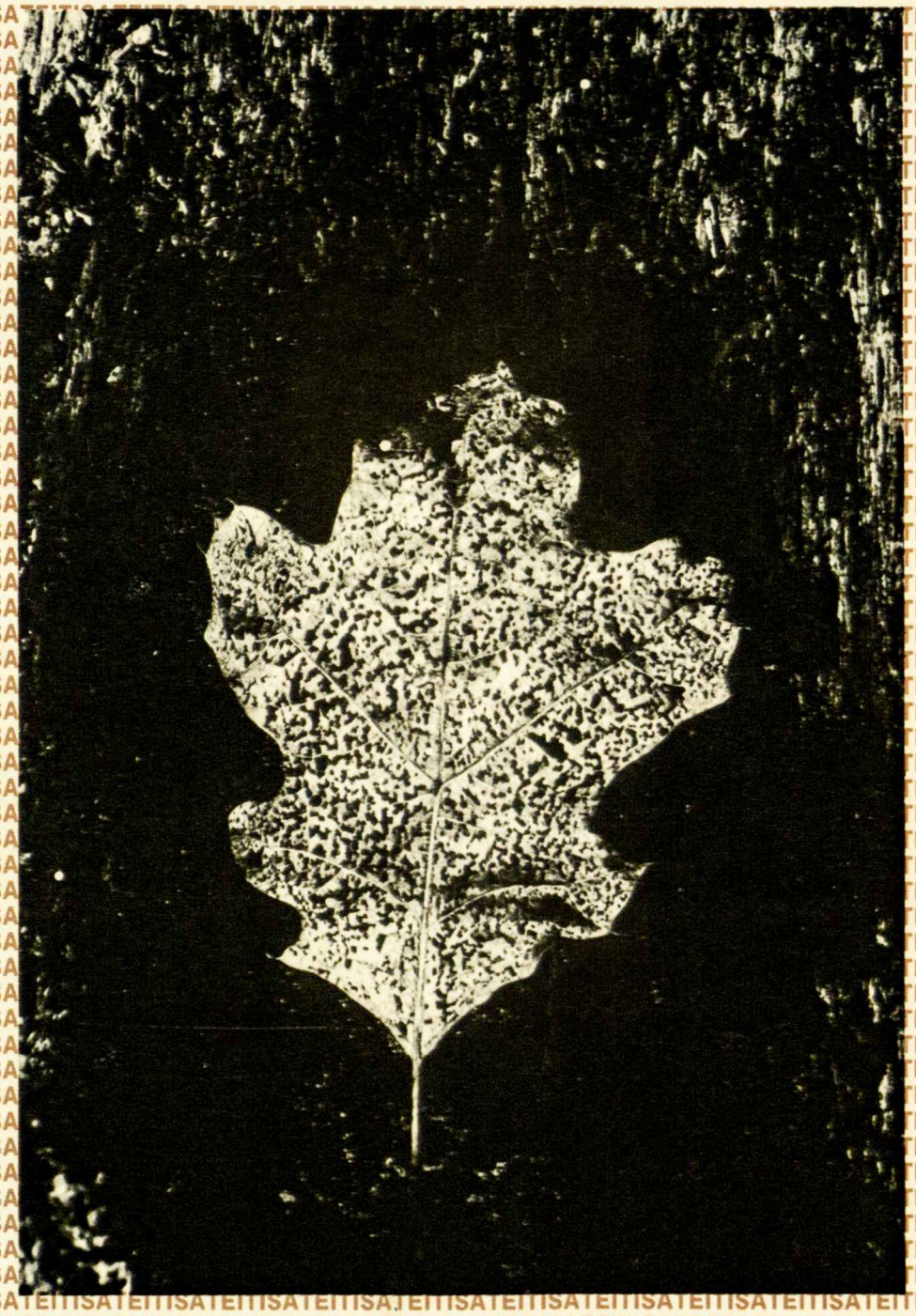

Ateitis

Marija ir taurus mahometonas
Kan. Stasys Kiškis 190

Šventoji naktis (eil.)
Julija Maceinienė 191

Kalėdų naktį
Česlovas Masaitis 191

Trumpai apie Antaną Vaičiulaitį
D. Bindokienė 192

Kurapkos
Antanas Vaičiulaitis 193

Vertingos dovanos
Rozalia P. 195

ATEITININKAI LIETUVOJE 196
Rašo: Aldas Kriaučiūnas, Bernardas Kemundris, Albina Saladūnaitė, Gabrielė Žaidytė, Vaidotas Ivanauskas

KALBOS SKYRIUS 202

KNYGOS—LEIDINIAI 203

ATEITIES SPINDULIAI 206
Rašo: Danius Šilgalis, Rima Ješmantaitė, Paulius Stepanas

ĮVYKIAI IR ŽMONĖS 209

Jonas Juodišius, generolas, Gulago kankinys
Adolfas Damušis 209

MŪSŲ VEIKLA 214
Rašo: R. Kubiliūtė, M. Landytė, L. Gaidimauskaitė, N. Tijūnėlytė, E. Varnienė, R. Marchertienė, S. Laniauskas, D. Bindokienė, R. Sidrytė, J. Baužys

1990 metų „Ateities" turinys 226

KREIVOS ŠYPSENOS 228

Viršelio nuotrauka Algimanto Kezio.
„Ryto ir Gailytės" piešiniai — Viktutės Siliūnienės.

Ateitininkų Federacijos leidžiamas katalikiškos lietuviškos orientacijos žurnalas

LAPKRITIS—GRUODIS
1990
VOL. LXXX NR. 6

REDAKTORĖ:
Danutė Bindokienė,
7155 S. Homan Ave.,
Chicago, IL 60629. USA
Telef. (312)776-2036

REDAKCIJOS NARĖS:
Ramunė Kubiliūtė.
Rūta Sidrytė,
Viktutė Venclovaitė.

TECHNINIS REDAKTORIUS:
Jonas Kuprys

ADMINISTRATORIUS:
Juozas Polikaitis,
7235 South Sacramento Ave.,
Chicago, IL 60629, USA
Tel.: (312)434-2243

Spaudos darbus atlieka Draugo spaustuvė Chicagoje. Leidžia Ateitininkų Federacija. Prenumerata metams JAV ir Kanadoje — 12.00 dol.; garbės prenumerata — 20.00 dol., susipažinimui 9.00 dol.; kituose kraštuose — 9.00 dol., išskyrus Pietų Ameriką (7.00 dol.).

ATEITIS (USPS 035-440) — a magazine published by-monthly, by the Lithuanian Catholic Federation Ateitis, Inc. Business address: 7235 S. Sacramento Ave., Chicago, IL 60629 USA. Yearly subscription in the US and Canada $12.00. Single copy $2.00. Second class postage paid at Chicago, Illinois.
© 1990 by the Lithuanian Catholic Federation Ateitis. All rights reserved. POSTMASTER: Send address changes to ATEITIS, 7235 S. Sacramento Ave., Chicago, Illinois 60629 USA.

Mes laukiame šv. Kalėdų su viltimi ir padėka, nes Kristus gimė, kad galėtume tapti Dievo vaikais.

Stenkimės, kad Kristus gimtų ir viešpatautų mūsų širdyse, mūsų kovojančioje tautoje, ateitininkų sąjūdyje. Prašykime užgimusio Kūdikėlio, kad Jis laimintų ir vestų mūsų Tėvynę doros ir meilės keliu, kad suteiktų mums visiems atlaidumo ir pasitikėjimo dvasios.

Ateitininkų Federacijos vardu sveikinu visus idėjinės šeimos narius Baltijos pakrantėje ir plačiame pasaulyje. Linkiu, kad šv. Kalėdų džiaugsmas ir viltis paliestų mus visus ir suteiktų mums naujo ryžto kurti Kristaus buveinę savo širdyje, savo aplinkoje, savo kasdieniniame gyvenime, mūsų garbingame sąjūdyje ir brangioje tėvynėje Lietuvoje.

Juozas Polikaitis

Linkime, kad visa ateitininkija — nuo jauniausio jaunučio, iki vyriausio sendraugio — atvertų savo širdį Kūdikiu tapusiam Dievo Žodžiui — Kristui, kad neštų savo aplinkon tiesą ir meilę, šilimą ir gėrį taiką ir toleranciją, įgyvendindama savo organizacijos šūkį „Visa atnaujinti Kristuje".

„Ateities" redakcija

Ateities redakcija ir administracija. Iš k.: Rūta Sidrytė, Danutė Bindokienė, Viktutė Venclovaitė-Siliūnienė, Jonas Kuprys, Ramunė Kubiliūtė ir Juozas Polikaitis.

LIETUVOS NACIONALINĖ M. MAŽVYDO BIBLIOTEKA

MARIJA IR TAURUS MAHOMETONAS

Kan. Stasys Kiškis *

Vieną vakarą atvedė man anapus lagerio vartų susirgusį ar tik pašalusį žmogų. Jis turėjo karščio ir sakėsi paleistas iš lagerio, važiuojąs į Leningradą. Čia išlipęs palaukti kito traukinio, prisėdęs ant sniego ir užmigęs... Surašiau ligonio lapelį: amžius — 65 metų, iš Kaukazo, mahometonas. Daviau jam karštos arbatos, gabaliuką duonos ir žuvies, ir kaip ligonį paguldžiau palatoje.

Rytojaus dieną susitinku jį ateinantį koridorium. Pasisakė esąs jau sveikas, dėkojo už nakvynę. Pakėlęs akis aukštyn, jis man sako:

— Čia mane Dievas atsiuntė. Aš tamstai turiu kai ką papasakoti.

Po pusryčių pasikviečiau jį pas save, jis atsisėdo šalia ant lovos ir pradėjo pasakoti:

— Tai buvo gal prieš kokį dešimt metų. Pas mus Kaukaze suiminėjo dvasiškius, uždarinėjo cerkves ir naikino visą, kas buvo viduje. Kartą, eidamas keliu, pamačiau į purvą numestą nedidelį paveikslą (ikoną) Dievo Motinos Marijos. Apsidairiau, ar kas nemato, pakėliau, apšluosčiau ir, pakišęs po savo vatine, parsinešiau namo. Manau, kur nors paslėpsiu, gal ateis laikas, gal galėsiu kam reikia atiduoti. Mes, Alacho garbintojai, labai gerbiame Jėzų Kristų pranašą ir Jo Motiną Mariją.

Naktį per sapną pasirodo man pati Marija, vadina mane vardu ir sako:

— Šito, ką tu dabar man padarei, aš niekad neužmiršiu!

Pasirodė Ji man ir kitą naktį ir parodė mūsų miestelio aikštę prieš cerkvę. Ten buvo didelė žmonių minia, sukviesta pasižiūrėti kaip bus nukelti varpai nuo cerkvės bokšto. Aš aiškiai matau, kaip du jauni vyrukai pasisiūlė įlipti į bokštą, atrišti varpus ir numesti juos ant žemės. Laikrodžio rodyklė rodė 13 valandą. Girdėti krivių smūgiai, supasi varpai ir su triukšmu krinta nuo bokšto. Paskui juos krinta abu vyrukai, ir jų kūnai ištrykšta ant akmeninio grindinio. Marija dingo. Aš nubudau ir mane nukrėtė šiurpas.

Praėjus kuriam laikui, pasirodė skelbimai — miestelio gyventojai buvo kviečiami 13 valandai į aikštę prieš cerkvę; nuo jos bokšto bus numesti varpai.

Ar man eiti? Jei Marija iš anksto parodė tokį šiurpų vaizdą, tai, matyt, nori, kad įsitikinčiau ir Ja pilnai pasitikėčiau.

Aš nuėjau ir iki smulkmenų pasikartojo visa, ką buvau matęs sapne.

Marija ir dar kartą man pasirodė. Šįsyk Ji rodė medine tvora aptvertą nemažą plotą, kurio keturiose kertėse — bokšteliai ir stovi kariškiai su automatais; priekyje — platūs uždari vartai ir nedidelė būdelė su stogeliu. „Įsižiūrėk, — sako man Marija, — tu pakliūsi čia ir atliksi tau skirtą 10 metų bausmę. Bet nebijok, aš gi žadėjau tavęs nepamiršti ir globoti".

Mane areštuoja, tardo. Gaunu 10 metų ir nuveža į lagerį, kurį jau buvau matęs sapne. Esu kaip ir ramus, bet kaip čia laikytis? Juk varys į darbą, o mano sveikata menka...

Ir vėl, jau lageryje, pasirodo Marija ir liepia susirasti Nikiforą Nikiforovičių. Bet kas jis ir kaip jį surasti, nepasakė. Vieną pavakarę, kada visus varė iš barakų į kiemą patikrinimui, aš kiek uždelsiau, ir prižiūrėtojas mane subarė, nes visi jau stovėjo išsirikiavę poromis. Eidamas atsistoti į patį galą, aš sušukau:

— Nikifor Nikiforovič!

Kada davė komandą išsivaikščioti, prie manęs priėjo juodai apsirengęs, inteligentiškos išvaizdos su barzdele, vidutinio amžiaus žmogus.

— Tamsta mane šaukei? — klausia jisai. Aš sumišau ir nežinau nė ką skyti. Galiausiai papasakojau jam savo sapną.

— A, tai Dievas tamstą čia atsiuntė, — pasakė jis, pažvelgęs aukštyn.

Pasirodo, tai buvo rusų popas ir lageryje felčeriavo. Jis paėmė mane pas save, nes turėjo atskirą

* *Kanauninkas Stasys Kiškis, ilgalaikis Kaišiadorių vyskupijos kancleris, pokario metais bolševikų suimtas ir kalintas Sibire 14 metų. Grįžęs į Lietuvą, buvo Stirnių klebonas, vėliau vėl gyveno Kaišiadoryse, čia atšventęs savo kunigystės 50 m. sukaktį. Daugiau medžiagos apie kan. S. Kiškį galima rasti Broniaus Kviklio Lietuvos Bažnyčių VI t., „Kaišiadorių vyskupija". Čia spausdiname, iš Lietuvos gautą, jo atsiminimų iš lagerio fragmentą.*

kambariuką. Aš pats jį buvau sargo vietoje (dnevalnyj), pašluodavau ir išplaudavau kambariuką, atnešdavau abiem valgyti ir patarnaudavau prie ligonių. Taip čia išbuvau visus 10 metų, nė karto neišėjęs į darbą už vartų. Batiuška buvo žmogus kuklus ir maldingas. Jis man papasakojo apie Mariją ir Jos Sūnų. O aš jam pasakojau visą istoriją su Marijos paveiksliuku.

Vieną dieną Nikiforovičius pasakė:

— Aš staiga susirgsiu ir greitai mirsiu. Štai tau adresas mano brolvaikio, kuris gyvena Leningrade. Kai būsi paleistas, būtinai nuvažiuok pas jį ir papasakok visa apie mane. Kelionėje tau teks išlipti ir palaukti kito traukinio. Ten būdamas tu truputį susirgsi ir tave vienai nakčiai paims į lagerį. Ten tave globos kunigas, ir tu jam papasakosi visą šitą istoriją...

Seniukas net pailso ir giliai atsiduso. Jo akys degė. Jis jautėsi atlikęs sunkų uždavinį ir paliko man savo adresą Kaukaze.

Norėjau visa tai smulkiai surašyti, bet kur dėti tokius užrašus? Ir kaip juos išsaugoti? Juk mano bausmė tik prasideda. Tad stengiausi visa tai išsaugoti atmintyje, o kad geriau joje įsirėžtų, smulkiai papasakojau keliems draugams.

Vienas pravoslavų šventikas iš Estijos pastebėjo, kad šioje istorijoje, tarsi prie Marijos altoriaus, suėjo ir bendradarbiavo trijų didžiausių religijų atstovai — tikintis mahometonas, pravoslavų ir katalikų kunigai.

Štai kur ekumenizmas! Glauskimės visi prie Marijos, o Ji iš mūsų padarys vieną tikinčiųjų šeimą!

Birštono JAS stovyklos dalyviai. Nuotr. A. Kriaučiūno.

ŠVENTOJI NAKTIS

Ant šviesių angelo sparnų
Atskrido ši naktis.
Vaikyste mano, ar tai tu?
Tu beldies į duris?

Aš pasilenksiu prie Tavęs,
Išeisim mes abu
Ieškoti spindinčios žvaigždės
Kažkur ties tvarteliu...

Juk be Tavos mažos širdies
Paklysiu aš keliu,
Ir kas tada, kas man padės
Parklupt ties tvarteliu?

Julija Maceinienė

1961 m. Kalėdos
Skuodas

KALĖDŲ NAKTĮ

Malda. Varpų skambėjimas.
Kalėdinė giesmė ir margos dovanų dėžutės.

Atnešk, atnešk, užgimęs Kūdikėli,
visų galaktikų spindėjimą
ir amžiams gimusį Kalėdų džiaugsmą
į mano ilgesio dainas,
kad jos skambėtų
Kalėdų glorijos aidais,
kai klaidžiuosiu draugų svajonėj...

Atneški man save —
tatai mana malda
Kalėdų naktį...

Česlovas Masaitis

TRUMPAI APIE ANTANĄ VAIČIULAITĮ

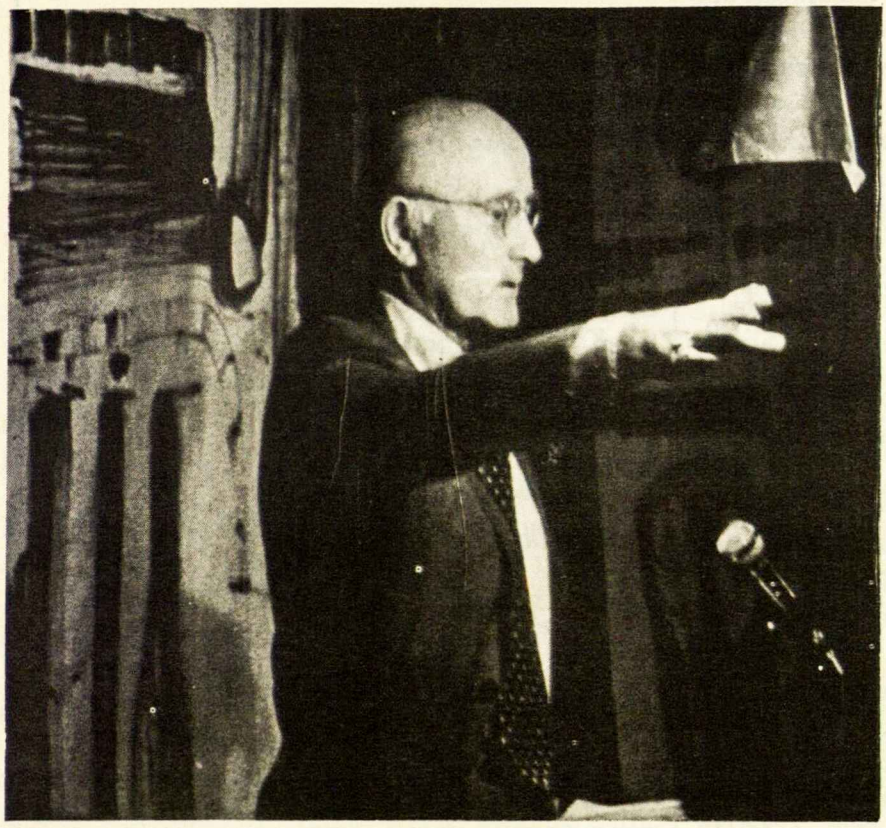

Iš tikrųjų apie kai kuriuos žmones neįmanoma trumpai kalbėti, nes jų įnašas į tautos kultūrinį aruodą yra toks didelis, toks svarus, kad paminėjimas viena kita eilute yra beveik įžeidimas. Toks asmuo yra rašytojas, kritikas, laikraštininkas, pedagogas, poetas **Antanas Vaičiulaitis.**

Gimęs 1906 m. Vilkaviškio apskr., šiuo metu gyvena JAV-se (atvyko 1940 m.). Jis Kauno un-te studijavęs lietuvių ir prancūzų literatūrą, psichologiją, pedagogiką. Studijuodamas įsijungė ir į „Šatrijos" korporaciją. Vėliau studijas dar gilino Grenoblio ir Sorbonos untuose. Grįžęs į Kauną, dirbo „Eltoje", dėstė liet. literatūros kursą universitete, 1940 m. išvyko dirbti į Lietuvos pasiuntinybę Romoje. Vėliau tais pačiais metais — į JAV. Čia kurį laiką dėstė Marianapolio kolegijoje, Scrantono universitete, o nuo 1951 m. dirbo JAV Informacijos tarnybos lietuviškame skyriuje („Amerikos balse") ir gyveno Vašingtone, D.C.

Pirmuosius eilėraščius A. Vaičiulaitis paskelbė „Krivulėje" 1925 m. Jis poeziją kūrė ir vėliau, nors iš esmės yra beletristas (1980 m. išleistas eilėraščių rinkinys *Ir atlėkė volungė).* A. Vaičiulaitis taip pat labai pasižymėjęs literatūros mokslo bei kritikos srityje, antologijų, laikraščių ir žurnalų redagavimu yra buvęs ir „Ateities" redaktorius 1929-1930 m., vertimais iš prancūzų ir kitų kalbų (ypač O.V. Milašiaus *Miguel Manara* ir eilėraščių rinkiniu *Septynios vienatvės;* vertęs F. Mauriac, A. Maurois, Jean de La Brete, De Vian ir kitų autorių kūrinius), parašęs lietuvių literatūros konspektą *Outline History of Lithuanian Literature* (1942 m. anglų ir ispanų kalba), bendradarbiavo literatūros vadovėliuose, kolektyviniame veikale *Lietuvių literatūra svetur,* laikraščiuose bei žurnaluose Lietuvoje ir išeivijoje.

Įdomu, kad pirmasis A. Vaičiulaičio beletristikos bandymas buvo išspausdintas „Ateityje" 1926 m. Pirmoji knyga *Vakaras sargo namely* išleista 1932 m. (pakartota 1976 m. Čikagoje). Tai trumpų pasakojimų rinkinys, kuriame daugiausia vaizduojamas vaikų pasaulis. Vieną tokį pasakojimą apie kurapkas spausdiname šiame žurnalo numeryje. Po metų — 1933 — išleistas kitas pasakojimų rinkinys *Vidudienis kaimo smuklėje.* Jo veikėjai — jau suaugę žmonės, bet pasakojimų stilius ir čia lieka lengvas, truputį besišypsantis, įtikinantis. Pilka kasdienybė pakeliama į aukštesnę, estetinę plotmę. Autorius daug dėmesio skiria žmogui: jo nuotaikoms, elgesiui.

Į vaikų pasaulį A. Vaičiulaitis vėl grįžo 1936 m. išleistoje apysakoje *Mūsų mažoji sesuo* (leidimas pakartotas 1970 m. išeivijoje). Autorius, būdamas suaugęs ir dar vyras, šioje apysakoje sugeba labai įtikinančiai į aplinką žvelgti mažos mergaitės Marytės akimis. Gerai suprasdamas vaiko psichologiją, niekur nenukrypsta į suaugusio žmogaus galvoseną. Kritikai apysaką priskyrė prie pačių gerųjų Vaičiulaičio kūrinių.

Stambiausias, Lietuvoje 1936 m. išleistas, A. Vaičiulaičio kūrinys yra romanas *Valentina* (antra laida 1951 m. išeivijoj). Už jį autorius laimėjo Sakalo leidyklos premiją. Tai impresionistinis romanas: Valentinos ir Antano meilės istorija, užsibaigusi tragiškai.

Lietuvoje dar išleistas pasakojimų rinkinys *Pelkių takas* (1939 m.), už kurį paskirta Ukmergės visuomenės premija. JAV-se išleista: *Kur bakužė samanota* (1947 m.), kurioje yra 12 pasakojimų iš Lietuvos kaimo buities ir 12 literatūrinių pasakų; *Pasakojimai* (1955 m.) — juose pakartojami kai kurie pasakojimai iš kitų

ANTANAS VAIČIULAITIS

KURAPKOS

Kas per gyvenimas! Žiema. Sniego kalnai ligi kreigo pripustyti. Pievose — ledas kaip stiklas. O visų gerovių vainikas būdavo tada, kai namie palikdavo mus vienus vaikus. Mes puldavom į užpečkį, išsitraukdavom tėvo tūbus ir... Ak, gražumėlis: nauji, su raudonu pamušalu ir su pasagomis užkulniuos. Kur čia kambary nusėdėsi!

Tą vakarą siautėm už kluono. Nuo pusnyno leidomės rogutėmis, kasėme urvus ir lipinome diedus.

Jau temo. Šėmi debesys slinko pažeme. Iš rausvo vakarų dangaus pūtė lengvas vėjas.

O kas ten? Laukuos sujuodavo pulkelis kurapkų. Pritūpę žiūrėjom į jas. Jos keliavo. Paskutinė atbėgdavo į priešakį, paskui ją kita pavaduodavo.

Grįžom. Ties kluonu radom pusbernį. Ir jis sekė kurapkas.

* * *

Po vakarienės pusbernis pradėjo kažką vyti. Ilgai jis šnypštė, narpliojo virvutes, kol gavo panašų į rezgines daiktą.

— Kam tos kilpos? — paklausė mama.

— Ties upeliu mačiau kurapkų...

Girdite, ką jis sako? „Mačiau kurapkų"... Joms pavojus. Vakare, vyrams išėjus į klėtį gulti, mamos paklausiau, ką pusbernis su tuo nėriniu veiks.

— Kurapkų pagaus. Gardžius pietus turėsime, — paaiškino.

Jas pagaus... užmuš... jos daugiau nebėgios laukuos... Varge tu mano!

Kitą dieną kilpos kabojo prie durų. Aš piktai į jas dėbčiojau. Bet ką tu joms padarysi!

Sesuo prikyštėje atsinešė avižų.

— Kam? — paklausiau.

Ji sumišo ir sumurmėjo:

— Žinai, dabar viskas užpustyta, o joms... šalta... neturi ko lesti...

Supratau. Tuoj mudu slinkom pakluone į ten, kur vakar matėm kurapkas. Radom smulkutes jų pėdas ir ligi želmenų prakapstytą sniegą ties kalneliu. Kur gi jos pačios? Jos dingo. Tačiau nedvejojom, kad vakare grįš ir mūsų avižomis užsigardžiuos.

Pikčiausia su tomis kilpomis. O prieš pusbernį sunku eiti: ką tu padarysi jam, tokiam griaumedžiui! Aš sėdėjau ant pečiaus, supau kojas ir galvojau, ir galvojau...

Virtuvėj kūrenosi ugnis. Dabar ten nieko nebuvo. Mama lesino paukščius kieme. Iškišęs galvą lauk, apsidairiau. Visi žmonės kluone mašinavo. Sprukau į pirkią ir sukišau kilpas į ugnį. Jos susivingiavo, kaip gyvatės. Pasiėmęs pagalį, išmaišiau žarijas, kad nė ženklo neliktų.

Per pietus kilo didelis erzelis. Pusbernis pasigedo kilpų, ieškojo ir nerado.

— Magde, — užriaumojo jis ant tarnaitės, — kur dėjai kilpas?

— Mačiau — jos į svečius išėjo. Man reik tavo kilpų, — atkirto ji.

— Kaip nereik, pirmai ieškojai virvės, tai ir nukniaukei jas.

— Pašvilpk...

---

rinkinių; *Auksinė kurpelė* (1966 m.) — literatūrinių padavimų rinkinys, laimėjęs V. Krėvės vardo premiją; eilėraščių rinkinys *Ir atlėkė volungė* (1980 m.)

Kaip jau minėta, šalia šių originalios grožinės kūrybos knygų, išleista dar vertimų, kritikos straipsnių, kelionės įspūdžių. Kol kas A. Vaičiulaičio straipsniai, paskelbti periodikoje, nėra surinkti ir išleisti atskirais leidiniais. Reikia tikėtis, kad tai bus padaryta netolimoje ateityje.

A. Vaičiulaičio siužetų šaltinis yra Lietuvos kaimas, kaimo žmonių vidaus pasaulis, kurį jis meistriškai vaizduoja, nesvarbu, ar veikėjai yra vaikai, ar suaugę žmonės. Vaičiulaičio stilių galima pavadinti estetiniu realizmu, kuriame daug giedros, spalvų, dinamiškumo. Jis vaizduojamajai lietuviškai buičiai yra suteikęs universalinį pobūdį, nes A. Vaičiulaitis yra ne tik lietuviškosios, bet ir vakarietiškosios mokyklos auklėtinis. Kai daugumas ankstyvųjų lietuvių autorių daugiau gilinosi į rusų ir lenkų literatūrą, Vaičiulaitis, pramokęs svetimų kalbų, suėjo į sąlytį su Vakarų autoriais, kurie, be abejo, turėjo įtakos jo kūrybinei pasaulėžiūrai.

D. B.

Šaltiniai

Lietuvių Enciklopedija, XXXII, XXXVI ir XXXVII t.; Pranas Naujokaitis *Lietuvių literatūros istorija, III, 1976;* Antanas Vaičiulaitis, *Vakaras sargo namely,* Čikaga, 1976 m.

— Greičiau duokše, jei nenori, kad dantis sustatyčiau!

Ir juodu susiniovė, kaip du katinai.

Mes, vaikai, išdulkėjom lauk. Kad kokios, dar gali ir mus užklupti.

Purbernis visą dieną vaikščiojo pasipūtęs ir surūgęs.

— Mažiai, prisipažinkit, kur kilpas nukišot. Dvigubai nusidedant, jei dėl jūsų kitą nekaltai užsipuola, — graudeno mus mama.

Mes vis tiek neprisipažinom ir dvigubai nusidėjom.

* * *

Kurapkos prapuldavo, tai vėl atsirasdavo, viena paskui kitą smulkiu žingsniu bėgdamos.

Iš ryto beveik nesnigo. Vakare pradėjo kristi dideli kąsniai iš debesų. Ant kepurės, ant veido, ant rankovių, siūbuodamos leidosi ir tirpo snaigės.

O, kaip išsigandom, įėję į pirkią! Lempa šviesiai blykščiojo. Užstalėj pusbernis vartė šautuvą.

— Kada turėsi grąžinti? — paklausė tėtis.

— Sekmadienį. Jei Žaliojoj nekels medžioklės, tai ir ilgiau palaikysiu.

Dabar nė pats Saliamonas nieko nepadarytų. Bailiai mes žiūrėjom į kampe stovintį šautuvą, su gailesčiu žvalgėmės pro langą į sutemusius laukus, kur buvo kurapkos. Taip neramu, taip sunku širdy... Primanęs susipeštum su kuo, spirtum pusberniui į blauzdas, tai gal kiek palengvėtų.

Kitą dieną kurapkos nepasirodė. Gražiai matėm, kai pusbernis paėmė šautuvą, pro kluoną išbindzino į pievas ir... paskui grįžo be nieko. Mums buvo linksma, kad pirmas jo žygis nenusisekė.

Kaip nekentėm to šaulio! Kur tik priėjom, vis kišom jam koją. Per pietus jam palikdavom nuskeltu galu šaukštą. Jei ko teiraudavos, tai papūtę lūpas, į jį spoksodavom, tyčia nieko nesakydavom ir purnkšdavom. Magdė buvo mūsų pusėj. Už jos pečių jautėmės, kaip už mūro.

Gerai, kad paskui miežius kūlė. Nuvargusiam pusberniui medžioklė nerūpėjo.

Šaltis pakilo. Naktimis dangus nusisagstė žvaigždėmis, ir pro šilą tekėjo mėnulis. Vėjas pūtė, žarstė sniegą, švilpavo karkluose ir čirpino vyšnių šakas. Kaip smagu buvo nuo pusnyno leistis ir gniūžtėmis mėtytis. Ir kokią tvirtovę pasistačiau! Sudėjau eilę sniego keturkampių ir suliejau vandeniu iš šulinio. Kai sušalo, galėjai ant viršaus suktinį šokti — buvo taip stipru.

Pusbernis nerimavo. Sekmadienis jau po nosia, o kurapkų nėra ir nėra. Jis bėginėjo už kluono, stoviniavo, dairėsi ir nusiminęs grįždavo atgal. Net su Magde jis mėgo susigerinti. Toji pasišiaušė ir paklausė, ar jau rado kilpas.

Šeštadienį jis ilgai laukė užkluonėj, ieškojo ir nieko nesuieškojo.

— Ar ryt bus medžioklė? — paklausiau, nuėjęs pas jį.

— Ką žinau, — atsakė jis nusiminęs.

— Dar nieko nenušovei?

— E... — numykė ir numojo ranka į tolį, į sutemose dunksančią girią.

Man jo šiek tiek pagailo.

— Ką čia dėl tų bjaurybių šalsim. Einam į pirkią, — tariau.

Jis virto sukalbamesnis:

— Matai, kurapkos čia pagaliau nė nesvarbu.

— O kas?

— Žinai, dabar visi... — ir jis nutilo.

— Kas bus?

— ... dabar dėl tokios medžioklės visi ir nešios mane ant liežuvio galo...

Sekmadienį Belvartų Pranas išsinešė šautuvą. Ir ar žinote — po valandėlės, kai jis išėjo, pamatėm kurapkas iš beržyno atbėgant. Pusbernis net lūpas prikando.

O paskui... paskui atėjo pavasaris. Kurapkos išsisklaidė kylančiuose želmenyse.

* * *

tūbai — aukštais aulais batai; angl. *boots*

pasaga — po arklio kanopomis kalama lenkta geležis, kad kojų nesusižeistų; angl. *horseshoe*

kurapka — laukinė vištelė (fazanų šeimos paukštis); angl. *quail*

prikyštė — drabužis, prisijuosiamas prie juosmens dirbant, prijuostė, angl. *apron*

VERTINGOS DOVANOS

Rozalia P.

Tokia jau žmogaus prigimtis, kad jis labiau linkęs gauti, negu duoti. Artėjant vardadieniui, gimtadieniui, šventėms, įvairioms profesinėms ar amžiaus sukaktims, taip ir švysteli mintis: ką gausiu iš to, o ką iš anos? Nors visi stalčiukai, lentynos ir staliukai perpildyti ankstesnėm dovanom — apsidairai, ir širdyje šilta pasidaro, nes po tais daiktais kažkas slypi. Išnyra asmuo — vienas ryškiau, kitas truputį šešėlyje — bet visi tie daikteliai prabyla į tave nuostabia, miela kalba. Glostai akimis, o mintyse pinasi prisiminimai.

Ne tik asmeniniame gyvenime, bet ir liturginiame — sakramentuose, šventėse — tarytum regime vis skirtingas dovanas. Tik kyla klausimas, ar šitame dienų bei savaičių bruzdesy, tame darbų ir rūpesčių skruzdėlyne spėjam užgriebti tas dovanas, kurios nepažymėtos margais kaspinais, nesudėtos gražiose dėžutėse?

Noriu pasidalinti viena gyvenimo patirtimi, o gal, teisingiau sakant, lyg naujai atrasta „dovanų dėžute", prisegta prie apaštalo Mato Evangelijos — 16, 13-23 eil. Ten sakoma (kai Cezarėjos apylinkėse apaštalų grupėj Kristus kalbėjosi su jais ir paklausė): „Kuo žmonės laiko Žmogaus Sūnų?" „Vieni Jonu Krikštytoju, kiti Eliju, kiti Jeremiju, ar dar kurio iš pranašų". Kristus vėl klausia: „O jūs kuo mane laikote?" Tada Petras prabilo: „Tu esi Mesijas, gyvojo Dievo Sūnus!" Jėzus jam tarė: „Palaimintas tu, Simonai, Jonos sūnau, nes ne kūnas ir kraujas tai tau apreiškė, bet mano Tėvas, kuris yra danguje. Ir aš tau sakau: tu esi Petras — Uola, ant tos uolos aš pastatytsiu savo Bažnyčią, ir pragaro vartai jos nenugalės. Tau duodu dangaus karalystės raktus — ką suriši žemėje, bus surišta ir danguje, ir ką atriši žemėje, bus atrišta ir danguje".

Taigi atradau dovaną — RAKTĄ. Jis rakina ne bet kurias kitas duris, o dangaus. Jau du tūkstančiai metų ši dovana su raktu stovi Bažnyčios sakramentų lobyne. Ar aš ją pasiėmiau ir tinkamai pasinaudojau ten esamu raktu į dangų? Kur buvau? Kokiais klystkeliais nubangavo mano dienos ir metai?

Kiekvienas žmogus, kaip ir aš, nekartą esame paliesti nusikaltimo-nuodėmės, o po to eina nusiminimas, neviltis. Jei nusikaltimas viešas, triuškinantis kito žmogaus gyvenimą, tada ir be rakto atsiveria kalėjimo durys. Jei tik silpnybių, klaidų ir nukrypimų siūlai, tai jie taip supainioja, kad smaugte smaugia. Tuomet reikalingi psichologai, sociologai, gydytojai ir medicinos pagalba. Ir jie padeda, negalima to neigti. Tačiau po visų išsikalbėjimų ir patarimų dar stinga sąžinę raminančio ir dangų atrakinančio rakto — atviros, nuoširdžios išpažinties, išrišimo, atleidimo, palikto paties Kristaus.

Nekartą esu girdėjusi tokį pasakymą: „Aš nusidėjau Dievui, Jo ir atsiprašau. Kodėl čia reikalingas kunigas ir išpažintis?" Čia labai tinka pacituoti ištrauką iš Jono Evangelijos. Po prisikėlimo, Velykų dienos vakare, Kristus atėjo pas apaštalus ir tarė: „Ramybė jums!" Tai pasakęs parodė jiems rankas ir šoną. Mokiniai nudžiugo, išvydę Viešpatį, o Jėzau vėl tarė: „Ramybė jums. Kaip mane Tėvas siuntė, taip ir aš jus siunčiu". — Tai pasakęs, jis kvėpė į juos ir tarė: „Imkite Šventąją Dvasią. Kam atleisite nuodėmes, tiems jos bus ateistos, o kam sulaikysite — sulaikytos" (Jono 20, 20-23 eil.).

Susitaikymo sakramentas, kaip ir visi kiti sakramentai, yra apgaubtas Šventosios Dvasios šviesa, jėga ir malone. Čia spindi Kristaus gerumas, kuris nugali blogį mumyse. Kunigas teikia išrišimą ne savo, bet Dievo vardu, Dieva galia, gauta per Bažnyčią, priimant kunigystės sakramentą. Kai Kristus kunigo lūpomis taria išrišimo žodžius: „Aš tave išrišu iš tavo nuodėmių, eik ramybėje", argi žmogus nebūna paliestas dangaus šviesos? Atleidimo malonė per išrišimą mus keičia į ramybės būseną, kelia iš duobės į susiliejimą su dangumi. Atsipalaidavus nuo nuodėmės, ramybė paliečia širdį nauju gaivumu, atvirumu priimti tolimesnes Kristaus malones.

Tačiau be tinkamo, ramaus, atviro ir nuolankaus pasiruošimo išpažintis nebus pilna. Tai gali atsitikti, nuslepiant, kas nemalonu ar baugu prisipažinti, o pasakant tik smulkmenas, kurios yra ne esminės nusikaltimų sąrangoje. Tada vargiai galime sulaukti ramybės, greičiau pajusime skaudų sąžinės peršėjimą, nemalonų vidaus jausmą. Kristui mūsų sielose slėpinių nėra. Jis visa mato, nuslėpti negalima. Tad išgirsti žodžius: „Eik ramybėje, tavo nuodėmės tau atleistos", priklauso nuo kiekvieno asmeniškai. Kiekvienas esame Dievo kūrybos šedevras. Tik su Jo malone ir Jam talkinant, mes galime tą šedevrą pamažu dailinti ir gerinti. Tai yra kiekvieno pirminė pareiga.

Kristau, mums, kurie norime visa atnaujinti Tavyje, suteik drąsos ir malonės, suteik išminties naudotis Tavo gailestingumu, neišsenkamu gerumu — išrišimo malone — kad galėtume vis panašėti į Tave ir spinduliuoti Tavimi savoj aplinkoj!

Jaunieji stovyklautojai tėvynės laukuose. Nuotr. A. Kriaučiūno.

VIENA PARA SU LIETUVOS ATEITININKAIS

Aldas Kriaučiūnas

1989 m. lapkričio mėn. įvyko Lietuvos at-kų atkuriamasis suvažiavimas Vilniuje. Man teko jame dalyvauti ir pamatyti, kai ateitininkai vėl atsikūrė Lietuvoje. Po to suvažiavimo turėjau mažai progų susidurti su at-kais iki š.m. liepos mėn., kai įvyko jaunųjų at-kų sąjungos stovykla Birštone, apie 45 km į pietus nuo Kauno. Buvęs stovyklautojas, darbininkas ir vadovas Dainavoje, aš norėjau pamatyti, kaip Lietuvoje stovykla organizuota, kaip joje veikiama. Buvo dar ir kitų priežasčių mano kelionei. Būdamas ateitininkas iš Vakarų, norėjau pamatyti, ką reiškia būti ateitininku Lietuvoje. Žinojau, kad yra skirtumų tarp išeivijos ir Lietuvos ateitininkijos. Tam tikras plyšys jau yra atsiradęs, tai tikėjau, kad mano kelionė gali padėti pastatyti tiltą tarp dviejų pagrindinių ateitininkijos šakų — tenai papasakoti apie at-kus Amerikoje ir Kanadoje, o, grįžus namo, pakalbėti apie at-kus Lietuvoje.

Važiavau autobusu iš Vilniaus į Birštoną. Aplinka nepaprastai graži — ežerai, miškai, kalneliai. Iš autobuso stoties nuėjau į bažnyčią. Tuo metu baigėsi Mišios ir visi stovyklautojai ėjo iš bažnyčios. Visi nuėjome prie dr. J. Basanavičiaus paminklo vėliavos nuleidimui. Čia susirinkome, nes Lietuvos at-kai neturi savo stovyklavietės, tai buvo išskirstyti po miestelį ir naudojosi miesto bažnyčia, aikštėmis ir t.t. Giedant ateitininkų himną — visus keturis posmus — nuleidome trispalvę ir tada būreliai darė savo pranešimus. Pradėjus lyti, nubėgome į mokyklos pastatą, kuriame turėjo vykti programa. Prof. Arvydas Žygas pakvietė po atstovą iš kiekvieno būrelio prie jo atsisėsti. Jis paaiškino programos tvarką: rengiame spaudos konferenciją. Jis ir kiti atstovai atsakys į žurnalistų (kitų stovyklautojų) klausimus. Žurnalistai atstovavo *Respublikai, Gimtajam kraštui, Panoramai, Lietuvos rytui, New York Times*

ir kitiems laikraščiams. Buvo klausimų apie maisto kokybę, stovyklos programą, vadovų elgesį ir t.t. Programai pasibaigus, sudarėme ratą. Kun. Robertas Grigas sukalbėjo maldą ir vakarą užbaigėme, giedodami „Kaip grįžtančius namo paukščius". Nakvynei mane ir kitą svečią nuvežė už miestelio, kad galėtume ramiai išsimiegoti.

Kitą rytą vėl susirinkome prie paminklo laukti autobuso. Buvo numatyta išvyka. Važiavome aplankyti seną invalidę, ją pradžiuginti, jos daržą ir namą sutvarkyti. Autobuse netilpo 90 stovyklautojų ir vadovų, tai važiavome dviem pamainom. Po to ėjome 4 km per laukus ir miškus iki senelės namuko. Pakeliui sustojome pasimelsti ir pagerbti partizanus, kurie tuose miškuose kovojo ir žuvo. Priėję prie namelio, išsiskirstėme grupėmis — vieni daržą tvarkė, kiti viduje darbavosi, likusieji kitus darbus dirbo. Iš viso tenai praleidome apie keturias valandas. Buvome atsinešę sumuštinių, tai visi sočiai prisivalgėme. Mano pagrindinis darbas buvo fotografuoti įvykius.

Daržą labai gražiai sutvarkėme. Mums sakė, kad išgelbėjome senutės derlių, nes piktžolės būtų viską užgožusios. Viduje stovyklautojai išvalė namuką, pririnko gėlių ir dainavo. Nors senelė buvo invalidė, ji labai energingai ir linksmai mūsų atsilankymą priėmė. Vėl dviem grupėm grįžome į Birštoną. Kai kurie prisirinko kviečių ir juos supynė. Kiti — ir aš — ragavo žalius kviečių grūdus. Skonis visai neblogas. Laukiant autobuso, pamačiau ir pajutau Lietuvą, kurią įsivaizdavau jaunystėje: rugių ir kviečių laukai, ūkininkų sodybos, miškai... Net debesys dramatiškai prisidėjo prie šio vaizdo.

Išvargę nuvažiavome atgal į Birštoną. Man reikėjo važiuoti toliau, į Kauną. A. Žygas ir Daiva Kuzmickaitė (Lietuvos at-kų sekretorė) mane palydėjo iki stoties.

Didžiausias skirtumas tarp stovyklos Birštone ir Dainavoje yra struktūra. Amerikoje stovyklų struktūra labai išsivysčiusi ir nusistovėjusi. Turime stovyklavietes ir nustatytas, išbandytas programas. Dabartinių stovyklų komendantai ir vadovai anksčiau yra patys buvę stovyklautojai. Jie šioje sistemoje užaugo, todėl turi patirties tvarkyti ir organizuoti stovyklas. Pinigų trūkumas netrukdo dirbti. Dėl šių priežasčių, galima sakyti, kad ateitininkai Amerikoje (ir Kanadoje) veikia kaip organizacija. Lietuvoje jie veikia kaip sąjūdis. Savo stovyklaviečių neturi. Nei organizatoriai, nei vadovai, nei stovyklautojai neturi patirties stovyklose. Pinigų bei prekių deficitas sumažina užsiėmimų pasirinkimą, bet tose sąlygose yra ir teigiamų rezultatų. Kadangi jie neturi tos patirties, gali daugiau eksperimentuoti. Tuo pačiu visi daugiau įsijungia į programą, nes visiems stovykla yra naujas išgyvenimas. Stovykla Birštone man atrodė taip, kaip aš įsivaizdavau at-kų veiklą iki 1930 m., arba po karo Vokietijoje: būrys jaunimo susirinko, nes turi panašią ideologiją ir panašias vertybes. Svarbiausia: visiems ir Birštone, ir Dainavoje stovyklavimas patiko.

At-kai Lietuvoje labai pabrėžia katalikiškumo principą, nes bando atsigauti nuo okupacijos priespaudos. Kiti principai yra iš dalies palikti nuošaliau. Vakaruose dažniau iškeliamas tautiškumo principas. Jis laikomas lygiu katalikiškumo principui. Priežastis aiški: kiekviename krašte reikia veikti, kaip yra geriausia. Vakaruose at-kai veikia tarp kitų kultūrų, tai turi daugiau pabrėžti tautiškumą, nes savo tikėjimą galime laisvai išpažinti. Nors aš anksčiau (ir šiek tiek dabar) nevisai sutikau, kad taip turėtų būti, manau, kad kitos išeities nėra: reikia tvarkytis pagal savo narių reikalavimus. Skirtumas tarp tų dviejų pagrindinių ateitininkijos šakų yra neesminis. Jeigu visi tai supranta, galima toliau kartu dirbti. Tai nereiškia, jog vieni yra „tikri" ateitininkai, o kiti ne. Egzistuoja tik viena ateitininkija. Kiekvienas kraštas turi tvarkytis, kaip yra veiksmingiausia. Vienas iš kito turi pasimokyti ir visada išlaikyti ateitininkų idealus.

Su A. Žygu teko nemažai pasikalbėti. Jis buvo vienas iš asmenų, mane inspiravęs važiuoti į Lietuvą dirbti. Buvo įdomu pamatyti, kokias tradicijas jis pasisavino iš savo dienų Dainavoje (pvz., baigėme vakarą giesme

Stovyklautojos. Nuotr. Aldo Kriaučiūno

„Kaip grįžtančius namo paukščius" ir LABANAKTIS). Nors jis yra idealistas, tačiau realiai mato ateitininkų problemas ir bando jas išspręsti tiek, kiek gali. Net ir dabar trūksta medžiagos — vadovėlių, knygų, todėl darbas yra nepaprastai sunkus. Vaikai su juo gerai susigyvenę, bręsta ir stiprėja ateitininkiška dvasia. Nėra klausimo, kad suvažiavimas Vilniuje išrinko geriausią kandidatą Lietuvos at-kų federacijos pirmininko pareigoms.

Taip pat nemažai kalbėjau su Daiva Kuzmickaite, kurią pirmą kartą sutikau, kai buvau jai vertėju amerikiečių žurnalistams at-kų suvažiavime Vilniuje. Vėl susitikome, važiuojant traukiniu iš Vilniaus į Ignaliną, kurioje buvo MAS stovykla. Dvi valandas kalbėjome apie ateitininkiją Vakaruose ir Lietuvoje, kaip skiriamės ir kas mus jungia. Sutikome, kad būtų gerai, jei trys ar keturi studentai at-kai iš Vakarų dalyvautų at-kų stovyklose Lietuvoje 1991 m. vasarą, suteikdami mūsų patirtį, stovyklas ruošiant ir organizuojant. Iš visų žmonių, sutiktų Lietuvoje, Daiva yra išskirtina ateitininkė. Ji savo darbais bei talentais visiškai įsijungusi į ateitininkiją ir bando gyventi pagal jos principus. Daug kas galėtų iš Daivos pasimokyti.

Esu patenkintas, kad aplankiau JAS stovyklą Birštone. Nors buvau ten trumpai, daug pamačiau ir atlikau, ką norėjau. Aš juos truputį geriau supažindinau su at-kais Amerikoje, o iš šio rašinio Jūs truputį daugiau sužinojote, kaip veikia ateitininkai Lietuvoje.

Du idėjos draugai. Nuotr. A. Kriaučiūno.

EKSPEDICIJA Į SIBIRĄ

Aš priklausau Kauno Karmelitų parapijos ateitininkų kuopai. Mes visai neseniai, t.y. rugpjūčio 27 d., šventėme savo kuopos įkūrimo metines. Aš mokausi Kauno 4 vid. mokykloje, 11 klasėje. Mano vardas Bernardas. Man 15 metų.

Praeitą pavasarį, kai buvau dešimtoje klasėje, man su draugu, kurio vardas Dalius, kilo įdomi mintis. Mes žinojome, kad vasarą bus ruošiamos ekspedicijos į Sibirą parvežti lietuvių palaikų, todėl mudu pagalvojom: o kodėl gi mums neprisidėjus? Ši mintis mus tikrai uždegė. Buvome nemažai skaitę apie lietuvių tremtinių gyvenimą, nemažai girdėję ir patys tarpusavyje apšnekėję. Tad mes ir pasiryžom: jeigu tik bus įmanoma ir mus priims (dėl tėvų leidimo neabejojom), važiuosim ir mes aplankyti savo brolių ir sesių antrosios „tėvynės".

Jau rytojaus dieną po pamokų nuskubėjome į klubą „Tremtinys", kuris organizavo šias keliones. Pasisakę, ko atėjome, gerokai nustebinome klubo darbuotojus. Jiems buvo malonu, kad mes siūlėme savo darbo jėgą vardan tokio gražaus tikslo. Mums pasiūlė ir patarė važiuoti prie Baikalo ežero. Žinoma, sutikome džiaugdamiesi, kad mus taip lengvai priėmė. Kelionė buvo planuojama apie liepos pabaigą ir mes sutarėm, jog iki tol dar apsilankysim, kad galutinai viską susitartume.

Vėliau įvyko visos mūsų grupės susirinkimas. Grupės pagrindą sudarė, jau savo amžių įpusėję, žmonės, mes tarp jų buvome tik vaikai, nuotykių ieškotojai (vėliau turėjome progos įrodyti, kad esame šio to verti). Susipažinome su vadovu, kurio pavardė Grybauskas, o jis supažindino su kelionės smulkmenomis. Išskristi buvo nutarta liepos 27 d. iš Vilniaus. Sibire turėjome išbūti 2 savaites. Maistą visi pasiima patys. Mums kelionę finansavo klubas, kadangi važiavome dirbti. Kiti mokėjo pagal žmonių ir karstų skaičių.

Pagaliau išaušo 27-tosios dienos rytas. Atsisveikinę su artimaisiais, abu su Dalium išvykom iš Kauno su dideliais krepšiais, pilnais maisto, taip rūpestingai mūsų mamų suruošto. Nuvyję į Vilniaus aerouostą, jau radome savo bendrakeleivių, kurie vis dar rinkosi. Iš viso vyko 126 žmonės. Vežėmės 70 karstelių.

Kadangi skridau pirmą kartą, buvo labai įdomu dairytis pro lėktuvo langus. Du kartus buvome nutūpę pasipildyti kuro. Kelionė iš viso užtruko 10 valandų. Pagaliau anksti ryte mums pranešė, kad jau leidžiamės Irkutske. Būdami Lietuvoje, kažkodėl įsivaizdavome, kad čia šalta, bet stipriai apsirikome. Čia buvo pietų Sibiras ir temperatūra saulėtom dienom siekė iki +30°C.

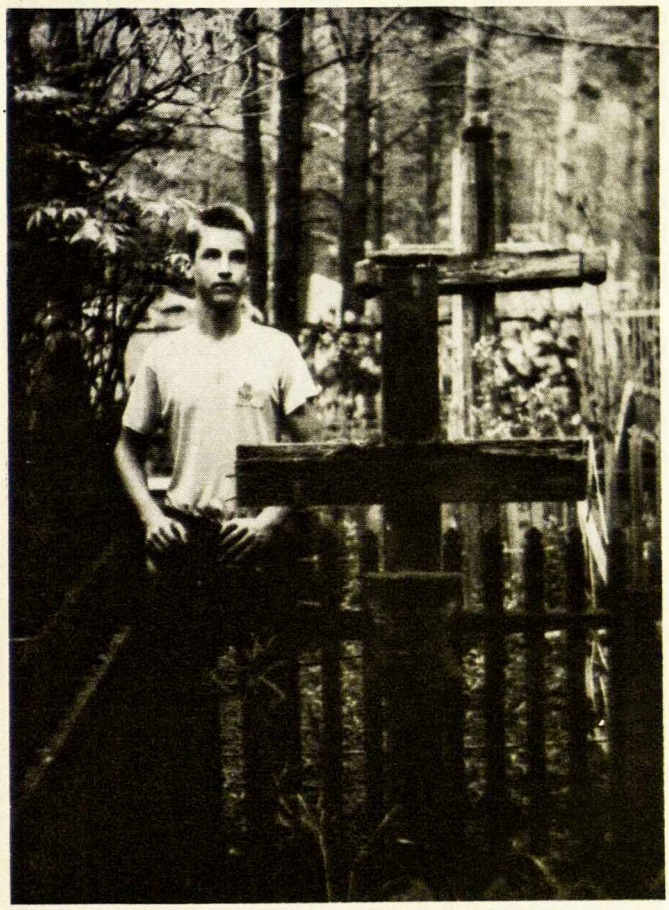

Bernardas Kemundris lietuvių kapinėse Sibire.

Mūsų didelė grupė pasiskirstė mažomis grupelėmis, maždaug po 20 žmonių ir išsiskirstė po įvairius Irkutsko rajonus bei sritis. Mes išvažiavome į nedidelį miestelį. Kadangi ten vyrauja kyšininkavimo sistema, mums atvykus į viešbutį, „nebuvo vietos", bet vadovai pakalbėjo su valdžios atstovais, kai ką jiems „padovanojo", ko pas juos nėra, tai iškart atsirado keli laisvi kambariai. Mudu su Dalium buvome patalpinti viename kambaryje.

Rytojaus dieną, t.y. sekmadienį, nuvažiavome apžiūrėti kapinaičių. Jas radome už miesto, beržyne, pro kurį eina traukinių pervažos. Tos kapinaitės jau uždarytos. Jau bent dešimt metų, kai jose nieko nelaidoja. Vietiniai sako, kad čia ruošiamasi daryti parką. Šiaip ar taip, kapinių vaizdas rodė, kad čia gyvena gana „aukštos kultūros" žmonės. Maždaug trečdalis kapų buvo sudarkyti, paminklai išvartyti, sulaužyti, cementiniai sudaužyti. Buvę lietuvių kryžiai daugiausia išrauti, sudeginti, tik žemės kauburėliai rodė, kad čia esama kapų.

Pirmadienį teko imtis darbo. Vieni važiavo į archyvus, kur pagal laidojimo metus, pavardes, tautybes ieškojo savųjų, artimųjų. Kiti mėginome sutvarkyti tą netvarką. Statėm išmėtytus paminklus. Kai kuriems pavyko atrasti savus kapus pagal paminklus, tvoreles, pagal nuotraukas ir prisiminimus. Po truputį atpažinome ir daugiau kapų. Pradėjome kasti. Atkasus ir nuvalius karstą, žmonės žiūrėdavo į jo ilgį, dydį, sukalimą. Daug kas turėjo nuotraukas iš tų šiurpių dienų, kada stovėjo čia, prie karsto, prieš jį palaidojant. Jeigu karstas daugiau nekėlė abejonių, mes vėl lipdavome į duobę, dabar jau užsimovę gumines pirštines, su respiratorium ant veido, ir jį atidarydavome. Tada artimieji bandydavo atpažinti pagal kaukolę, pagal lytį, apsirengimą, rankų sudėjimą. Kai kurie žmonės buvo palaidoti su rožančiais, kurių likučių rasdavome. Jei žmogų atpažindavo, paėmę metalinę dėžutę, sukraudavom į ją visus kaulelius, prieš tai suvynioję į merlę, ją užlituodavome ir įdėdavome į medinį karstelį, kuris buvo dėžės pavidalo. Jeigu atkasus paaiškėdavo, kad iškasėm „vyresnį brolį", mintyse jo atsiprašydavome ir vėl tekdavo gražiai užkasti, Duobės buvo maždaug po 2 m gylio. Jeigu pasitaikydavo karštesnė diena, mes tiesiog maudydavomės prakaite, kol ją iškasdavom. Kelis kartus net kraujas pradėjo bėgti iš nosies. Ir taip diena po dienos iškasėm beveik visus artimuosius, nors, kai kurių beieškant, tekdavo iškasti net po 2-3 kapus, kol pataikydavom.

Pirmomis dienomis valgydavom tik pusryčius ir vėlyvą vakarienę, nes, išvažiavę apie 10 val. prie darbų, grįždavom jau temstant. Grįžę lįsdavom po šaltu dušu, kaip mus buvo mokę nusiprausti, nes kai kurie lietuviai buvo mirę ivairiomis užkrečiamomis ligomis.

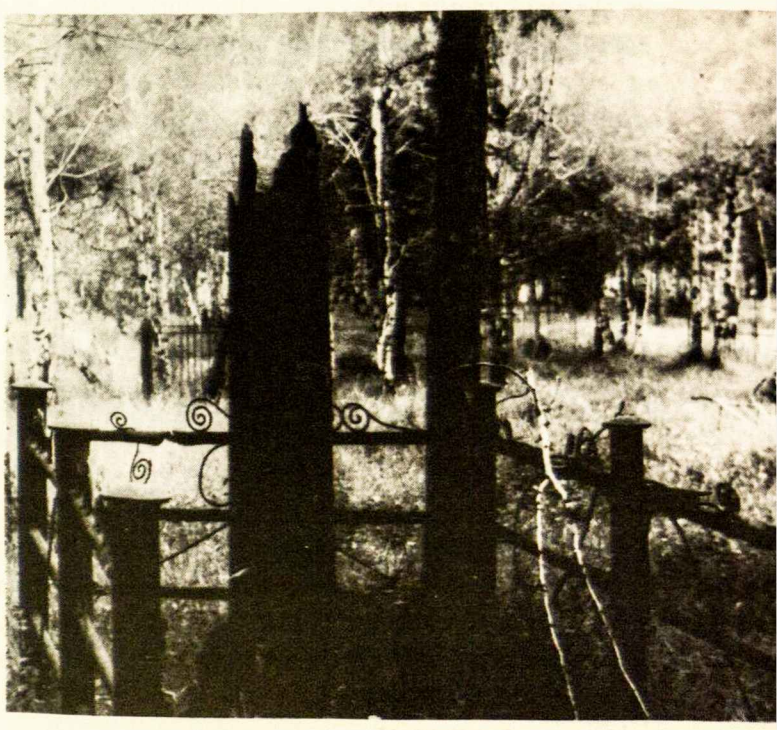

Sulaužyti kryžiai Irkutsko kapinėse Sibire.

Antąją savaitę daugumas darbų jau buvo užbaigti, tai mums atsirado laiko kiek apsidairyti. Turėjau galimybę aplankyti aplinkinius miestus ir rajonus, nuvažiuoti net prie Baikalo ežero. Jį pamatę, negalėjome atsigrožėti jo didumu, vandens skaidrumu, pakrančių įvairumu. Atplaukę į ežerą Angaros upe nuo Irkutsko, apsistojome miestelyje netoli upės žiočių. Ten buvo daug turistų — amerikiečių, japonų, anglų ir kitų. Visą popietę vaikščiojome pakrantėm, o pavakariop net išsimaudėm, nors vandens temperatūra buvo tik +7°C. Pernakvoti priėmė turistinė bazė. Rytojaus dieną grįžome į savo miestelį. Mūsų kelionės laikas ėjo į pabaigą, artėjo išvykimo diena. Gaila, bet dar nebuvome radę trijų kapų. Vadovai darė, ką galėjo, tačiau kelios moteriškės turėjo susitaikyti su mintim, kad teks grįžti tuščiom.

Rugpjūčio 10 d. vėl visi suvažiavome į Irkutsko aerouostą. Besidalijant įspūdžiais ir patirtimi, atėjo vidurnaktis, kai vėl pakilome žygiui į namus. Taip gera buvo. Jautėmės tarsi didvyriai. Pagaliau, po ilgos ir varginančios kelionės, vėl nusileidome Vilniuje, kur buvome džiaugsmingai sutikti su gėlėmis ir ašaromis. O mes pajutome, kad išsipildė mūsų svajonė. Beliko pasakyti „amžiną atilsį" pagaliau atsigulusiems savo protėvių žemėje, išsvajotoje varginančio darbo ir bado metais. Beliko tik padėkoti Dievui už pagalbą.

Bernardas Kemundris

TEBŪNA ČIA SURĮŽIMŲ VIETA

Dar vis menu gegužį (1989) m. — dienas, kai mieste pirmą kartą garsiai tarėme vysk. Kazimiero Paltaroko vardą. Gausybė pakilių įvardijimų tiktų tauriajam Vyskupui, bet jis jų nemėgo ir nelaukė. Tik gyveno taip, kad jį girdėjo visi Lietuvos pakraščiai ir ilgai neužmiršo.

Tada pavasarį stovėjome Gailionių kaime, netoli Linkuvos, ir žvelgėme į jo gimtąją žemę — plyną lauką. Vos ne tų pačių žmonių būrelis, ateitininkų ir žygeivių, lapkričio sekmadienį to paties kaimo gale jau žiūrėjome į kryžių. Labai seną, labai brangų. Lenta prie keliuko bylos kiekvienam čia stabtelėjusiam: „Vyskupo K. Paltaroko (1875.X.22-1958.I.3) gimtinės vieta. Tėvų sodybos kryžius. 1989". Tebūnie tiems žmonėms, per visus tamsmečius išsaugojusiems šią brangenybę, kiek nors daugiau skaidros jų dienose, o rankos, grąžinusios kryžių į savo senąją vietą, tenepavargsta niekada, gera darydamos.

Tiems, kurie tą rudens sekmadienį čia stovėjome, ta diena bus saugoma širdies kertelėje. Mokytojos V. Paltarokaitės virpantis balsas, grąžinąs mūsų akims Paltarokų namų gražųjį sodą, didžiąsias, Vyskupo taip mylėtas, liepas. Mūsų dekano, monsinjoro J. Antanavičiaus, šventinusio kryžių, žodžiai, klebono mons. J. Juodelio prisiminimų fragmentai. Šie žmonės buvę taip arti jo, atsiminimuose išlaikę jo balso skambesį, jo akių žvilgsnį, jo rankų gerumą.

Sutikti ir išlydėti Linkuvos žmonių ir bažnyčios šeimininko su tokia šiluma ir dosnumu, nusilenkę šviesiųjų linkuvių kapams, sakom: „Grįžom didžiai turtingi. Tebūna čia sugrįžimų vieta, brangus ženklas apmąstymui, stiprybei, priesaikai visuomet".

Albina Saladūnaitė

VISI MES KAIP BROLIAI IR SESERYS

Jau daugiau kaip pusantrų metų praėjo nuo ateitininkų atkuriamosios konferencijos Vilniuje. Atrodo, kad daug padaryta ir dar daugiau norime atlikti. Mažos, kai kurios kamerinės, praeitų metų vasaros stovyklos, ateitininkiškos rekolekcijos ir suvažiavimai. Daug tai, ar mažai?

Vaikai, susirinkę liepos mėnesio gale į Panevėžio vyskupijos at-kų stovyklą Antalieptėje, manė, kad būti ateitininku — daug.

— Buvo planuota keturiasdešimt, o pastoviai valgydavo šimtas keturiasdešimt, kartais net daug daugiau, — sakė Antalieptės klebonas, kun. Algirdas Dauknys.

Iš tiesų, neseniai bažnyčiai grąžintas, vienuolynas buvo pilnas. Visos Panevėžio vyskupijos ir Vilniaus atkai su savo auklėtojais, keletas esamų ir būsimų klierikų, kunigai...

Pasibaigus stovyklai, prašiau kun. Dauknio pasidalinti įspūdžiais.

— Dabar visi mes kaip broliai ir seserys. Nuotaika buvo sutelkianti ir draugiška. Dienotvarkė stovykloje buvo orientuojama keturiomis kryptimis: paskaitos, darbas, malda ir pramogos. Paskaitas skaitė Lietuvos at-kų federacijos pirm. A. Žygas, kultūros iš švietimo ministras D. Kuolys, deputatas Ilgūnas, Lietuvos tautinio pasipriešinimo dalyviai Petkus ir Plumpa, profesoriai Zaborskaitė, Dvarionas ir kiti.

— Mano nuomone, — pasakojo Antalieptės klebonas,

Kun. Algirdas Dauknys, Antalieptės klebonas.

— Panevėžio vyskupijos ateitininkija telkia labai pozityvias ir konstruktyvias jėgas. Vaikų nuoširdumas ir kūrybingumas begalinis. Stovyklautojų buvo labai daug. Gaila, kad neliko laiko pasikalbėti su kiekvienu atskirai.

Praeitais metais pirmojoje at-kų stovykloje Antalieptėje pradėjome tvarkyti arkivysk. M. Reinio tėviškę. Darbo ten labai daug. Klausiau kun. Algirdo, ar šiais metais ateitininkai dirbo taip pat stropiai, kaip pernai.

— Pastatėm du kryžius, tvarkėm Nepriklausomybės paminklo Dusetuose aikštę, katalikų ir žydų kapines, ruošėm seneliams medieną. Tačiau niekas taip nesutelkia, kaip malda, šv. Mišios. Mes meldėmės aplink altorių, susikibę rankomis, visa dvasia. Giedojo visa bažnyčia. Vakarais likdavo laiko liaudies žaidimams ir dainoms. Mokėmės ir religinių giesmių. Ypač visų buvo laukiami linksmavakariai.

Kalbėdama su kun. Algirdu, prisiminiau praeitų metų vasarą, pirmąją at-kų vasarą Lietuvoje po daugelio metų. Viena pirmųjų stovyklų ir buvo Antalieptėje.

— Pernai buvo pirmieji žingsniai, kurie šiemetinės stovyklos pasisekime visiškai nublanksta. Tiesa, asmeninio bendravimo buvo gerokai daugiau. Buvo ir daugiau spontaniškumo. Šiemet mes taip susidraugavome, kad visi gyvenome viena idėja, viena dvasia. Labai daug mums davė prof. A. Žygas. Jo nuostatai — nepažeminti žmogaus. Pamenu, kad per šv. Mišias kartais galvodavau: iš kur ta jėga Mišių metu, neapsakoma, šilta nuotaika, tarytum mes — didelės šeimos vaikai. Vėliau sužinojau, kad mūsų draugai, tuo metu viešėję Prancūzijoje, meldėsi už Lietuvą ir norėjo, kad gyvosios Kristaus Bažnyčios jėga pareitų čia. Tai mistiniu pavidalu turbūt siejosi su mumis.

Praėjus beveik trims savaitėms, praleistoms drauge stovykloje, sunku buvo skirtis. Tik viltis, kad skiriamės, nes turime vėl susitikti kitą vasarą, padarę daugiau negu dabar esame atlikę, stiprino mus, šaukdama į darbą už Dievą ir Tėvynę.

Gabrielė Žaidytė

Ukmergės ateitininkų St. Šalkauskio kuopoje

Ilgai ruošėsi Ukmergės parapijos ateitininkai vėliavos šventinimo iškilmėms. Daug rūpesčių buvo siuvant Stasio Šalkauskio kuopos vėliavą, bet pagaliau viskas praeityje. Išaušo saulėtas ir gražus rugpjūčio 15 d. rytas — Žolinė. Jau nuo pat ankstyvo ryto rinkosi jaunimas į šv. Mišias. Sulaukėme ir svečių: atvyko Lietuvos at-kų federacijos pirm. prof. Arvydas Žygas, ateitininkai iš Garliavos, Marijampolės, Kauno, visi pasipuošę, su savo kuopų vėliavomis. Šv. Mišias aukojo kun. Viktoras Aukštakalnis, kurio vėliau paprašėme būti kuopos dvasios vadu. Jis — Stasio Šalkauskio kuopos siela, nenuilstantis diskusijų, ekskursijų organizatorius, sporto varžybų dalyvis. Sveikinimo žodį tarė prof. A. Žygas. Sugiedojome ateitininkų himną.

Po iškilmių keli autobusai visus šventės dalyvius nuvežė prie puikaus Makių ežero, kur visi buvome gerai pavaišinti. Pasistiprinę dainavome, žaidėme, o sutemus plukdėme žvakutes, tikėdamiesi, kad tie vilties žiburėliai nušvies mums ateities kelius.

Šventė visiems labai patiko. Įdomu buvo pasikalbėti su prof. A. Žygu, o jis rado laiko pasikalbėti su kiekvienu kuopos nariu. Buvome dėkingi mokyt. V. Ivanauskienei, talkinusiai mums ruošiant vaišes. Ši šventė ilgai liko mums atmintyje.

Vaidotas Ivanauskas

KALBOS SKYRIUS

Apie **klaus**imą, **klaus**ymą ir klaus**imą**

Pirmiausia reikia pastebėti, kad **klausimas** ir **klausymas** nėra sinonimai (nereiškia to paties), o apie klausimą negali būti nė kalbos, nes tai neteisingas žodžio **klaus**imas kirčiavimas.

klausimas 1. kreipimasis, reikalaujantis atsakymo ar paaiškinimo: Kaip galiu atsakyti, kad **klausimo** nesupratau. Į šį **klausimą** dar niekas negalėjo tinkamai atsakyti. 2. uždavinys, problema: Susirinkime svarstėme kelis svarbius **klausimus.** Kyla **klausimas,** ar iš viso verta važiuoti į vasaros stovyklą.

klausymas – tai, ką atliekame ausimis (klausome); muzikos, paskaitų **klausymas:** Tas nuolatinis garsios muzikos **klausymas** sugadins tavo ausis.

Ar sakytume: **šo**kinti, **au**ginti, **kan**kinti, **so**dinti?

nai**kin**ti, nai**kin**o, nai**kind**avo, nai**kin**s – daryti, kad išnyktų, nebebūtų. Pvz. Dievo Avinėli, kuris nai**kin**i pasaulio nuodėmes. Pagaliau tėvui pavyko išnai**kin**ti širšes iš pastogės. Priešai sunai**kin**o daug mums svarbių paminklų.

Žodis nai**kin**ti kirčiuojamas kaip šo**kin**ti, au**gin**ti, kan**kin**ti, so**din**ti. Dažnai girdime sakant **nai**kinti, **nai**kindavo, **nai**kina, bet turbūt niekam neateitų noras sakyti **šo**kina, **kan**kina, **so**dina. Net ir iš veiksmažodžio nai**kin**ti kilę daiktavardžiai kirčiuojami taip pat antrajame skiemenyje: nai**kin**tojas, nai**kin**imas, nai**kin**toja.

Nėra **durnių...**

durnas, durnius, durniuoti – nevartotinos svetimybės. Jeigu jau būtinai reikia, galime sakyti: **kvailas, neprotingas, kvailys, kvaiša, paikas, neišmanėlis, beprotis, žioplys, žioplas, vėpla, kvailioti.**

Kada sakyti **pilnas?**

pilnas (būdvardis), **pilnai** (prieveiksmis) – nevartotini reikšme „viskas", „visiškas", „visiškai". Dažnai šiuos žodžius vartojame anglų kalbos reikšme: Automobilis lėkė **pilnu greičiu** *(full speed).* Aš tave **pilnai suprantu** *(fully understand).* Lietuviškai sakome: Automobilis lėkė **visu** greičiu. Aš tave **visiškai (gerai, puikiai, visai)** suprantu. Ligonis jau **pilnai (visai, visiškai)** pasveikęs. Salę palikome **pilnoj** tvarkoj (**visiškai** sutvarkytą, **kaip reikiant** sutvarkyta).

pilnas – vartojamas: Puodukas **pilnas** pieno. Sakinys **pilnas** klaidų. Obelis **pilna** obuolių. Akys **pilnos** ašarų.

Sveiki sulaukę šventų Kalėdų!

Atėjus Kalėdoms (ir Naujiesiems Metams), galime savo šeimą ir draugus taip lietuviškai pasveikinti:

– Sveikiname (sveikinu) švenčių proga;
– Sveiki sulaukę šventų Kalėdų, sulaukę Naujųjų Metų;
– Sveikiname su šventomis Kalėdomis, su Naujaisiais Metais;
– Linkime (linkiu) daug džiaugsmo, laimės, švenčių proga;
– Linkime linksmų Kalėdų ir laimingų Naujųjų Metų!

Kai kurie nevartotini žodžiai

antraeilis – šalutinis, ne toks svarbus. Pvz.: Pirmiausia svarstykime svarbiuosius reikalus, o tik vėliau **– antraeilius (– ne tokius svarbius, šalutinius).**

atžymėti – nevartotinas vertinys. (1) **pažymėti.** Reikia **atžymėti (pažymėti),** kad mūsų kuopa labai veikli; (2) **paminėti.** Mokykloje gražiai **atžymėjome (paminėjome)** Nepriklausomybės šventę; (3) **apdovanoti.** Geriausias kuopos laikraštėlis buvo **atžymėtas (apdovanotas)** pirmąja premija.

spausdinti, spausdina, spausdino, spausdindavo, spausdins – reikia kirčiuoti kaip **gar**binti, **lai**minti, **lais**vinti (ne spaus**din**ti, spaus**din**a...).

neužilgo – netinkamas vertimas – **netrukus, tuojau, greitai, veikiai, tuoj pat.** (Jeigu kam sunku atsiminti, kad neužilgo nevartotinas, pagalvokime apie kitą panašų žodį, kurio tikrai niekas nesako: neuztrumpo...). Jau visi lapai nukrito, **neužilgo (netrukus, greitai, tuoj)** ir snigti pradės.

balius – geriau vartoti lietuviškus atitikmenis **puota, pokylis.** Nors žodis balius yra labai įprastas ir jo vartojimas išplitęs, bet daug geriau būtų jį pakeisti tikrai lietuviškais atitikmenimis. Veiksmažodis: **puotauti, pokyliauti** (bet ne baliavoti).

visuotinas – geriau vartoti **visuotinis. Visuotinas (Visuotinis)** tėvų susirinkimas bus ateinantį šeštadienį. Valdyba buvo išrinkta **visuotinu (visuotiniu)** balsavimu. Dainavoje įvyko **visuotinas (visuotinis)** moksleivių ateitininkų suvažiavimas.

KNYGOS-LEIDINIAI

ATSIŲSTA PAMINĖTI

Antanas Paškus. ***ASMENYBĖ IR RELIGIJA*** Psichologinio vystymosi perspektyvoje. Išleido Į Laisvę Fondas Lietuviškai kultūrai ugdyti. Spaudė Draugo spaustuvė Čikagoje, 1990 m. Viršelis Onos Baužienės, 156 psl. Kaina nepažymėta.

Knyga suskirstyta į tris stambesnius skyrius: Asmenybė psichologijos ir religijos perspektyvoje; Psichologinės ir religinės raidos sąlyčiai; Religija — ateizmas — asmenybė. Kiekviename skyriuje yra keli smulkesni poskyriai. Autorius pratarmėje pabrėžia: „kad nėra priežastinio ryšio tarp kultūros ir religijos. ...Kultūra tik sudaro sąlygas religijai reikštis. Lygiai nėra priežastinės sąsajos tarp asmenybės vystymosi ir religijos. ...Mat religijoje visad pasilieka laisvas žmogaus apsisprendimas. ...Žmogui nereikalingas psichinės sveikatos pažymėjimas, kad būtų priimtinas Dievo akyse. Psichologinė asmens būklė (brandumas ar nebrandumas, psichinė liga ar sveikata) neapsprendžia jo santykių su Dievu".

* * *

Julius Keleras ***BALTAS KALĖDAITIS.*** Eilėraščiai. Dailininkas Petras Aleksa, fotografijos Viliaus Kelero. Išleido Ateities Literatūros Fondas, 7430 S. Maplewood Ave., Chicago, IL 60629, spaudė Draugo spaustuvė Čikagoje 1990 m. Kaina: minkštais viršeliais — 6 dol., kietais — 8 dol., 96 psl.

Baltas kalėdaitis yra antroji jauno poeto Juliaus Kelero knyga ir, galima sakyti, jo debiutas išeivijoje. Pirmasis poezijos rinkinys *Žiemos valtys* išleistas „Vagos" leidyklos Vilniuje 1988 m. Šiuo metu J. Keleras yra Illinois un-to Lituanistikos katedros asistentas (nuo 1989 m. rudens) ir gyvena Čikagoje. Su poetu Julium Čikaga turėjo progos susitikti pernykščiame ateitininkų studijinio savaitgalio literatūros vakare, o šiemet spalio 12 d., taip pat at-kų studijinio savaitgalio literatūrinėje vakaronėje, įvyko jo naujosios knygos, *Baltas kalėdaitis* sutiktuvės.

J. Kelero poezija intensyvi, žaibiškai besikeičiančių įvaizdžių, veržli, šviežia ir žodinga. Tačiau tas žodingumas nėra dirbtinis, o veržiasi natūralia versme. Poetas išgyvena ir interpretuoja dabartinę (arba tik vakarykščią) Lietuvos istoriją: tremtiniai, partizanų ir kankinių kapai, siaubas, skausmas:

Dzievuli, Dzievuli, kur gi tu, rypuoja
sena kaimietė vienut vienintelė
neapartoj sodyboj, kuriai irgi ištraukė
liežuvį, kad neišduotų šulinio svirčiai,
kokia bolševikų tikroji spalva

„Kruvinasai", psl. 12

Tačiau yra ir šviesesnių temų: erotikos, gamtos, meilės:

Aš uždedu tau nuometą, o Užgavėnių šėliotojai
į lubas lieja medų: senmergės plačiais storo
milo sijonais, pasikaišydamos pridurkus, slepiasi
kamarose, jaujose, klojimuose — visur, kur nepasiekia
šauksmingi užgaulūs šūksniai: juk jos liko grėbstyt
ražienų... Tik mudu geriam spindintį medų iš balto
dubenio, aplink taikiai lakiojant bitėms

„Eilėraštis apie bites", psl. 42

Nijolė Jankutė ***SAULĖGRAŽŲ TVANAS.*** Apsakymai. Viršelis ir aplankas dail. Ados Sutkuvienės. Išleido Lietuviškos knygos klubas, spaudė *Draugo* spaustuvė Čikagoje 1990 m., 192 psl., kaina 7 dol.

Knygoje vienuolika apsakymų, kurių daugumas jau buvo spausdinti, tačiau, surinkti į vieną knygą, sudaro vertingą įnašą į negausią paskutiniųjų metų išeivijos grožinę literatūrą. Autorės kalba sklandi, žodinga, puošni, pasakojimai nuoseklūs, pagaunantys. Kalbos ir korektūros klaidų nuostabiai mažai. Vienintelis priekaištas Nijolei Jankutei, kad per mažai vartoja savo neabejotiną talentą ir nuo vienos knygos pasirodymo iki kitos išleidimo praeina per daug laiko. Tai visiems skaitytojams nuostolis.

* * *

Herman Melville. ***BALTASIS BANGINIS.*** Romanas. Vertė Povilas Gaučys. Išleido Lietuviškos knygos klubas, spaudė Draugo spaustuvė Čikagoje, 1990 m. Knygos viršelis ir aplankas Vytauto O. Virkau. Kaina 10 dol., 347 psl.

Tai žinomo ir klasikiniu Amerikos literatūroje tapusio jūrinių nuotykių romano *Moby Dick* (1851 m.) vertimas. Gaila, kad jis kupinas kalbos ir sintaksės klaidų, laužymas neatidus (kai kur tie patys teksto paragrafai pasikartoja), todėl skaitytojo dėmesį nutraukia nuo pasakojamųjų įvykių.

* * *

DOKUMENTAI Lietuvos vietinės rinktinės istorijai.

Sudarė Zigmas Raulinaitis, išleido Vydūno Fondas, spaudė M. Morkūno spaustuvė, Čikagoje, 1990 m. Tiražas 1000 egz., 408 psl., minkštais viršeliais, kaina nepažymėta. Knyga gaunama pas platintojus ir Vydūno Fonde, 3001 West 59th Str., Chicago, IL 60629-2501.

Tai nepaprastai vertinga medžiaga ne tik istorikams, bet visiems lietuviams, besidomintiems tautos kovomis dėl savo būties ir tiems, kuriuos įkvepia didvyriški tų kovų akimirksniai. Šis dokumentų rinkinys pasitarnaus geresniam lietuvių pastangų ir kovų dėl savosios ginkluotos jėgos (Lietuvos kariuomenės) supratimui. Tai trumpas, bet labai reikšmingas, mūsų tautos istorijos tarpsnis.

* * *

NAUJOSIOS LIETUVIŲ NOVELĖS ANTOLOGIJA Lituanistinėms mokykloms. Sudarė Algirdas Titus Antanaitis, išleido JAV LB Krašto valdybos Švietimo taryba 1990 m., 153 psl., kaina 6 dol.

Knygoje yra 24 autorių kūriniai, daugiau vėlyvesnio laikotarpio, maždaug po lygiai reprezentuojami išeivijos ir Lietuvos rašytojai. Pateikiami ir trumpi parinktųjų autorių biografijų bruožai. Kaip viršelyje pažymėta, antologija skiriama lituanistinėms mokykloms, bet ji gali būti įdomi ir nemokyklinio amžiaus skaitytojams, nes čia surinktas platus, vaizdus išeivijos bei Lietuvos autorių kūrybos skerspjūvis.

Tuo pačiu verta pažymėti ir kitą naują Švietimo tarybos leidinį — Vlado Vijeikio ***ŽVIRBLIS, KURIS SAVO BALSO NENORĖJO*** (ir kas iš to išėjo). Tai didelio formato knygelė, skirta jaunesniam skaitytojui, iliustruota gyvais, patraukliais V. Vijeikio piešiniais, spausdinta *ViVi Printing* spaustuvės, 1990 m., 16 psl., kaina 2 dol.

Švietimo taryba taip pat platina šias „Vyturio" leidyklos knygas, išleistas 1988-1990 m.: ***LIETUVIŠKOS PASAKOS, NEI VELNIO NEBIJAU, SUŽEISTAS VĖJAS, GYVASIS VANDUO, GRYBŲ KARAS, BUVO SENIS IR SENUTĖ, VILKAS IR OŽIUKAI, KATĖ IR PELĖ.*** Tai gražiai išleistos, spalvotomis, iliusiustracijomis, kietais viršeliais pasakų knygos, vertos tėvų ir senelių dėmesio, ieškant vertingos kalėdinės dovanos. Kainas sužinoti ir knygas užsisakyti galima pas Švietimo tarybos pirmininkę: Regina Kučienė, 8626 S. Mozart, Chicago, IL 60652, tel. 312-778-0358.

* * *

SIDABRO LIETUS. Pasakų rinkinys, parinko ir parengė Vladas Civinskas, dailininkas Romas Viesulas, knygos apipavidalinimas Vytauto O. Virkau. Išleido Algimanto Mackaus knygų leidimo fondas, 7338 S. Sacramento Ave., Chicago, IL 60629. Spaudė M. Morkūno spaustuvė Čikagoje 1990 m.

Tai puošni, didelio formato, gausiai R. Viesulo grafika iliustruota knyga, kietais drobiniais viršeliais su aplanku. Joje išspausdinta 16 pasakų, kurių tik dvi — „Sidabro lietus" ir „Išdidusis karalius" — lietuvių, kitos: havajiečių, kiniečių, airių, švedų, indėnų, japonų, aboringenų, melaneziečių, bantų, suomių, norvegų, estų, maori, danų. Dvi — „Nuostabi Danieliaus O'Rurkes kelionė" ir „Urašimoto" vertė Jurgis Blekaitis, visas kitas — Vl. Civinskas. Knyga daro labai malonų įspūdį: ir atversta, ir padėta. Vertimai geri, o pasakos įdomios, daug kam bus visai naujos (iš tikrųjų, kas būtų skaitęs ar girdėjęs šio tautų margumyno pasakas!). Tai ypatingai dėmesio vertas leidinys.

* * *

Alfonsas Tyruolis ***ŠIAPUS IR ANAPUS SAULĖS.*** Eilės lyrinės ir epinės. Aplankas ir viršelis dail. Petro Aleksos, išleido M. Morkūnas, spaudė M. Morkūno spaustuvė Čikagoje 1989 m.

Šiapus ir anapus saulės yra vėliausias — septintasis — poeto A. Šešplaukio-Tyruolio poezijos rinkinys, nors autorius taip pat gerai žinomas vertimais (11 knygų) ir kaip antologijų sudarytojas (6 knygos). Apie A. Šešplaukį-Tyruolį plačiau rašėme š.m. *Ateities* nr. 4 (liepos-rugpjūčio). Šiame naujausiame, 103 psl., rinkinyje daugumas eilėraščių sueiliuoti tradiciniais ketureiliais, bet yra ir modernesnės formos, kaip šis:

Miegok,
Miegok ramiai,
Pavargusi diena.
Naktis trumpa.
O ryt ir vėl
Pradėti reiks,
Kaip visada:
Vieniems
Atmerk akis,
Kitiems
Užmerkt akis,

Kai ne vienam
Žaizda nebeužgis.

„Miegok ramiai", psl. 44.

* * *

Andrius Norimas ***KELIONĖ Į KAUNĄ.*** Premijuotas jaunimui romanas.

Išleido Literatūros Mylėtojų Talka, spaudė *Draugo* spaustuvė Čikagoje 1990 m. Tiražas 750 egz., kaina 10 dol. (kietais viršeliais — 12 dol.), 167 psl.

Kelionės į Kauną rankraštis buvo premijuotas 1985 m. Pasaulio LB Švietimo komisijos skelbtame jaunimui literatūros konkurse, tik jo išleidimas, atrodo, gerokai užsitęsė. Tikimės platesnę knygos recenziją pateikti kitame *Ateities* numeryje, nes visa, jaunimui skiriama literatūra verta didesnio dėmesio negu kelių eilučių paminėjimas. Andrius Norimas yra produktingas autorius, rašąs romanus, noveles, feljetonus, laimėjęs keletą konkursų. Tenka pažymėti, kad nemažai knygos *Kelionė į Kauną* egzempliorių autorius nemokamai paskyrė išeivijos lituanistinėms mokykloms, kad išdalintų mokiniams.

* * *

Į LAISVĘ. Rezistencinės minties ir politikos žurnalas Nr. 109 (146) 1990 ruduo.

Leidžia Lietuvių Fronto Bičiuliai tris kartus per metus. Redaktorius Juozas Baužys, talkininkai: Česlovas Grincevičius ir Kazys Ambrozaitis.

Žurnalas 80 psl., medžiaga įvairi, įdomi ir aktuali. Šiame numeryje rašo: E. Nazaraitė, Marcelijus Martinaitis, Viktoras Makoveckas, Vytautas Volertas, Viktoras Nakas, Vytautas Skuodis ir kiti. Poezijai atstovauja Julija Švabaitė, Yra apžvalginių straipsnelių, naujų leidinių paminėjimas; kalbama apie Lietuviškųjų studijų savaitę Dainavoje; skaitytojų pasisakymai, vedamieji. Žurnalas iliustruotas nuotraukomis, daro labai rimtą ir patrauklų įspūdį. Metinė prenumerata JAV — 10 dol., vieno numerio kaina 3.50 dol. Administracijos adresas: J. Prakapas, 14 Thelma Dr., Bakersfield, CA 93305, USA. Spausdinama *Draugo* spaustuvėje Čikagoje.

* * *

Lietuvio knyga anglų kalba

University Press of America, Maryland išleido Antano Adomėno ***Lithuania diaspora: Koenigsberg to Chicago.*** Autorius pasirašo Antanas J. Van Reenan. Knyga turi 329 psl., kaina 46.75 dol.

Knyga parašyta filosofiniu idealrealizmo metodu. Tai ne monografija ir ne organizacijų biuletenis, bet intelektualinė idėjų kovos istorija, kurios pagrindas yra individo dvasinis būvis, savęs atpažinimas, lietuviškumo pajautimas, sava subrendusi ideologija, turinti vesti į permanentinį lietuvybės išlaikymą diasporoje.

Knyga gaunama: University Press of America, Inc., 4720 Boston Way, Lanham, Maryland 20706, Europoje: 3 Henrietta Street, London WC2E 8 LU, England.

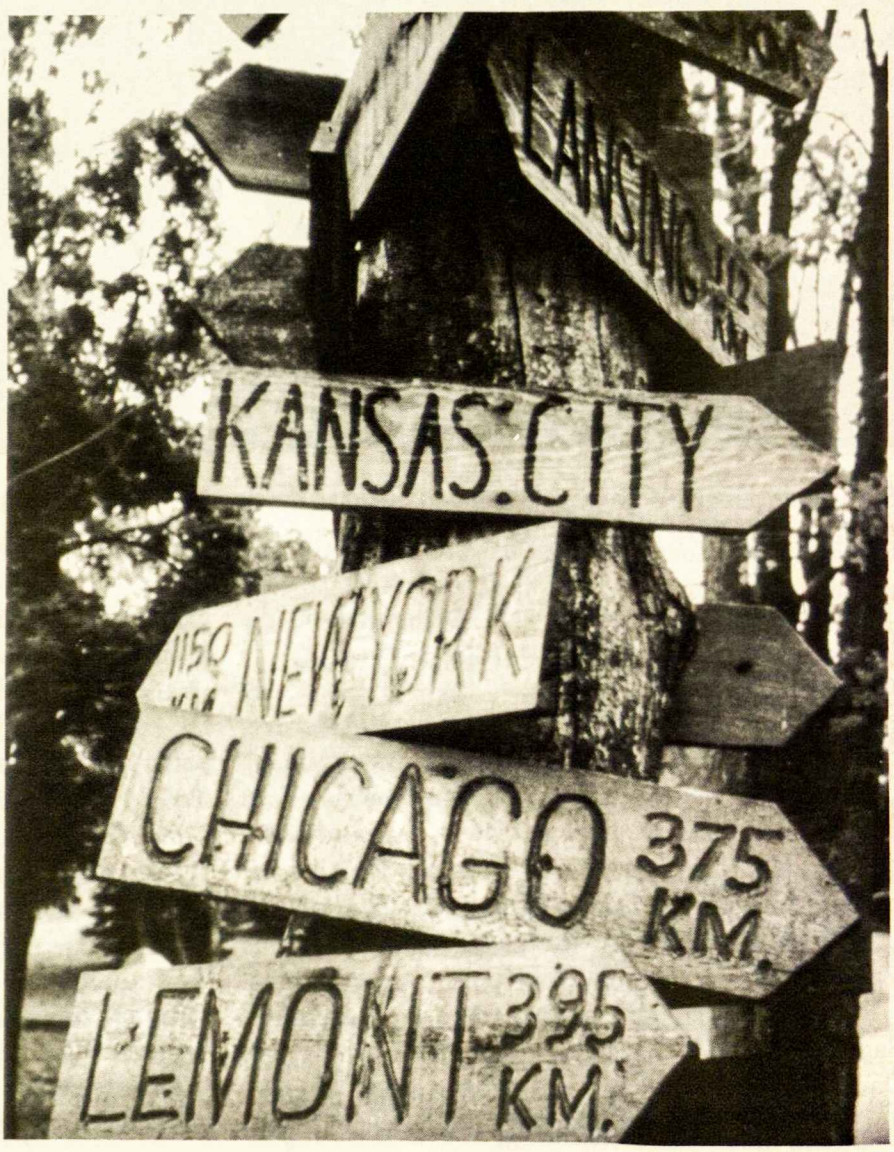

ĮGYVENDINTAS SAPNAS

Danius Šilgalis

Šią vasarą Lietuvoje įvykusioje tautinių šokių ir dainų šventėje dalyvavo ir Klivlando ,,Grandinėlė''. Nuotraukoja — Danius Šilgalis iš Klivlando (I eil. antras iš k.) su Klaipėdos tautinių šokių grupe.

Augdamas lietuviškoje šeimoje, daug išmokau apie tėvynę Lietuvą. Daug istorijos, išgyvenimų ir meilės man buvo perduota iš tėvelių ir tėvukų. Didžiausia svajonė buvo kada nors pačiam pamatyti Lietuvą. Svajonė išsipildė. Sapnas buvo įgyvendintas. „Grandinėlės" tautinių šokių grupė, kurios narys aš esu nuo 10 metų amžiaus, buvo pakviesta dalyvauti 1990 m. Dainų ir šokių šventėje Lietuvoje. Visi šokėjai nepaprastai apsidžiaugė, nors žinojo, kad laukia sunkios, ilgos repeticijos. Tačiau visi nujautėm, kad tai bus įspūdingiausia ir įdomiausia kelionė mūsų gyvenime.

Ypač svarbi ši kelionė buvo mūsų vadovui Liudui Sagiui. Klivlande jis ilgai dirbo su „Grandinėle". Daugumas mūsų tėvų taip pat dalyvavo šioje grupėje, kai buvo jauni. Visi žinojom, kad L. Sagio svajonė buvo grįžti į Lietuvą ir koncertuoti su „Grandinėlės" ansambliu. Ši kelionė būtų jo paskutinė su grupe, tai, mūsų nuomone, turėjo būti pati geriausia. Mes visi, būdami labai prisirišę prie p. Sagio, norėjome šią kelionę jam padaryti ypač specialią, nes jis šimtus nenutrūkstamų darbo valandų buvo praleidęs su „Grandinėle". Jautėmės dėkingi, kad galėjome būti dalis grupės, kuriai skirta įgyvendinti L. Sagio seniai svajotą svajonę.

Nors buvo sunkių valandų ruošiantis kelionei, pagaliau atsiradome Lietuvoje. Repetavom ir dalyvavom Tautinių šokių ir dainų šventėje, kuri bus visuomet atmintina. Tačiau neišdildomą įspūdį paliko mūsų grupės koncertas Vilniuje. Koncerto salė nebuvo labai didelė, tad daug žmonių negavo bilietų. Daug draugų mums pasakojo, kad jiems reikėjo likti už durų, nes jau visi

bilietai buvo išparduoti. Koncerte dalyvavo trys grupės: Punsko, Australijos ir Amerikos „Grandinėlė". Už scenos buvo daug įtampos, nes norėjom, kad viskas pasisektų. Žinojom, kad nuo mūsų priklausys, kaip „Grandinėlė" bus prisiminta. Visi nekantriai ir labai entuziastiškai laukėm koncerto pradžios.

Kai atsidarė uždanga, pamatėme pilną salę žmonių — nuo vienos sienos iki kitos visos vietos buvo užimtos. Nuo pat pradžios jie mus šiltai priėmė, plodami ir šypsodamiesi. Jautėmės ne svetimi, o geri jų draugai. Plojimas ir entuziazmas mus išlaikė ir supo iki koncerto pabaigos. Mano mėgstamiausias šokis yra „lenciūgėlis", ir buvo malonu jį pašokti Lietuvoje. Kai užbaigiau šokį, jaučiausi nepaprastai patenkinas, nes žmonės tiek plojo, kad iškvietė mane atgal į sceną. Niekada neužmiršiu tų visų besišypsančių veidų ir trispalvių vėliavų salėje. Publika taip džiaugėsi mūsų šokimu, kad koncerto pabaigoje visa salė pradėjo šaukti: „GRANDINĖLĖ, GRANDINĖLĖ". Pamačiau ir Sagių besišypsančius veidus. Jų šypsenos man buvo tikrai brangios, nes jų pasitenkinimas koncerto pasisekimu buvo mums geriausia dovana. Niekada neužmiršiu tų visų šypsenų...

Nors Lietuvoje dabar nėra visiškos laisvės, tačiau šių žmonių širdyse spindėjo džiaugsmas, kuris atnešė mums didelį pasitenkinimą, atliekant programą, tą seniai išsvajotą ir išsapnuotą sapną — šokti Lietuvoje!

ATEITININKIJA MANO AKIMIS

Rima Ješmantaitė

Ateitininkė esu nuo mažens, kai tėvai mane pirmą kartą nuvedė į jaunučių susirinkimą lietuvių parapijoje, Klivlande. Mano tėvai, ypač mama, yra veiklūs ateitininkai. Jiems buvo labai svarbu, kad aš taip pat tapčiau ateitininkų organizacijos dalis. Net jeigu nebūčiau norėjusi, jie vis tiek mane būtų raginę lankyti susirinkimus, dalyvauti programose, važiuoti į vasaros stovyklas, nes žinojo, jog visa tai man bus naudinga ateityje. Tačiau jokios prievartos nereikėjo: man pačiai patiko kas antrą sekmadienį susitikti su bendraamžiais lietuviukais, pažaisti, padainuoti. Aš norėjau kuo greičiau duoti įžodį ir būti „tikra ateitininkė".

Taip pat nekantriai laukiau laiko, kada pagaliau galėsiu važiuoti į JAS vasaros stovyklą. Vyresnieji pusbroliai ir pusseserės vis gyrė ir kalbėjo apie Dainavą,

. . . būti ateitininke, reiškia gyventi tam tikru būdu, pagal ateitininkų principus. Žmogus, teisingai įgyvendindamas šiuos principus, žymiai praturtina savo gyvenimą.

o aš negalėjau sulaukti, kai pačiai teks ten stovyklauti.

Po pirmųjų metų JAS stovykloje niekas nebūtų galėjęs manęs atitraukti nuo kasmetinio stovyklavimo Dainavoje. Nors stovykloje vis pasitaikydavo dieną ar dvi praleisti pas slaugę, nors visuomet labai pasiilgdavau tėvų, kasmet nekantriai laukdavau stovyklos ir trokšdavau sugrįžti į Dainavą.

Kai buvau 10 metų, su šeima persikraustėm į Charlotte, NC, toli nuo lietuvių kolonijų. Vasaros stovykla man pasidarė stipriausias ir svarbiausias ryšys su ateitininkais, nors tuo metu tai dar ne visiškai aiškiai supratau. Važiavau daugiausia dėl to, kad buvo smagu gražioje gamtoje pabendrauti su lietuviais draugais.

Mano pažiūros į ateitininkus pasikeitė ir subrendo, kai pirmą kartą nuvažiavau į „kalakursus" Dainavoje. Atvažiuodama žinojau, kad kursai labai skiriasi nuo vasaros stovyklų, bet vis tiek buvau nustebinta. Nežinau, ar kiti mano bendraamžiai buvo panašiai paveikti, bet aš namo grįžau su jausmu, jog tikrai esu reikalinga pasaulyje, jog galiu bandyti pakeisti tai, kas man atrodo neteisinga. Dar svarbiau, buvau įsitikinusi, kad ne tik galiu įvykdyti, ką noriu, bet tai padaryti yra mano pareiga: turiu lavintis ir pagerinti pasaulį savo pačios ir kitų naudai.

Per ateitininkų stovyklas ir kursus aš taip pat priartėjau prie Dievo ir pradėjau suvokti, kad Dievas ir tikėjimas nėra „nuobodus", o iš tikrųjų labai įdomi ir reikšminga sąvoka. Susikaupimo vakarai, pokalbis su kunigu, bendra stovyklų ir kursų nuotaika man davė supratimą, kad ryšys su Dievu nesibaigia po šv. Mišių ar vakaro maldos, o tęsiasi visuose gyvenimo aspektuose. Kažkaip atradau net gilesnį supratimą bei susidomėjimą Dievu ir tikėjimu, negu sėdėdama tikybos pamokose mokykloje. Turbūt nuostabi Dainavos gamta ir faktas, kad teologijos programa mano gimnazijoje nėra labai gera, prie to prisidėjo.

Juo vyresnė esu, tuo daugiau mano pažiūra į ateitininkus keičiasi. Šiuo metu mano gyvenime ateitininkija nereiškia vien tik dalyvavimą stovyklose ar kursuose. Manau, kad būti ateitininke, reiškia gyventi tam tikru būdu pagal ateitininkų idėjas ir principus. Žmogus, teisingai sekdamas ir įgyvendindamas šituos principus,

žymiai praturtina savo gyvenimą. Penki principai apima visa tai, kas labai svarbu žmogaus gyvenime: tautiškumas – tautą, katalikiškumas – Dievą, šeimyniškumas – šeimą, visuomeniškumas – kitus žmones, o inteligentiškumas – save patį.

Mano nuomone, ateitininkai yra labai sudėtinga ir moderni organizacija. Kaip toli matantys buvo jos steigėjai, suformavę organizaciją, kuri beveik po šimto metų dar vis stipriai gyvuoja ir kurios idėjos bei principai yra tinkami dabartinėje visuomenėje! Nemanau, kad būtų lengva rasti kitą organizaciją, apimančią ne tik suaugusius, bet ir jaunučius, ir paauglius. Jaučiuosi laiminga, esanti organizacijoje, kuri įvertina jaunimą ir juo pasitiki. Kartais mano amerikiečiams draugams sunku suprasti, kaip aš, jau sulaukusi 17 metų, vis dar vasaras praleidžiu stovyklose. Aš jiems mėginu išaiškinti, kad tai darau savanoriškai ir su pasididžiavimu.

Žinau, kad visą gyvenimą stengsiuosi būti veikli ateitininkė ir savo šeimą auginsiu tuo pačiu būdu. Mano nuomone, ateitininkija yra neįkainuojamai vertingas gyvenimo kelias.

DIEVO LANGAS

Paulius Stepanas

Akių žvilgsnis staiga krenta pro langą ir tenai sustoja. Rytas, bet saulė jau seniai iš lovos išsiropėtusi. Naujas pastatas užstoja jos šviesą, kad nešviestų ant raudonų tako plytelių. Spinduliai dar nepasiekia žolės, žmogaus aptvertos. Tačiau žolė – tanki ir žalia – spindi ir be saulės. Ją supa kamienų rikiuotė, pilkšvais lapeliais vainikuota. Auga jie tiesiai, lygiai, nieko nepraleisdami, nebent mažą paukštelį, grįžtantį į padanges.

Žolėta aikštelė dulkių ruožu perskirta. Prie medžio kamieno styri apleistas suolas, padarytas iš amžiumi apdulkėjusio medžio. Jis ten gyvena su kaimynu: suolas gulsčias, o jo senasis draugas – siekiantis aukštybių, prieš daugelį metų rankas į dangų pakėlęs ir taip pasilikęs. Stovinčiojo kamieno raukšlės apačioje žaliai pabrėžtos, bet aukščiau šviesus, žalias rūbas dengia rudus vagotus upeliūkščius. Po žieve mediena dar stipri, lengvai išlaiko plevėsuojančius lapus. Vėjo pūtimas tepajėgia tik truputį juos pajudinti. Mėlyni trikampiai prasiveržia pro žalumą ir vėl išnyksta, šakoms sukrutėjus.

Aplinkui daugiau medžių: jaunesnių, senesnių. Jie nesuskaitomų perkūnijų griaudėjimus patyrę, daug audrų matę. Tarp jų kai kur auga žemučiai, pirmąkart sužaliavę, o pačiame pakraštyje stovi senas ąžuolas, suolo kaimyno brolėnas. Jo šakos seniai apkarpytos, lapai apdraskyti. Daugelio kovų su vėtromis iškraipytas, jis tebeprisimena senąsias dienas ir rūsčiai nerimsta. Tik tie du senoliai dar atsimena mišką, kadaise čia augusį.

Seniai, seniai čia stovėjo ištisa jūra žalumos. Nuo šviesiausios iki tamsiausios spalvos, saulės spindulių supintos į žalių žiburių kasrytinę simfoniją. Nors mažasis miškelis buvo nuostabiai gražus, bet jis – tarytum šešėlis tos girios, apie kurią seniausieji medžiai bedrįso tik šnibždėti. O aukšti kamienai ir raitytos šakos, vasaržalio papuoštos, be paliovos siekė gyvybės, siekė šviesos.

Po tų medžių kylančiomis šakomis augo žmogus – naujagimis. Medžiai ir žmogus egzistavo kartu, džiaugdamiesi saulės šviesa. Tik vieną kartą senas beržas, žvelgdamas žemyn, pamatė žmogaus geležinius dantis. Įspėjimas per vėlai pasiekė medžius: žmogus tapo valdovu.

Ąžuolas, žinodamas ir prisimindamas, kad buvo toks metas, kai žmogus džiaugėsi jo tėvo lapų stogu, bepajėgia pridengti tik žmogaus pramogas. Tiktai tie du – senasis suolo kaimynas ir ąžuolas – žino, kad galėtų būti kitaip.

Už žalios lapijos stovi baltas, storas kamienas, atsirėmęs į pilką, nematomą padangės stogą. Pro lapų plyšius matyti, kad tas kamienas – keturkampis – tarytum per tiesiai stovi, tarytum nenatūraliai auga. Saulė, atsispindinti jo apačioje, skleidžia savo spindulius vientisa, balta banga. Pro žalius rėmus matyti nublukusios raudonos spalvos raštai, lyg kampuotos raidės. Aukščiau vėl lapai žybsi. Jie nejaučia ankstyvo rudens vėjo. Jie pažįsta šilimą ir šokinėja linksmu žaidimu, atsigerdami stiprybės iš šviesos šaltinio. Virš spalvos šokio – ramus, mėlynas dangus. Toli padangėje balti debesys lėtai velka raitytas savo uodegas iš dešinės į kairę.

Staiga visas dangus nušvinta. Saulės spindulys suranda bokšto viršūnę. Ten tamsia linija aukštyn kyla plonas stiebas. Medžiai siekia jo viršūnės ir nepasiekia. Toje viršūnėje spindi pasauliui pranešimas, plevėsuodamas rytmečio vėjuje: trys amžinos spalvos. Viršuje – rugių laukų geltona – tūkstančiais metų teikusi duoną ir gyvybę. Viduryje – miškų žalumas, grynesnis už visų medžių – ramybė ir poilsis po kovos, po medžioklės. Apačioje – kraujo raudona spalva – dar šviežiai pasiaukojusiojo pralieta.

Trys grynos, ryškios spalvos skelbia tautos kovą, pasiryžimą, savitumą ir gyvybę. Toks grožis – tiktai iš Dievo. Tegul ta kova tęsiasi iki pergalės džiaugsmo!

Studijų Dienos Lietuvoje:

Filosofija, Religija ir menas

1990 m. lapkričio 3-11 d. Lietuvoje įvyko II-oji religijos filosofijos ir bažnytinio meno studijų savaitė, pavadinta Lapkričio Sinoikijos vardu („sinoikia" graikiškai – subuvimas). Šis renginys išsivystė iš 1988 m. lapkričio 19-20 d. Marijampolėje ir Liudvinave jaunų kompozitorių bei muzikologų surengtų bažnytinės muzikos dienų. 1989 m. prie kompozitorių prisijungė religija besidomį filosofai, siekią dvasinio atsinaujinimo bei teigiamos įtakos iš Vakarų idėjinio pasaulio. Tų metų Lapkričio Sinoikijoje Vilniuje, Kaune ir Marijampolėje pranešimus skaitė 43 filosofai, teologai ir muzikologai, o bažnyčiose buvo atlikti 6 bažnytinės muzikos koncertai.

1990 m. Lapkričio Sinoikijoje, šalia religijos filosofijos ir bažnytinės muzikos, į programą įjungti ir kiti religiniai menai. Klaipėdoje pranešimai buvo skaitomi apie religinę dailę, tapybą, architektūrą, skulptūrą, o lapkričio 6 d. Lietuvos konservatorijos koncertų salėje Vilniuje buvo surengtas religinės poezijos vakaras, skirtas K. Trimako knygai „Ieškančiojo pėdsakai"; vakaras, ištisai nufilmuotas, bus rodomas Lietuvos televizijoje.

Paminėtos dvi sukaktys: filosofo Vl. Solovjovo 90 m. mirties sukakties proga kalbėjo lietuviams palankus Lietuvos-Vilniaus stačiatikių arkivysk. Chrizostomas; paskaitų konservatoriumas Marijampolėje buvo skirtas 120-osioms kompozitoriaus kun. T. Brazio gimimo metinėms, o bažnytinėse muzikos valandose buvo atlikti jo sukurti muzikiniai darbai.

Religijos filosofijos, teologijos ir religinio meno paskaitininkai – daugiausia iš Lietuvos, tačiau ši studijų savaitė įgauna vis didesnį tarptautinį atspalvį. Vienas pagrindinių šio renginio tikslų – sudaryti galimybę teigiamai idėjinei įtakai iš Vakarų. Tad kviečiami mokslo žmonės iš Vakarų pasaulio: tiek lietuviai išeiviai, tiek kitataučiai. 1990 m. suvažiavime paskaitas skaitė svečiai-kitataučiai iš Anglijos, Austrijos, Prancūzijos, Italijos, Lenkijos, Rusijos, o taip pat keli tautiečiai – kun. dr. Liuima ir prel. dr. Vyt. Kazlauskas iš Romos, kun. dr. Ant. Paškus ir kun. dr. K. Trimakas – iš JAV, ir Kauno Vytauto Didžiojo un-te laikinai dėstąs prof. dr. K.I. Skrupskelis iš JAV.

Kiekviename didesniame mieste į studijų dienų programą buvo įjungtos pamaldos, šv. Mišios, kurias su būriu kunigų koncelebruodavo vietiniai vyskupai: Kauno arkivysk. kardinolas V. Sladkevičius, Vilniaus arkivysk. J. Steponavičius, Vilkaviškio vysk. J. Žemaitis, Kaišiadorių vysk. J. Matulaitis ir Telšių vysk. Ant. Vaičius.

Sinoikijos organizacinį darbą atliko Lietuvos Filosofų sąjunga, Lietuvos Kompozitorių sąjunga, St. Šalkauskio Fondas, o rėmė Lietuvos Vyskupų Konferencija, „Caritas" sąmbūris, miestų savivaldybės ir daugelis kitų institucijų bei organizacijų.

Sinoikijos paskaitos bei koncertai – žmonių, ypač studentų, gausiai lankomi. Tokios studijų dienos – labai teigiamas reiškinys atbundančios Lietuvos trijų besigiminiuojančių sričių (filosofijos, religijos ir meno) gyvenime.

Jonas Juodišius, generolas, Gulago kalinys

Antrojo pasaulinio karo audringi laikai yra iškėlę daug tvirtų asmenybių mūsų tautoje. Vienas ryškus pavyzdys čia ir pateikiamas.

Jonas Juodišius gimė Ropidų kaime, Barzdų vals., Šakių apskr. 1893 m. Gimnaziją baigė Vilkaviškyje prieš I-jį pasaulinį karą, vėliau studijavo matematiką. Pirmojo pasaulinio karo metu baigė pėstininkų karo mokyklą. Trumpą laiką dėstė Šakių gimnazijoje matematiką. 1919 m. dalyvavo Lietuvos laisvės kovose. Perėjęs į artileriją, baigė Aukštuosius karininkų kursus ir tapo artilerijos pulko vadu, vėliau artilerijos inspektoriumi ir karo mokyklos viršininku. Karo mokykloje jam neteko ilgai dirbti, bet suskubo ją iškelti į aukštą lygį dar prieš bolševikų okupaciją.

1941 m. birželio mėn. su kitais karininkas buvo siunčiamas į „kursus" Maskvoje, bet netrukus visi aukštieji kariškiai buvo nuvežti į Norilsko Gulago koncentracijos stovyklą, buvusią tundroje, toli į šiaurę nuo Arktikos ciklo, prie Jenisiejaus upės žiočių (Ledinuotojo vandenyno). Generolas Juodišius vėliau Vorkutos stovyklų ir Intos grupės ligoninėje susitiko su politiniu kaliniu kun. Alfonsu Svarinsku, kuris jau tada buvo slaptai įšventintas kunigu ir dirbo Intos ligoninėje kaip sanitaras.

Kartą Juodišius Svarinskui papasakojo, kad 1943 m. į Norilską atvyko Tarybų Lietuvos vidaus reikalų komisaras Aleksandras Guzevičius. Jis kalbino gen. Juodišių sutikti vadovauti sovietinei lietuvių divizijai Nr. 16, kuriai buvo numatoma judėti į vakarus Pabalti-

jo link. Tuo metu sovietinė kariuomenė buvo gausiai aprūpinta JAV, Kanados ir Didž. Britanijos tankais, lėktuvais, šaudmenimis, sunkvežimiais, maistu. Sovietų karo vadovybei buvo aišku, kad 1944 m. pavasarį frontas pajudės vakarų kryptimi.

Gen. Juodišiui atsivėrė gundančios galimybės: bus baigtos vergijos kančios, bus atgauta laisvė. A. Guzevičiaus žodžiais, gen. Juodišius grįšiąs į tėvynę kaip jos išlaisvintojas.

Tačiau gen. Juodišiaus nuomonė buvo kitokia. Jis griežtai tuos siūlymus atmetė, tvirtai pabrėždamas, kad liekąs ištikimas Lietuvai duotajai priesaikai.

Po kelerių metų gen. Juodišius atsidūrė Intos ligoninėje. Kaip matematikui, jam buvo pavesta tvarkyti buhalteriją. Bet jo ramybėje nepaliko. KGB pradėjo jį gundyti pranešinėti, ką kiti kaliniai kalba, ką planuoja. Jis su pasipiktinimu tokį siūlymą atmetė, todėl buvo pašalintas iš buhalterio pareigų ir paskirtas valyti išeinamas. Bekilojant išmatų statines, trūko aorta. Jis staigiai mirė 1950 m. gruodžio 17 d. Intos ligoninėje.

Kun. A. Svarinskas su gen. J. Juodišiumi Intos ligoninėje artimai bendravo, beveik kasdien susitikdami. Generolą Juodišių jis mini kaip šviesią lietuvio krikščionio asmenybę. Nuo jaunystės metų J. Juodišius buvo vienas pirmųjų ateitininkų ir tokiu liko iki mirties. Šiuo audringuoju Lietuvai metu jis iškyla kaip heroiškas Lietuvos karys ir šviesus žmogus.

Baigiant jau galima viešumon iškelti dar vieną atvejį. Intos ligoninėje, padarius J. Juodišiaus lavono skrodimą, jo likimo draugai sugebėjo į jo kūną įdėti ir užsiūti mažą stiklinį buteliuką su generolo vardu, pavarde ir kitais identifikacijos ženklais.

Čikagietis Kazys Pabedinskas gerai pažinojo generolo šeimą. Jam atidengiau savo planą aprašyti gen. Juodišiaus asmenybę ir jo laikyseną Gulago koncentracijos stovyklose. K. Pabedinskas man pranešė, kad Vilniuj buvo sutikęs generolo sūnų Paulių Juodišių, kuris bandęs tėvo palaikus pargabenti į Lietuvą. Tuo tikslu nuvykęs į Intą, kapą rado tuščią. Parsivežė tik šiek tiek kapo žemių.

Lietuva neturės gen. Jono Juodišiaus kapo, bet Lietuvos istorijoje jis liks amžinai gyvas.

Adolfas Damušis

* * *

• Rugsėjo 22 d. Ateitininkų namuose Lemonte Čikagos sendraugiai turėjo progos išgirsti apie dabartinę Lietuvą, ypač apie katalikų situaciją joje. Dr. Albina Prunskienė, kuri šią vasarą kelias savaites praleido Lietuvoje, pasakojo apie savo kelionę į vyro tėvyškę, susitikimus su klebonais įvairiuose kaimuose. Ji taip pat turėjo progos susitikti su dr. Arvydu Žygu, Lietuvos at-kų federacijos pirmininku, Jadvyga Bieliauskiene, kuri dirba su tremtinių draugija, kun. Dobrovolskiu, kuris įsteigęs bažnytinių senienų muziejų ir prof. Stasio Šalkauskio našle (ji jau dabar daugiau kaip 80 metų). Dr. Žygas įteikė pageidautinių knygų sąrašą (dvasinėmis ir filosofinėmis temomis) anglų ir lietuvių kalba. Sąrašas perduotas ses. Onai Mikailaitei. J. Bieliauskienė įdavė kelių nuotraukų iš at-kų istorijos kopijas. P. Šalkauskienė prašė perduoti tik gražius sveikinimo žodžius išeivijos ateitininkams.

Po įdomaus pranešimo buvo diskusijos ir vaišės.

• JAV LB Krašto valdybos religinių reikalų tarybos pirm. kun. Antanas Saulaitis šiais metais palaikė ryšius tarp JAV LB valdybos ir vysk. P. Baltakio, o taip pat rūpinosi visuomeniniais-religiniais reikalais, svarbiais Lietuvai.

Derinant Lietuvių katalikų religinę šalpą su Lietuvos vyskupų konferencijos radio/televizijos komitetu, užmegzti ryšiai su *Lumen* 2000 įstaiga Dallas, Tx. Jau dabar pradėta duoti medžiagos religinėms laidoms. Iš maždaug 1000 filmų reikės atrinkti tokius, kurie tiktų Lietuvai. Per fondaciją Olandijoje bus parūpinti televizijų reikmenys-technika. Viena iš šią vasarą JAV apsilankiusių ateitininkų — Birutė Ruzgienė — pasiliko kuriam laikui Dallas mieste ir padės atrinkti filmus. Po sėkmingos viešnagės kiti ateitininkai jau grįžo į Lietuvą.

• JAV ir Kanados Lietuvių Bendruomenės ruošiasi Lietuvių muzikos šventei, kuri įvyks 1991 m. gegužės 18-26 d. Čikagoje. Dainų šventė, turėjusi įvykti š.m. liepos mėn., buvo atidėta, kad nesikryžiuotų su Lietuvoje rengiama šokių ir dainų švente, nes joje ruošėsi dalyvauti ir daug išeivijos chorų bei šokėjų. Visą savaitę truksiančiai Lietuvių muzikos šventei, kurios pagrindinis renginys vis dėlto bus Dainų šventė (V.26 d.), parinktas motto: „Kad liktum tu gyva!" Renginių kalendoriuje numatyta: premijų (už kultūrinę veiklą) šventė Jaunimo centre gegužės 18 d.; Ponchieli opera „I Lituani" pastatymas Morton East gimnazijos salėje, Cicero gegužės 19 ir 24 d.; religinis koncertas 50 metų sukakčiai nuo trėmimų į Sibirą paminėti Nekalto Prasidėjimo šventovėje Brighton Parke, Čikagoje gegužės 22 d., Dainų šventės chorų ir šokėjų bendra repeticija gegužės 25 d., o tą patį vakarą bus jaunimo linksmavakaris ir šokiai Jaunimo centre; gegužės 26 d. ryte iškilmingos šv. Mišios Švč. Mergelės Marijos Gimimo šventovė-

je, Marquette Parke, Čikagoje, po pietų Dainų šventė *University of Illinois* paviljone, o vakare užbaigtuvių pokylis *Condesa del Mar* restorane, Alsip, IL. Šalia šių pagrindinių renginių vyks dailės, tautodailės parodos ir numatomas tradicinis Poezijos dienų vakaras. Operą „I Lituani" stato Čikagos lietuvių ir Lietuvos Respublikos operos chorai, dalyvaujant Lietuvos Respublikos operos solistams, orkestrui ir baletui. Religiniame koncerte dalyvauja išeivijos ir Lietuvos meno vienetai. Pažymėtina, kad vienas iš Dainų šventės dirigentų bus ir muz. Darius Polikaitis, o sudėtinį visos Lietuvių muzikos šventės leidinį redaguoja Danutė Bindokienė.

• Neseniai įvykusiame JAV Lietuvių Jaunimo sąjungos politiniame seminare Vašingtone, D.C. paaiškėjo, kad lietuvių informacija jau pagaliau perėjo į elektroninius žinių pasikeitimo metodus. Juozas Arlauskas, gyvenąs Virginia valstijoje, veda lietuviškų žinių kompiūterinį biuletenį „computer bulletin board". Visi, kurie nori perteikti žinias apie Lietuvą, lietuvių veiklą išeivijoje arba ką nors sužinoti, yra raginami naudotis šiuo metodu. Susirišti su lietuvišku kompiūteriniu biuleteniu — telefono numeris: (804) 693-6571 — reikia kompiūterio ir „modem" (tai telefono kompiūterio susisiekimo prietaisas) tarp 300-2400 „baud" greičio.

• Prezidento A. Stulginskio paroda spalio mėn. surengta Lituanistikos tyrimų ir studijų centro Čikagoje, Detroite, Toronte ir Klivlande. Parodai eksponatus padėjo surinkti prez. A. Stulginskio duktė dr. Aldona Juozevičienė (ji yra ir Čikagos Sendraugių skyriaus valdybos narė), jo vaikaitė Ramūnė Račkauskienė ir jos vyras prof. Jonas Račkauskas. Parodoje — įvairių laikotarpių nuotraukos, raštai, dokumentai, laiškai su metrika ir paaiškinimais.

• Poetui Henrikui Nagiui š.m. spalio 12 d. suėjo 70 metų. Jis gyvena Montrealyje, Kanadoje. Neseniai Lietuvoje išspausdinta H. Nagio poezijos rinktinė *Grįžulas.* Ši rinktinė reprezentuoja visą H. Nagio kūrybos laikotarpį, nes eilėraščiai, kuriuos atrinko pats poetas, paimti iš visų šešių jo knygų, išleistų 1946-1987 metais išeivijoje.

• Lietuvių Rašytojų draugijos 1989 m. premija už išeivijoje išleistą geriausią grožinės literatūros knygą paskirta Editai Nazaraitei už poezijos rinktinę *Mechaninė mūza.* Knygą išleido Ateities Literatūros fondas. Vertinimo komisiją sudarė: Česlovas Grincevičius, pirm., Danutė Bindokienė, sekr., Aušra Liulevičienė, Kazys Bradūnas ir Nijolė Užubalienė.

• Poetas Kazys Bradūnas su šeima, Lietuvos rašytojų sąjungos iškviestas, nuo rugpjūčio 29 iki rugsėjo 18 d. lankėsi Lietuvoje. Poetas įvairiose Lietuvos vietovėse skaitė savo poeziją ir buvo labai šiltai sutiktas. Nors iškeliaudamas buvo pasiruošęs tik keturiems recitaliams, buvo priprašytas dalyvauti net šešiolikoje, jų tarpe ir suruoštame Vilniaus katedroje. Šiemet Lietuvoje „Vyturio" ir „Vagos" leidyklos išleido dvi K. Bradūno poezijos rinktines — *Įaugom Nemuno upyne* ir *Prie vieno stalo.* Abidvi po 20,000 tiražu.

• Kun. Gediminui Kijauskui, S.J. paskirta Ohio Lietuvių gydytojų draugijos metinė kultūrinė premija. Kun. Gediminas yra Dievo Motinos Nuolatinės Pagalbos lietuvių parapijos Klivlande klebonas ir nuoširdus lietuviškų jaunimo (ir nejaunimo) organizacijų rėmėjas. Jis yra taip pat ir *Ateities* žurnalo bendradarbis.

• Pranas Pusdešris, žurnalistas, poetas, dramaturgas, š.m. lapkričio 1 d. apdovanotas specialiu popiežiaus Jono Pauliaus II ordinu „Už darbą Bažnyčiai ir popiežiui". Pr. Pusdešris (g. 1917 m. Šakių apskr.) yra vienas žinomiausių Adelaidės lietuvių katalikų — ir ateitininkų — veikėjų. Jis daug reiškėsi Australijos Lietuvių katalikų federacijoje, lietuviškoje parapijoje, ateitininkų sendraugių eilėse ir kitose organizacijose. Bendradarbiavo *Ateities spinduliuose, Ateityje, Žvaigždutėje, Australijos Lietuvyje, Tėviškės Aiduose;* parašė daug veikalų vietinei scenai; jo eilėraščiai spausdinti periodinėje spaudoje ir antologijose *Terra Australis, Tretieji vainikai.* Šiuo metu Pranas Pusdešris labai sunkiai serga ir todėl ordino įteikimo iškilmės įvyko jo namuose. Pažymėtina, kad popiežiaus ordiną yra gavę ir keli kiti išeivijos lietuviai, jų tarpe buvęs Ateitininkų Federacijhos vadas dr. Adolfas Damušis, dr. Juozas Meškauskas, Jadvyga Damušienė, poetas Bernardas Brazdžionis, „Lietuvos Bažnyčių" autorius Bronius Kviklys ir kiti.

• Kun. dr. Ignas Urbonas spalio 7 d., 10 val. ryto Mišiose vysk. Norbert Gaughan oficialiai pakeltas prelatu. Iškilmėse dalyvavo 3 lietuviai vyskupai, daug kunigų ir parapiečių. Prel. Urbonas jau 20 metų klebonauja Šv. Kazimiero parapijoje Gary, Indiana. Šiais metais jam taip pat sukako 80 metų amžiaus. Jis plačiai reiškėsi ir tebesireiškia visuomeninėje veikloje, daug dirbęs su moksleiviais ir sendraugiais at-kais, kaip dvasios vadas, stovyklų kapelionas, paskaitininkas. Prel. Urbonas ypač uoliai talkininkavo Broniaus Kviklio *Lietuvos Bažnyčių* Kaišiadorių vyskupijos tomo paruošime.

• Dail. Nijolė Vedegytė-Palubinskienė ir jos duktė Lina (dailininkė, metalo papuošalų menininkė)

dalyvavo parodoje spalio 13-14 d. Filadelfijoje, Lietuvių namuose. Dail. Nijolė (gyv. Klivlande) šią vasarą laimėjo valstybinę Ohio meno tarybos premiją už savo grafikos kūrinius. Ji yra surengusi devynias individualias parodas JAV ir Kanadoje, daug kartų dalyvavusi bendrose parodose. Yra iliustravusi daug knygų (tarp jų ir Aloyzo Barono *Diena prie ežero),* talkina *Eglutei,* laimėjusi septynias pirmąsias premijas ir kelias antrąsias įvairiose parodose . Dail. Nijolė ir jos dukra Lina yra taip pat veiklios Klivlando ateitininkų gretose.

• Muz. Dariaus Polikaičio vadovaujamas Dainavos ansamblis ruošiasi religiniam koncertui, kuris įvyks gruodžio 16 d. Nekalto Prasidėjimo parapijos bažnyčioje, Čikagoje. Dariaus vadovaujamas ansamblis pagyvėjo, atjaunėjo ir įgavo naujo entuziazmo puoselėti lietuviškos dainos meną šiapus Atlanto.

• Kun. Kastytis Ramanauskas, MIC šiuo metu gyvena Vašingtone, D.C., kur pavaduoja mirusį kun. Žiūraitį. Mes džiaugiamės, kad kun. Kastytis žada ir toliau bendradarbiauti *Ateityje,* o taip pat nenutraukti ryšių su ateitininkų veikla.

• Lina Mockutė pakviesta redaguoti jaunimo puslapį *Tėviškės žiburių* savaitraštyje, leidžiamame Toronte, Kanadoje. Puslapis, pavadintas „Jaunimo žiburiais", vėl atgaivinamas po ilgesnės pertraukos. Lina šiuo metu studijuoja Toronto universitete. Ji yra ateitininkė, reiškiasi lietuviškoje veikloje, yra laimėjusi pirmąją premiją šių metų *Ateities* konkurse už reportažą apie Antalieptės at-kų stovyklą pereitą vasarą Lietuvoje. Linkime Linai geriausios sėkmės, o mūsų jaunimą raginame bendradarbiauti „Jaunimo žiburiuose" ir padėti jaunai redaktorei. Adresas: Lina Mockutė, 284 Glenforest Rd., Toronto, Ont., Canada, M4N 2A4.

• Rugsėjo 29 d. įvykusiame Dainavos jaunimo stovyklos direktorių tarybos posėdyje naujuoju tarybos pirmininku išrinktas Vytautas Petrulis, vicepirm. — dr. Vytenis Damušis, sekr. Vitas Sirgėdas, ižd. Steponas Smalinskas. Dainavos direktorių taryba susideda iš 13 asmenų. Šiais metais Dainavos stovyklavietė papuošta medinėmis skulptūromis, kurias iš audros išrautų ąžuolų sukūrė skulpt. Jonas Bugailiškis.

• Kristina ir Virgus Volertai (iš Filadelfijos) susilaukė pirmojo naujagimio, Virgaus Petro.

• Zita Prakapaitė sėkmingai baigė Western universitetą (London, Kanada) ir gavo magistro laipsnį. Ji studijavo zoologiją, specializuodamasi ląstelių biologijoje. Šiuo metu Paryžiuje (Prancūzijoje) ruošiasi daktaro laipsniui. Zita yra ateitininkė, daug metų aktyviai reiškėsi lietuviškoje veikloje.

• Studentų at-kų sąjungos centro valdyba išleido naują 6 puslapių „Aplinkraštį" (Nr. 10). Valdybą sudaro trys torontiškiai: Indrė Čuplinskaitė, Dana Grajauskaitė, Vytas Čuplinskas (pirm.) ir čikagietis Darius Polikaitis. Aplinkraštyje nusakoma studentų at-kų paskirtis: „Lietuviško katalikiškojo akademinio jaunimo teorinis ir praktinis ruošimasis veiklai visa atnaujinti Kristuje"; kalbama apie draugovių veiklą (veikia tik Čikagoje, Los Angeles ir Toronte), aiškinami kai kurie krikščioniški simboliai, pateikiama ištraukų iš Thomas Merton (vienas žymiausių XX a. katalikų filosofų) knygos *Love and Living* ir palaim. arkivysk. Jurgio Matulaičio minčių. Taip pat primenama, kad šiais metais įvyks studentų at-kų žiemos stovykla.

• MAS centro valdybos suruošti ideologiniai kursai moksleiviams atkams (nuo aštunto ligi dešimto skyriaus) vyko lapkričio 21-25 d. Dainavoje. Šių ideologinių kursų — populiariai vadinamų kalakursais — programą paruošė dr. Vytautas Vygantas.

• Toronto ateitininkų Mišios įvyko lapkričio 11 d., sekmadienį, Lietuvos Kankinių šventovėje. Po Mišių buvo agapė muziejaus salėje.

• „Giedros" korporacija globojo Marcelės Rudaitienės kriauklių darbų parodą, vykusią spalio 12-15 d. Jaunimo centre, Čikagoje. Dabartinė „Giedros" pirmininkė yra Raminta Marchertienė.

• Antanas Rašymas ir Danelė Didžbalienė vadovauja Toronto jaunučių at-kų kuopelei. Pirmasis šių veiklos metų susirinkimas buvo spalio 14 d. Prisikėlimo parapijos patalpose.

• Toronto jaunius at-kus globoja Gabija Petrauskienė ir Ramūnė Jonaitienė.

• Čikagos studentų at-kų draugovės pirmasis rudens susirinkimas buvo rugsėjo 21 d. Į studentų eiles įstojo: Audra Baleišytė, Raminta Bilutė, Marius Polikaitis ir Elena Tuskenytė. Susirinkusiems apie at-kus Lietuvoje kalbėjo prel. Juozas Prunskis, Šių metų valdybą sudaro: Asta Kazlauskaitė — pirm., Lidija Bilutė, Marius Katilius Boydstun ir Kazys Motekaitis.

• Čikagos Kun. A. Lipniūno moksleivių kuopos valdybą sudaro: Krista Šilimaitytė (pirm.), Lidija Gražulytė, Elena Tijūnėlytė, Aras Norvilas ir Dalius Gilvydis. Kuopos globėjai yra Rima Polikaitytė ir Marius Tijūnėlis. Pirmasis šio rudens susirinkimas įvyko rugsėjo 7 d.

• Partizano Daumanto-Dielininkaičio kuopa Lemonte veiklos metus pradėjo rugsėjo 8 d. Ateitininkų namų sode. Kadangi ši jaunučių kuopa yra labai gausi, tai turi daug globėjų ir talkininkų. Vyriausia

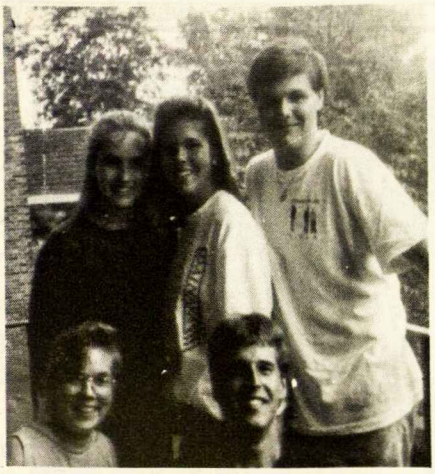

Prez. A. Stulginskio moksl. at-kų kuopos valdyba: Julija Krumplytė, Tomas Vasiliauskas, Nida Tijūnėlytė, Kristina Liaugaudaitė ir Kastytis Šoliūnas. Nuotr. Indrės Tijūnėlienės.

globėja ir veiklos koordinatorė yra Eglė Paulikienė. Dvasios vadas — kun. Leonas Zaremba, SJ. Kiti globėjai bei pagalbininkai: B. Dailidienė, L. Ringienė, L. Krumplytė, P. Domanskienė, L. Tharp, V. Norvilaitė, A. Norvilas, V. Pabedinskas, J. Krumplytė, K. Liaugaudaitė, S. Mikrutienė ir T. Vasiliauskas. Reikia tikėtis, kad iš šio didelio būrio žmonių atsiras bent vienas, kuris kuopos veiklą aprašys *Ateityje*. Tokių gausių jaunučių kuopų nedaug turime, todėl iš jų sėkmingos veiklos galėtų ir kitos vietovės pasimokyti.

• Toronto moksleivių at-kų kuopos valdybą šiais metais sudaro: Daiva Baršauskaitė ir Vika Ross — pirmininkės, Indrė Viskontaitė, Vaiva Underytė, Larisa Matukaitė ir Julija Pranaitytė.

• Š.m. lapkričio 10 d. sukanka dešimt metų nuo dr. **Jono Griniaus** mirties. Jis buvo rašytojas, literatūros kritikas, paskaitininkas, redaktorius, daugelio laikraščių ir žurnalų bendradarbis, paskelbęs daug lietuvių literatūros ir kritikos straipsnių vokiečių, prancūzų, lietuvių kalbomis. Gimęs 1902 m. Šiaulių apskr., mirė 1980.XI.10 Miunchene, Vokietijoje. J. Grinius buvęs „Ateities" žurnalo redaktorius 1922-1925 m., veiklus ateitininkas nuo gimnazijos laikų (gimnaziją baigė Šiauliuose 1922 m.), 1930-1949 m. Ateitininkų Federacijos tarybos narys, vienas Lietuviškųjų studijų savaičių Vokietijoje organizatorių ir beveik kasmetinis jų paskaitininkas (1954-1968 m. ir vėliau). Už studiją „Lietuvių kryžiai ir koplytėlės" 1957 m. paskirta „Aidų" mokslinė premija, o Lietuvių Rašytojų draugijos premija 1962 m. už istorinę dramą „Gulbės giesmė". Lietuvių Katalikų mokslo akademija, kurios narys J. Grinius buvo nuo 1932 m., išleido jo literatūrinės kritikos ir literatūros istorijos studijas bei straipsnius, pavadintus „Veidai ir problemos lietuvių literatūroje" (I d. — 1973 m., II — 1977 m.). Jau po autoriaus mirties (1982 m.) tos pačios leidyklos išleisti jo estetikos pagrindai „Grožis ir menas" (antra, papildyta laida).

• **Renata Julija Šmulkštytė,** 16 m. amžiaus, žuvo automobilio nelaimėje spalio 26 d. Ji buvo Prez. A. Stulginskio moksleivių at-kų kuopos narė, lankė Čikagos Aukštesniąją lit. mokyklą, šoko tautinius šokius „Vyturio" grupėje, buvo jūrų skautė. Nuoširdžiai užjaučiame tėvus — Liudą ir Rūtą Šmulkščius, brolį Taurą ir Prez. A. Stulginskio moksleivių kuopą.

• **Leonardas Kerulis,** Pasaulio Lietuvių archyvo periodikos direktorius, staiga mirė š.m. spalio 10 d. Praėjusią vasarą Pasaulio Lietuvių Katalikų Bendrija jam suteikė premiją už išvežtų į Sibirą lietuvių vardinio sąrašo sudarymą ir išspausdinimą.

• **Kun. Viktoras Dabušis** mirė lapkričio 9 d., Seminole, Floridoje po ilgos ir sunkios ligos. Palaidotas Patersone, NJ, kur gyveno nuo 1963 m., dirbdamas Šv. Kazimiero lietuvių parapijoje. Nuo 1971 iki 1980 m. buvo tos parapijos klebonas. Kun. Dabušis yra buvęs *Ateities* administratorius, Katalikų Federacijos sekretorius, dirbęs *Darbininko* redakcijoje. Jis labai daug prisidėjo prie Dainavos stovyklavietės įrengimo: surado aukotojų ir pats rėmė stovyklą savo lėšomis. Dainavoje, kai sveikata leido, kun. Dabušis buvo dažnas svečias ir visuomet jos reikalais nuoširdžiai rūpinosi. Jis buvo gimęs 1910 m. Girkalnio valsč., Raseinių apskr. 1935 m. įšventintas kunigu. Ateitininkija a.a. kun. Viktorą Dabušį visuomet prisimins su meile ir padėka. Tegul jis ilsisi ramybėje.

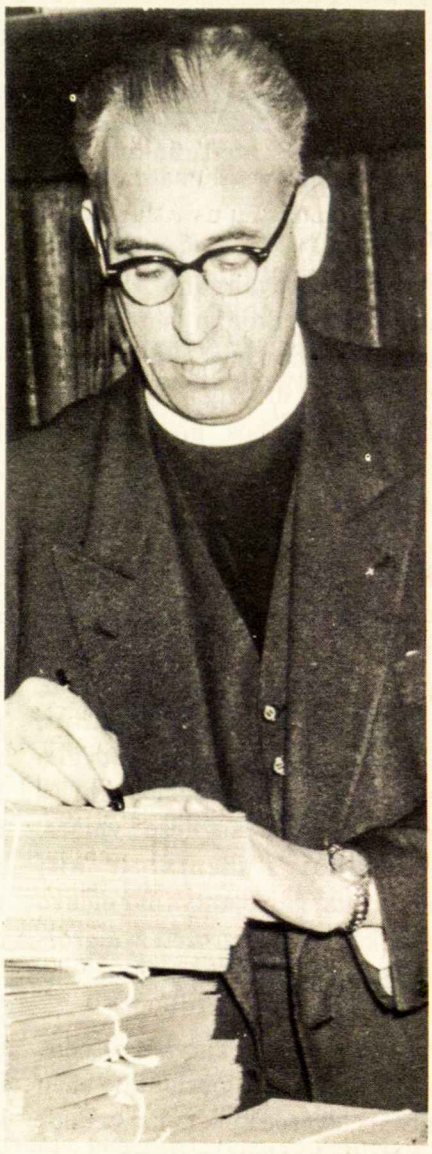

Kun. Viktoras Dabušis

Studijų savaitgalis Dainavoje

Svečiai ir ,,namiškiai'' Dainavoje studijų savaitgalio metu. Iš k. (stovi): kun. S. Kazėnas (Lietuva), sėdi — B. Ruzgienė (Vilnius), ses. Margarita (Lemont, IL); stovi: Z. Katiliūtė (Kaunas), ses. Onutė (Putnam, CT), A. Geležius (Kalvarija), J. Damušienė (Lockport, IL); priekyje iš k.: V. Gluoksnis (Garliava), D. Kaminskaitė (Marijampolė), V. Borutaitė (Kauno raj.), A. Gimbutis (Utena), R. Valytė (Utena).

Tradicinis at-kų Studijų savaitgalis vyko JAV Darbo dienos savaitgalį Dainavoje (rugp. 29-rugsėjo 3 d.). Per 100 savaitgalio dalyvių grožėjosi geru oru ir apžiūrėjo naująsias skulptūras, kurios, kaip grybai po lietaus, šią vasarą ,,išdygo'' įvairiuose stovyklos kampeliuose, skulpt. J. Bugailiškio (iš Lietuvos), praleidusio vasarą Dainavoje, dėka.

Šiemet atvyko tik trys dalyviai iš Kanados, bet turėjome mielų svečių iš Lietuvos: 8 ateitininkus ir 2 Dvasios vadus.

Programa

Šių metų savaitgalio rengimu (kaip ir nuo Studijų savaitgalių pradžios) rūpinosi buvęs Ateitininkų tarybos pirm. dr. Algis Norvilas ir dabartinė Tarybos pirm. Birutė Bublienė. Paskaitas skaitė: kun. dr. Valdemaras Cukuras, Lilė Gražulienė, dr. Romualdas Kriaučiūnas, Viktoras Makoveckas, dr. Vytautas Vardys, dr. Vytautas Vygantas, adv. Povilas Žumbakis, dr. Arvydas Žygas (jo laišką/paskaitą skaitė kun. S. Kazėnas). Oras buvo šiltas, galėjome net pasimaudyti Spyglio ežere. Kas vakarą vienos kurios vietovės at-kai suruošė vaišes. Nemiegaliai studentai ir kiti jaunatviškai galvojantys dar eidavo pasivaikščioti, pasigrožėti žvaigždėtu dangumi, padainuoti prie laužo ar kitoje pusėje ežero.

Penktadienį vyko Tarybos posėdis. Svečiai iš Lietuvos pasidalino savo mintimis, išgirdo apie mūsų veiklos rūpesčius. Vakare matėme arch. Algimanto Bublio skaidres apie Lietuvos architektūrą.

Šeštadienį dr. Petras Kaufmanas vadovavo simpoziumui „Ateitininkija naujų uždavinių akivaizdoje". Kun. Stasys Kazėnas skaitė dr. A. Žygo (Lietuvos At-kų federacijos pirm.) mintis apie ateitininkus Lietuvoje. Buvo aptarta jų veikla, atlikti darbai, vasaros stovyklos, ateities rūpesčiai. Dr. R. Kriaučiūnas kalbėjo tema „Ar galima remtis dabartine mūsų struktūra" (šią jo paskaitą tikimės išspausdinti vėlesniuose *Ateities* numeriuose, Red.). Dr. V. Vygantas kalbėjo apie „Ateitininkų darbų perspektyvą kasdienybėje", krikščioniškų principų įvedimą į at-kų veiklą, apie pasauliečio rolę.

Dr. V. Vardžio paskaita vadinosi „Apmąstymai apie kovo mėn. 11 d.", o adv. P. Žumbakio — „Amerikos liberalizmas ir Sovietų nomenklatūra". Pirmojo paskaita rėmėsi daugiau istoriniais įvykiais, antrojo — daugiau amerikiečių spaudos ir kitais įrodymais pagrįsti teigimai, kad Lietuva turėtų pasimokyti, jog Amerikoje liberalizmas gali vesti į tam tikrus keblumus. Prof. Vardys minėjo, kad dabar pasikeitė galvojimas apie išeiviją — kas ji, koks jos vaidmuo. Esame šalia tautos, bet esame jos dalis.

Šeštadienį Čikagos „Vaidilutės" dramos būrelis vaidino porą vaizdelių ir padeklamavo eilėraščių. Lietuvos at-kai, pasipuošę tautiniais drabužiais, padainavo liaudies dainų ir įteikė dovanėles Tarybos pirmininkei, AF vadui ir kitiems savo bei A. Žygo vardu. Po to visi vakaro dalyviai sustojo į ratą ir dainavo, dainavo...

Sekmadienį kun. V. Cukuras apibūdino prel. Kuraičio asmenybę. Pagal kun. Cukurą, prel. Kuraitis teigdavo, kad aukščiausias autoritetas yra protas. Ateities leidyklos pirm. A. Norvilas papasakojo apie prel. Kuraičio „Filosofinių raštų rinktinės" išleidimą. Autoriaus min-

tys nepasenusios, jis yra filosofas-klasikas. Dr. Norvilas suminėjo ir kitus leidyklos projektus.

V. Makoveckas (iš Lietuvos) kalbėjo tema „Krikščionybė, liberalizmas ir laisvės problema". Jis pastebėjo, kad tiesa savyje nėra laisvė. Tikėjimas nepaneigia laisvo pasirinkimo, o liberalizmas nėra pilnutinis, nes atsisako laisvo žmogaus pasirinkimo.

L. Gražulienės tema buvo „Įaugimas į tikėjimą ir tautiškumą". Prelegentė jaučiasi pabėgėlė, ne imigrantė. Yra skirtumas tarp „lietuvio amerikiečio", „Amerikos lietuvio" ir „lietuviškai kalbančio amerikiečio". Jos nuomone, trečiasis pavadinimas ir mus apibūdina. Subrendimas yra tikrasis tiesos priėmimas.

Sekmadienio vakare išleidome atkus iš Lietuvos ir klausėmės Audrės Budrytės meniško deklamavimo. Muzikinę programos dalį atliko Marius Gražulis su žmona.

Pirmadienį po šv. Mišių ir pietų Studijų dienų dalyviai skirstėsi namo. Vasaros pabaigos tradicinės at-kų studijų dienos vėl praeityje. Sprendžiant iš dalyvių skaičiaus, atrodo, kad savaitgalis mėgstamas ir laukiamas.

Ramunė Kubiliūtė

Vasario 16 gimnazijos at-kai Prahoje. Nuotr. Marytės Šmitienės.

Amžini Lietuvybės ryšiai

Pereitais mokslo metais aš išgyvenau svarbiausias ir reikšmingiausias dienas savo gyvenime, išmokau daugiau pažinti save ir kitus. Praeitus metus aš praleidau Vasario 16-sios gimnazijoje.

Ten mokiniai gyveno tikra šeimyniškumo dvasia. Mūsų lietuviškosios šaknys visus rišo kaip brolius ir seseris. Tokio jausmo aš nebuvau patyrusi kur nors kitur. Gimnazijoje suradau artimiausius draugus ir drauges. Su jais draugystės tikiuosi niekuomet nepamesti.

Išvažiavusi iš Vasario 16-sios, nuskridau tiesiai į Dainavą. Tikrai džiaugiausi, kad galėjau dar pratęsti laiką, kol turėsiu grįžti į savo senojo gyvenimo vagas. Palikdama gimnaziją, savo globėją, jaučiausi lyg mano gyvenimas pasibaigė. Palikdama draugus, jaučiausi, kad prarandu seses ir brolius. Dainavoje aš vis dar galėjau būti tarp lietuvių, su jais rišama lietuviškos dvasios. Tačiau stovykloje man buvo liūdna, nors anksčiau visuomet jaučiausi linksma. Buvau pasiilgusi savo draugų, kurie jau toli, toli. Žinojau, kad daugelio jų niekuomet nebematysiu.

Dabar, jau sugrįžusi namo į Kaliforniją, aš vis dar trokštu grįžti į praeitį, į tuos nuostabius metus Vokietijoje. Kai turėdavau bėdų ar rūpesčių, rasdavau užuojautos. Kai man būdavo sunku, draugai padėdavo. Ne vien visų artumas, bet ir lietuvybė mus sujungė, duodama visiems bendrą galvoseną ir tikslus. Namie aš vis jaučiuosi, lyg kažkas prarasta, kažko trūksta. Tarp savo amerikiečių draugų jaučiuosi svetima. Su jais negaliu taip giliai išsireikšti, kaip su lietuviais. Tik dabar pastebėjau, kokia svarbi man lietuvybė buvo pasidariusi Vasario 16-je. Su amerikiečiais nebegaliu surasti bendros kalbos, bendros dvasios. Prie jų negaliu taip priartėti ir su jais bendrauti, kaip su lietuviais. Dėl to dabar dažnai lankausi Los Angeles mieste, kur susitinku ir pasikalbu su lietuviais draugais. Nors man užtrunka apie dvi valandas nuvažiuoti iš San Diego į Los Angeles, tas bendravimas su lietuviais yra vertas ilgos kelionės.

Aš raginu visus jungtis į lietuvišką veiklą, nepamesti ryšių su lietuviais. Lietuvybė tikrai suteikia svarbą

gyvenimui. Jeigu nuvažiuosite pasimokyti Vasario 16-je gimnazijoje, ir jūs tai suprasite.

Mėta Landytė

Ateitininkai Vasario 16 gimnazijoje

Su mokslo metų pradžia į Vasario 16 gimnaziją atvyko iš įvairių kraštų daug naujų mokinių. Prasidėjo veikimas, o su juo ir ateitininkų susirinkimai. Šiemet Vysk. Motiejaus Valančiaus kuopai priklauso 14 moksleivių. Valdybą sudaro: Adriana Karkaitė — pirmininkė, Dainora Kupčinskaitė — ryšininkė, Kristina Sakutė — sekr., Lucijana Gaidimauskaitė — ižd. Spalio 5-6 d. dešimt at-kų grupė važiavome į Prahą. Kartu keliavo kun. Edis Putrimas, globėja Marytė Šmitienė ir Onutė Šiugždinienė. Mūsų kelionė prasidėjo gretimame Loršo mieste. Išvažiavome autobusu prieš vidurnaktį. Kelionė iki Prahos truko maždaug aštuonias valandas, todėl į Čekoslovakijos sostinę atvykome 8 val. ryto. Pirmiausia turėjo progą apžiūrėti miestą ir šiek tiek apsipirkti. Niekas iš mūsų nebuvo matęs šio miesto.

Praha yra labai didelis ir senas miestas. Pro jį teka Moldavos upė, todėl yra labai daug architektūriškai įspūdingų tiltų, jungiančių abu jos krantus. Viena pusė lygi, o kita kalnuota. Miestas turi daug svarbių, įdomių istorinių vietovių. Mes galėjome aplankyti nacionalinį teatrą, kurio statyba yra labai puošni; įlipome į kalną, iš kur matyti beveik visas senamiestis. Ant kalno stovi didelių rūmų, senų pilių, muziejų, bažnyčių ir Šv. Vito katedra. Miesto centras labai įdomus. Yapč nuostabi Šv. Vaclovo aikštė. Joje susidegino laisvės kovotojas Jan Pulach, čia prieš metus prasidėjo demonstracijos, išlaisvinusios Čekoslovakiją iš komunistinio režimo. Pasivaikščiojome miesto gatvėmis. Senamiesčio gatvės labai siauros, pro susiglaudusius namus kyšo senų bažnyčių bokštai, bokšteliai. Vos galėjome atsigėrėti rotušės bokštu su įdomiu laikrodžiu, Karolio tiltu, kuris jau nebe tiltas, o tikras meno kūrinys. Kiek didingų paminklų uškalbina turistus — juos gali suskaičiuoti tik storas kelionių vadovas (ne žmogus, o knyga!). Buvo aišku, kad tai turistinis miestas, nes visur maišėsi turistai. Miestą taip pat puošė rudeniški medžiai, nes lapai buvo visokių spalvų. Mums gerai pasisekė; diena buvo saulėta ir šilta. Gaila, kad trūko laiko ir negalėjome pamatyti daug svarbių pastatų. Norėjome kaip galima ilgiau Prahoje pabūti. Viskas buvo labai įdomu. Grįžome sekmadienio rytą linksmai nusiteikę ir gerokai pavargę.

Lucijana Gaidimauskaitė

Ateitininkų sendraugių sąjungos registracijos vajus

Ateitininkų Sendraugių sąjunga nori papildyti ir patikslinti narių sąrašus. Kviečiame visus ateitininkus, pradedant nuo 21 metų amžiaus, (t.y., tuos, kurie stoja į paskutinius metus universitete, arba jau baigę) užsiregistruoti. Ypač svarbu patikslinti duomenis asmenų, gyvenančių vietovėse, kuriose neveikia sendraugių vienetai. Reikalinga informacija: 1. Vardas, 2. Pavardė — mergautinė, 3. Inicialas,

Čikagos studentų at-kų draugovė po pirmojo susirinkimo rugsėjo 21 d. II eil. viduryje — prel. J. Prunskis, kalbėjęs studentams.

4. Adresas: gatvė, miestas, valstija, ZIP, 5. Telefonas, 6. Gimimo metai, 7. Studijų sritis arba profesija.

Žinias prašome siųsti: Ateitis, P.O. Box 102. Annandale, VA 22003.

Darbingas susirinkimas

Čikagos priemiesčių Prez. A. Stulginskio moksleivių at-kų kuopos antrasis susirinkimas buvo spalio 12 d. N. Tijūnėlytės namuose. Suvažiavo apie 30 gimnazistų iš Čikagos ir apylinkių. Kun. A. Lipniūno kuopai atstovavo Aras Norvilas. Romas Mockaitis susirinkimą pradėjo malda. Lauros Lapšytės parašytą pereito susirinkimo protokolą perskaitė Renata Šmulkštytė. Kristina Jakštytė sutiko sekretoriauti šiam susirinkimui.

Paskaitą skaitė Rima Polikaitytė, kuri įdomiai apibūdino at-kų istoriją. Visas kambarys atidžiai klausėsi jos aiškinimų apie at-kų įsteigimą, Praną Dovydaitį ir jo įtaką, apie at-kų veiklos draudimą. Rusams bolševikams užėmus Lietuvą, daug at-kų buvo ištremta į Sibirą, nes jie buvo pavojingi komunistams. At-kų veikla vėl atsikūrė Vokietijos stovyklose. Rima kalbėjo, kad neturime užmiršti ateitininkiškųjų principų. Paskaita buvo graži, įdomi ir svarbi. Mes Rimai labai dėkojame.

Malonią staigmeną kuopai padarė MAS CV pirmininkas Audrius Polikaitis, atvykęs į susirinkimą. Jis mums papasakojo apie naujai atsisteigusius at-kus Lietuvoje. Ateitininkai Lietuvoje plečiasi ir stipriai veikia.

Kuopos pirmininkė Julija Krumplytė surinko konkursinius marškinėlių projekto piešinius. Kadangi kai kurie nariai užmiršo savo piešinius atsivežti, konkursas buvo pratęstas iki kito susirinkimo.

Lora Krumplytė ir Audra Grigaliūnaitė pravedė žaidimą, kurio rezultatai bus išspausdinti kuopos laikraštėlyje. Jos visiems mums išdalino po 3 nežinomus lietuviškus žodžius ir turėjome patys kūrybingai išspręsti jų reikšmę.

Laura Lapšytė paskaitė savo rašinėlį apie at-kų principus. Kiekvienas lietuvis katalikas ateitininkas turi savo gyvenime tais principais vadovautis. Po to išsiskirstėme į savo pasirinktus būrelius aptarti ir planuoti kuopos ruošiamą „Kaukių vakarą", penktadienį, spalio 26 d. Ateitininkų namuose, Lemonte. Vienas būrelis planavo reklamą, antras vaišes, trečias — salės papuošimą.

Po sunkaus darbo kuopos nariai atsigaivino, žaisdami „Koks prots". Pritrūko laiko, tai niekas nelaimėjo. Susirinkimą užbaigėme giesme „Kaip grįžtančius namo paukščius". Pasistiprinę dvasia, nuvažiavome į restoraną pastiprinti savo kūnus „pizza".

Nida Tijūnėlytė

Įdomūs „sutvėrimai" Prez. Stulginskio kaukių vakare: Aidė Užgirytė, Audra Grigaliūnaitė, Lora Krumplytė ir kiti. Nuotr. I. Tijūnėlienės.

Kaukių vakaras

Prez. A. Stulginskio moksl. at-kų kuopa spalio 26 d. suruošė „Kaukių vakarą". Valdyba ir padėjėjai jau apie 4 val. p.p. susirinko papuošti Ateitininkų namų apatinę salę. Kastytis Šoliūnas prie įėjimo įtaisė „vaitojimų" garsiajuostę. Salėje pakabinome apie 100 oranžinių ir juodų balionų. Kampuose buvo voratinkliai, šiaudai ir kukurūzų stiebai. Išpjaustyti moliūgai prisidėjo prie „bauginančios" vakaro atmosferos. Narių sunešti užkandžiai ir gėrimai buvo sudėti ant stalo.

Susirinko daugiau kaip 50 jaunuolių, vieni kitus stebindami savo kostiumais: Kupidonas, Trys aklos pelės, Klounas, Skudurinė Onutė, Laukiniai žmonės ir daug daug kitų. „Žaros" orkestro muzikantai taip pat buvo apsirengę įdomiais kostiumais. Vakaras prasidėjo folkloriniais šokiais, kuriems vadovavo MAS CV pirm. Audrius Polikaitis. Visi smagiai prisidėjo prie stovykloje išmoktų ir pamėgtų šokių. Buvo premijos už kaukes. Jas paskyrė, mums iš anksto nežinomi, globėjų

Prez. A. Stulginskio kuopa vasaros iškyloje; antroje eil. antra iš k. a.a. Renata Šmulkštytė. Nuotr. I. Tijūnėlienės.

pakviesti teisėjai — Kazys Motekaitis, Audra Baleišytė ir Linas Kazlauskas. Jie nustatė kategorijas ir paskyrė šias premijas: lietuviškiausias — „Lituanika lėktuvas" (Nida Tijūnėlytė), daugiausia drąsos pareikalavęs — Elvis (Lina Modestaitė), geriausiai visą vakarą išsilaikęs — Skudurinė Onutė (Krista Šilimaitytė). Mums visiems daug juoko pridarė Kupidonas — Romas Blažys. Buvo ir diskusijų apie kaukinio apsirengimo moralinius aspektus: kaip įvertinti, jei kas nors apsirengia kaip Ku-Klux-Klan narys, Hitleris, Stalinas, velnias? Kaip vertinti, jeigu kostiumas simbolizuoja nepriimtiną nusistatymą, bet yra šiaip labai gerai padarytas?

Kaip visuomet, vakare dalyvavo kuopos globėjos ir narių tėvai (taip pat su kaukėmis), apsilankė Ateitininkų federacijos vadas Juozas Polikaitis, Kun. A. Lipniūno kuopos globėja Rima Polikaitytė. Mes būtume norėję dar ilgiau pasilinksminti, bet vakaras baigėsi anksti — apie 11 val., nes kitą rytą visi turėjome važiuoti į šeštadieninę mokyklą.

Tačiau niekas netikėjome, kad šis linksmas vakaras užsibaigs tragiškai. Važiuodama namo, visai prie savo namų, mūsų kuopos narė, mūsų draugė **Renata Šmulkštytė** žuvo baisioje mašinos nelaimėje.

Reiškiame užuojautą Renatos šeimai. Mums, Prez. A. Stulginskio kuopos nariams, labai sunku priimti, kad toks smagus vakaras atnešė tiek liūdesio ir skausmo.

Nida Tijūnėlytė

Pas Australijos ateitininkus

Pas mus pavasaris — pati darbymetė. Čia kažkaip viskas nesuderinta: pavasaris, koncertai, įvairūs pasirodymai, visų mokyklų mokslo metų užbaigimas ir ... Kalėdos. Jaučiasi didelė įtampa. Kalėdos dažnai praleidžiamos pajūryje besimaudant — taigi, viskas čia atvirkščiai.

Pas mus įvyko du dideli renginiai: jaunimo vakaras rugsėjo 8 d. ir literatūros-dainos-muzikos vakaras spalio 27 d.

Į jaunimo vakarą pasisekė suburti net 25 jaunuolius. Šiuo metu savo tarpe turime, aukštą muzikinį lygį pasiekusių, jaunuolių: Joną Aleksandrą Pocių ir Mark Leonavičių. Į sceną išvedėme ir daug jaunų deklamatorių, kurių jauniausias šiemet buvo tik 4 metų.

Savaitgalio mokyklos vyresnieji mokiniai suvaidino Pr. Pusdešrio parašytą 2-jų veiksmų vaizdelį „Silkė" (pagal V. Krėvę), o Anita Baltutytė-Patupienė parašė ir režisavo škicą, kuris šešiomis dalimis ėjo per visą vakarą: kaip jaunuolis laukė vizos į Lietuvą, pasiruošęs dalyvauti Dainų šventėje, kaip jis jos iki mirties nesulaukė. Anita yra gabi dramos mokytoja Adelaidės mokyklose, o taip pat yra Pasaulio Lietuvių jaunimo Adelaidės skyriaus pirm. Vytauto Strauko vadovaujama tautinių šokių grupė (tik 6 gavo vizas važiuoti į Lietuvą) pašoko tris šokius, turėjome ir baleto

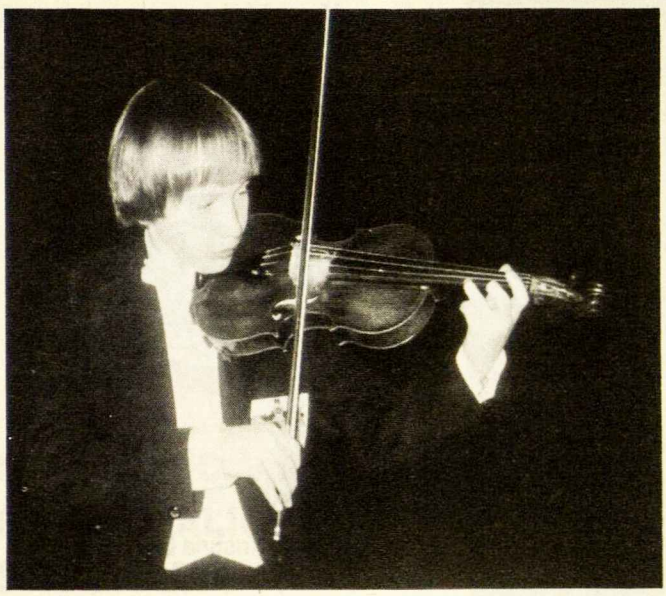

Jonas Aleksandras Pocius smuikuoja Adelaidės jaunųjų talentų vakaro programoje.

Adelaidės (Australia) jaunimo vakare dalį programos atlieka jaunas pianistas Mark Leonavičius.

dalykėlių. Savo įspūdžius iš Lietuvos papasakojo Julija Gutytė ir Bronius Sabeckis, paįvairindami pasakojimą magnetofono įrašais, kur išgirdome Lietuvos prezidento Vytauto Landsbergio atidaromąjį žodį Dainų šventėje. Klausėmės sulaikę kvėpavimą. Vakarą užbaigėme įspūdingai. Užsidegėme žvakutes ir, aptemdžius salę, su visais svečiais sudainavome „Lietuva brangi".

Iki spalio 27 d. literatūros-muzikos-dainos vakaro daug laiko nebuvo. Reikėjo sukviesti poetus, rašytojus, dramaturgus, muzikus ir dainininkus. Visų literatūros vakarų rengėjas Pranas Pusdešris (pats rašytojas, dramaturgas, poetas ir žurnalistas) sunkiai susirgo, tai visa našta krito ant valdybos pečių.

Turėjom progos pamatyti ir išgirsti daug mūsų menininkų — šį kartą kviestinių iš kitų miestų nebuvo. V. Marcinkonytė paskaitė ištrauką iš savo romano *Vilnius priklauso man,* Kl. Vanagienė pasirodė su dviem satyros dalykėliais, V. Janulis — su poezija, V. Baltutis pateikė puikų feljetoną „Pokalbis su savimi", o Lidija Šimkutė paskaitė savo naujausius eilėraščius iš Lietuvoje spausdinamo rinkinio *Vėjas ir šaknys.* Prano Pusdešrio eilėraščius paskaitė mūsų žinomasis deklamatorius Sietynas Kubilius.

„Nemuno dukros" — B. Budrienė, Z. Vencienė, A. Kaminskienė ir J. Nekrošienė (vadovė Saulenė Pusdešrienė negalėjo dalyvauti) padainavo 6 dainas. Buvo pakviesti ir mūsų du besistiebiantys jaunuoliai — būsimieji muzikai: Mark Leonavičius ir Jonas Pocius. Programai gražiai vadovavo dr. Vita Bardauskaitė. Valdyba visus menininkus apdovanojo gėlėmis ir pakvietė į vaišes.

Adelaidės at-kai tikrai gali didžiuotis, surengę dar vieną literatūros, dainos ir muzikos vakarą. Pranešėjos V. Bardauskaitės žodžiais tariant: „Tai lietuviškieji Prometėjai, kurie nori, kad lietuviškos kūrybos ugnelė šviestų ir šildytų ateities daigus". Visas vakaro pelnas paskirtas Lietuvai.

Elena Varnienė

Dalis „Giedros" korporacijos narių susirinkimo metu. Iš k.: A. Dirkienė, J. Kirvaitienė, J. Kučėnaitė-Foti, D. Kučėnienė, J. Damušienė.

„Giedros" korporacijos veikla

„Giedros" korporacijos veiklos metai prasidėjo, globojant Marcelės Rudaitienės kriauklių meno parodą Jaunimo centre, Čikagoje. Visas parodos pajamas M. Rudaitienė skyrė atsikuriančiai Lietuvos Bažnyčiai paremti.

Šių metų pradžioje „Giedra" paskyrė Lietuvės moters, pasižymėjusios krikščioniškų idealų tarnyboje, premiją Alinai Grinienei, gyvenančiai Vokietijoje. Šios premijos mecenatas prel. Juozas Prunskis prieš keletą metų pasiūlė „Giedrai" įsteigti premiją. A. Grinienei paskirta jau trečioji premija — ji skiriama kas dveji metai. Anksčiau buvo paskirta Juzei Daužvardienei ir Nijolei Sadūnaitei.

Lapkričio 4 d. susirinkome pasiklausyti Jūros Vasiliauskienės, biologijos dėstytojos, pasakojimo apie mokytojo įtakos mokiniams svarbą. Jos manymu, svarbu perduoti dėstomąjį dalyką, bet nemažiau svarbu domėtis studentais ir padėti jų asmeniškame gyvenime, jeigu atsiranda proga. J. Vasiliauskienė, atrodo, ir pati stengiasi tai įgyvendinti. Apie jos teigiamą įtaką akivaizdžiai kalba daugybė studentų laiškų ir atviručių, neseniai atsiųstų po to, kai J. Vasiliauskienė išgyveno sunkią galvos operaciją.

Susirinkusios J. Vasiliauskienės namuose, mes dar gavome ypatingą dovaną — matėme šeimininkės gyvą pasitikėjimą Kristumi. Su šypsena ji pasakojo, kaip tikėjimas ir malda ją ramina, kaip skatina gyventi ir nepasiduoti nevilčiai. Jūros žodžiai mus visas stiprino ir drąsino. Kai, prieš išsiskirstydamos, ratelyje susikibome rankomis ir susijungėme maldoje, pajutome, kad esame tikrai artimos sesės.

Šių metų „Giedros" valdyboje yra: Rima Balčiūnienė. Lima Česnaitienė, Albina Dumbrienė, Irena Jurjonienė ir Raminta Marchertienė (pirmininkė).

Raminta Marchertienė

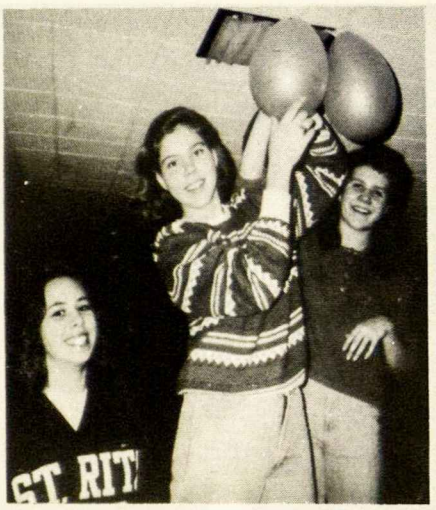

Lina Gaižutytė, Kristina Liaugaudaitė ir Rasa Stasiulytė puošia salę Prez. Stulginskio kuopos kaukių vakarui. Nuotr. Indrės Tijūnėlienės.

Jaunučių susirinkimas Klivlande

Spalio 27 dieną buvo pirmas šių metų jaunučių susirinkimas Klivlande. Iš pradžių nauji jaunučiai uždegė žvakes. Mes darėm plakatus p. J. Polikaičiui. Jis man aplankys

Klivlando jaunučių kuopa š.m. spalio 27 d. Nuotr. M. Laniausko.

per ateinantį susirinkimą. Vyresnieji išmoko apie ateitininkų organizaciją ir piešė plakatus. Mes tą dieną valgėm „pizza".

Šiais metais mūsų šūkis yra „Augame savo organizacijoje".

Simas Laniauskas (7 m.)

Literatūros vakaro dalyviai X.12 d., iš k.; Edita Nazaraitė, Julius Keleras, Daiva Markelytė-Repečkienė. Nuotr. Jono Kuprio.

STUDIJINIO SAVAITGALIO PROGRAMA

Penktadienis spalio 12 diena

7:30 v.v.
Jaunimo centro kavinėje — literatūros vakaras. Dalyvauja poetai Edita Nazaraitė ir Julius Keleras. Lietuvių rašytojų draugijos vardu Česlovas Grincevičius sveikina Editą Nazaraitę, Aušra Liulevičienė, aptaria Juliaus Kelero naują eilėraščių rinkinį *Baltas kalėdaitis.* Edita Nazaraitė komentuoja savo meno darbų skaidres. Vakaro programai vadovauja Daiva Markelytė Repečkienė.

Šeštadienio spalio 13 diena

Programa vyksta Jaunimo centro Čiurlionio galerijoje.

9:30 v.r.
Povilas Žumbakis — Galimi sunkumai, keičiant teisę Lietuvoje. Diskusijas praveda: Daina Kojelytė.

11:00 v.r.
Stasys Lozoraitis — Išeivių įnašas į Lietuvos nepriklausomybę. Diskusijas praveda: Saulė Palubinskienė.

1:30 v.v.
Vytautas Vygantas — Valstybinė dinamika — krikščioniškas žvilgsnis. Diskusijas praveda: Arūnas Liulevičius.

2:30 v.v.
Svarstybos apie politines asmenybes ir organizacijas Lietuvoje. Dalyvauja: Audra Kubiliūtė, Aidas Palubinskas, Edvardas Tuskenis. Vadovauja Juozas Baužys.

7:00 v.v.
Ateities žurnalo vakaras Jaunimo centro didžiojoje salėje.

Sekmadienis spalio 14 d.

Programa vyksta Lemonte. Mišios — Palaim. Jurgio Matulaičio misijos koplyčioje Lemonte. Paskaitos — Ateitininkų namuose.

11:00 v.r.
Šv. Mišios — koncelebruoja kun. Vytautas Bagdanavičius, MIC, ir kun. Leonas Zaremba, SJ.

1.30 v.v.
Stasys Vanagūnas — Reformos klausimai valstybingumo teisėje. Diskusijas praveda: Saulius Kuprys.

3:00 v.v.
Edita Nazaraitė — Rašytojo laisvė diktatūroje ir demokratijoje. Diskusijas praveda: Julija Švabaitė-Gylienė.

PENKTADIENIS

Literatūrinė vakaronė — retas svečias Čikagos padangėje, todėl buvo džiugu dalyvauti ateitininkų studijinio savaitgalio literatūros vakare, įvykusiame spalio 12 d. Jaunimo centro kavinėje. Pagrindiniai programos atlikėjai buvo du jauni poetai, gimę ir augę Lietuvoje, šiuo metu apsigyvenę mūsų tarpe: Julius Keleras laikinai gyvena Čikagoje, o Edita Nazaraitė jau įleidusi šaknis Toronte, Kanadoje. Vakaro pranešėja buvo Daiva Markelytė-Repeškienė, besireiškianti muzikoje ir poezijoje.

Su poeto J. Kelero naująja knyga *Baltas kalėdaitis* (ir su jo kūryba) susirinkusius supažindino Aušra Liulevičienė, redaguojanti *Drauge* šeštadieninį, kultūrinį priedą. Kelerą ji pavadino poetiškiausiu poetu iš jaunųjų grupės (kurią girdėjome pernai metų studijinio savaitgalio vakaronėje). Jo kūrybos poetiškumą lemia nepaprasta poetinė jėga, kurią sukuria įvaizdžių greitis, kalbos tiesiogiškumas, poeto asmens mintis. Kelero poezijoje svar-

bus ne žodžių parinkimas, o jų sintaksė. Jo kartos poezija ypač svarbi šio laikotarpio tarpsniui, nes gyvu žodžiu įamžina tautos atgimimo versmes. Kelerą ji palygino su airių poetu W. B. Yates, kuris davė daug paskatos Airijos išsilaisvinimui. Jųdviejų paralelizmas geriausiai atsispindi poetinėje jėgoje, nešančioje kūrinį nuo pradžios iki pabaigos, ir emocinis veržimasis išsakyti savo nuotaikas, mintis, kurios pagauna ir skaitytoją. Prelegentė savo teigimus pailiustravo trimis poeto eilėraščiais, o paskui buvo pakviestas ir pats J. Keleras, kurį vakaro dalyviai labai šiltai sutiko.

Iš tikrųjų yra labai įdomu klausytis pačių kūrėjų, kai jie skaito ir interpretuoja savąją kūrybą. Eilėraščiai tarsi atgyja, nes klausytojas gali pajusti bent dalelę kūrybos jausmo, intensyvumo, paties kūrybos proceso, ko pats, atsivertęs knygos puslapius ir skaitydamas, galbūt nepajustų.

Su poete, dailininke Edita Nazaraite supažindino rašyt. Česlovas Grincevičius. Jis pirmininkavo komisijai, paskyrusiai E. Nazaraitei Lietuvių Rašytojų draugijos premiją už geriausią 1989 m. grožinės literatūros knygą. Ta knyga — Ateities literatūros fondo išleista *Mechaninė mūza.* Č. Grincevičius pasveikino laureatę ir pasidžiaugė, kad ją prieš trejus metus yra pakvietęs įsijungti į Lietuvių Rašytojų draugiją (tuo metu jis buvo draugijos pirm.). Edita Čikagoje lankosi pirmą kartą ir mums čia ji atnešė šiltą poezijos ugnelę, kuri paliečia širdį, ne tik protą. Poezija žmogui reikalinga ne tik ypatingomis progomis, o kasdien, kaip reikalinga muzika, pievų žydėjimas, paukščių čiulbėjimas. Be to gyvenimas būtų tuščias ir beprasmis.

Mechaninė mūza yra antroji poetės knyga. Prieš 5 metus išleistas rinkinys *Medaus ir kraujo lašai.* Ji taip pat ir dailininkė, turėjusi

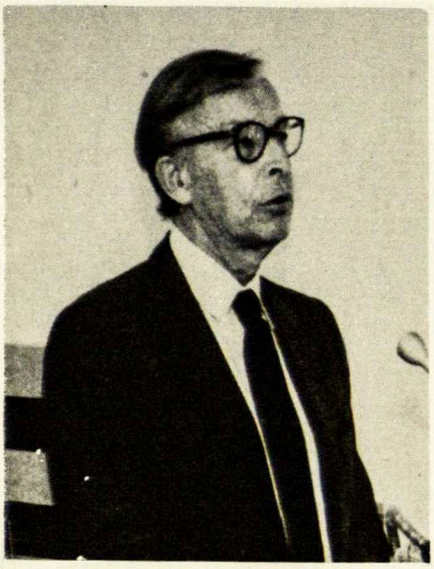

Stasys Lozoraitis

penkias personalines dailės parodas, o šį vakarą atsivežusi bent savo dailės kūrinių skaidrių, kurias parodys ir paaiškins.

E. Nazaraitė labai maloniai nuteikė klausytojus savo skambiu, gražiu skaitymu. Ji skaitė iš *Mechaninės mūzos,* o pabaigai — dar ir naujesnių eilėraščių, nespausdintų knygoje. Kaip vėliau pastebėjome, Editos poezijoje atsispindi jos dailės kūriniai, o paveiksluose — poezija. Ir vienur, ir kitur labai daug spalvų ir gyvumo.

Daiva vakaro programai vadovavo elegantiškai, taikliai, be reikalo neįterpdama ilgų monologų. Vakarą užbaigė Milda Tamulionienė, viena iš studijinio savaitgalio rengėjų. Rublika galėjo įsigyti J. Kelero *Baltą kalėdaitį* ir premijuotąją E. Nazaraitės *Mechaninę mūzą.* Abu poetai mielai autografavo knygas.

D. Bindokienė

ŠEŠTADIENIS

Po sėkmingos vakaronės penktadienį, studijinio savaitgalio dalyviai susirinko Čikagos Jaunimo centro Čiurlionio galerijoje. Dalyvių skaičius maždaug 50-100. Paskaitos buvo įvairios, nesilaikiusios kurios bendros temos, išskyrus, kad ne vieną kartą žvelgėm į įvykius Lietuvoje.

Pirmosios paskaitos ir diskusijų moderatorė buvo adv. Daina Kojelytė. Adv. Povilas Žumbakis kalbėjo tema: „Galimi sunkumai, keičiant teisę Lietuvoje". Paskaitininkas teigė, kad JAV-se pluralizmas yra sveikas reiškinys. Jis minėjo teisinę sistemą, kaip tautinės dvasios veidrodį, o spaudą — kaip jos sąžinę. Nors JAV teisinė sistema daugiausia kopijuojama pasaulyje, jos modelis buvo 700 m. senumo anglų sistema, be to, ji turėjo laiko evoliucijai per 200 metų. Lietuvai tokį modelį negalima tuojau pritaikyti, tačiau turėtų kuo greičiau paskelbti pasauliui, kokiais įstatymais ji remsis. Lietuvos žemių nereikėtų pardavinėti už rublius spekuliantams, nereikėtų žmonių už nusikaltimus bausti mirties bausme, bet reikia nuspręsti, kaip elgtis su karo nusikaltėliais bei kolaborantais. Dėl paskutinio pasiūlymo adv. Žumbakis priminė vieno buvusio partizano teigimą, kad aname pasaulyje Dievas teis žmones pagal savo įstatymus.

Lietuvos atstovas (charge d'affaires) Stasys Lozoraitis paskyrė nemažai savo brangaus laiko atvykti iš Vašingtono į studijinį savaitgalį. (Jis visą dieną praleido, bendraudamas su studijinio savaitgalio paskaitininkais, organizatoriais ir dalyviais. Dalyvavo ir *Ateities* žurnalo vakare). Savo temą — „Išeivių įnašas į Lietuvos nepriklausomybę" prelegentas kiek pakeitė ir praplėtė, nes apžvelgė ir kitus, Lietuvai reikšmingus įvykius. Visi to paties siekiame: 1918 m. vasario 16-ji dar ir šiandien tebėra kelrodis. Prelegentas teigė, kad jis moraliniais ir kitais atžvilgiais pripažįsta ir remia Lietuvos Aukščiausiąją Tarybą, tačiau dabartinė Lietuvos vyriausybė, jo nuomone,

neatspindi didžiosios Aukšt. Tarybos nuomonių daugumos, dėl to vyksta daug nesutarimų, nesusipratimų. Paskaitininkas taip pat minėjo Lietuvos santykius su kaimynais, JAV Kongreso ir Valstybės departamento palankumą Lietuvai. Lietuvos ekonomiją, artėjančias derybas su sovietais, privačių ir oficialių svečių iš Lietuvos atvykimą ir jų priėmimą Vašingtone. Jis labai ragino oficialiuosius svečius iš Lietuvos pasiruošti savo susitikimams užsienyje: konkrečiai žinoti iš anksto, ką reikės kalbėti, ko prašyti kuriame susitikime. Lietuva yra garbinga valstybė, ar ji pripažinta užsienio vyriausybių, ar nepripažinta. To mes niekuomet neturėtume pamiršti. Po paskaitos diskusijoms vadovavo Saulė Palubinskienė.

Po pietų Jaunimo centro kavinėje dr. Vytautas Vygantas kalbėjo tema — „Valstybinė dinamika — krikščioniškas žvilgsnis". Tokia tema yra begalinė, tai beveik viso seminaro kursas. Vatikano II-jo nutarimai Bažnyčiai ir dabartiniame pasaulyje — deimantas. Taip buvo pranašiškas žvilgsnis į ateitį ir į dabartį. Tai jungtis, kuri su pagarba ir meile jungia visą Dievo šeimą. JAV-se kiekybinis elementas vyrauja: didėja valstybės dinamika, todėl kartais kasdieninei realybei trūksta išminties. Kyla Bažnyčios ir valstybės atskyrimo klausimas. Pasaulietis turėtų būti žmogus, per kurį Bažnyčia randa atgarsį. Valstybė turi rasti savo prasmingumą. Pagal Šalkauskį, Lietuva turi būti sintezė tarp rytų ir vakarų. Ar ateityje Lietuvai skirta prasminga misija — būti Vakarų atspalvių Rytų federacijoje? Po paskaitos diskusijoms vadovavo dr. Arūnas Liulevičius.

Svarstybose apie politines asmenybes ir organizacijas Lietuvoje kalbėjo Audra Kubiliūtė, Aidas Palubinskas ir Edis Tuskenis. Diskusijoms vadovavo Juozas Baužys.

Iš k.: Aidas Palubinskas, Audra Kubiliūtė, Edvardas Tuskenis ir Juozas Baužys dalyvavo svarstybose studijinio savaitgalio metu. Nuotr. Jono Kuprio.

E. Tuskenis apibūdino politinę Lietuvos situaciją, kurią patyrė savo vienerių metų viešnagės metu, dirbdamas Aukščiausioje Taryboj informacijos biure ir būdamas vienu iš „Lithuanian Review" redaktorių (E. Tuskenis baigęs istorijos mokslus Illinois un-te Čikagoje 1989 m.). Prelegentas paryškino pagrindines žinias (kurias mes čia kartais nelabai suprantame) apie Lietuvos Parlamentą, Ministrų tarybą, frakcijas, politines partijas. Aukščiausios Tarybos nariai turi dažnai remtis savo gabumais ir žiniomis, ne kaip JAV ar kituose kraštuose, kur remiamasi patarėjais ir štabais.

A. Kubiliūtė buvo Lietuvoje rugsėjo mėn. pradžioje. Ji turi bakalauro laipsnį iš „Industrial Management", o magistro — iš biznio administracijos. Į Lietuvą buvo nuvykusi kartu su grupe prekybos ir inžinerijos specialistų, kurie skaitė paskaitas ir konsultavo fabrikuose. Lietuvos prekyboje labai žymūs stagnacijos laikotarpio atsilikimo rezultatai, kuriuos reikės pataisyti, jei Lietuva nori bent kiek konkuruoti su pasauliu. Lietuviai yra parodę savo išradingumą, tačiau reikia laikytis pasaulinių patentų ir kitų susitarimų, paruošti statistikas ir duomenis, mokėti elgtis prekybos pasaulyje.

A. Palubinskas kalbėjo apie prof. Vytauto Landsbergio asmenį, kurį pažino savo vienerių metų buvimo Lietuvoje metu. Aidas dirbo Aukščiausioje Taryboj ir informacijos biure. (Šiuo metu jis studijuoja Loyolos un-te Čikagoje). Aido manymu, Landsbergis yra idealistas politikas, stengiąsis išpildyti balsuotojų lūkesčius. A. Palubinsko nuomone, prof. Landsbergis neša teisingumo, tiesos ir ateities vėliavą ne vien Lietuvai, bet ir visam pasauliui.

Po kiekvienos paskaitos klausytojai parodė savo susidomėjimą, keldami daug klausimų. Kai kurie išbuvo visą dieną ir dalyvavo visose paskaitose, kiti atvyko tik į pasirinktas paskaitas. Pagaliau reikėjo visiems skirstytis ir ruoštis nueiti į *Ateities* žurnalo vakarą Jaunimo centro didžiojoje salėje.

Ramunė Kubiliūtė

ATEITIES VAKARAS

„Sveikiname visus atvykusius", tarė Gytis Liulevičius, programos vedėjas, pasveikindamas svečius *Ateities* vakare, spalio 13 d. Jaunimo centro didžioji salė buvo gražiai papuošta balionais, o stalai taip sustatyti, kad jaunimui teko garbės vietos salės priekyje.

Ateities žurnalo redaktorė D. Bindokienė, papuošta gėle ir pakviesta į sceną, iškvietė visą redakcinį kolektyvą: Ramunę Kubiliūtę, Joną Kuprį, Viktutę Siliūnienę ir Rūtą Sidrytę. Šis redakcinis kolektyvas labai įdomiai bendradarbiauja: per dvejus metus dar neturėjo nė vieno posėdžio, bet dirba sėkmingai, o susižino laiškais arba telefonais.

Šių metų konkurse dalyvavo 26 asmenys iš Lietuvos, Kanados, Vokietijos ir JAV. Redaktorė pakvietė premijų laimėtojus į sceną, nors vietinių laimėtojų daug nebuvo — visi gyvena toli nuo Čikagos ir negalėjo iškilmėse dalyvauti. Premijas įteikė *Ateities* administratorius J. Polikaitis ir mecenatas prel. Juozas Prunskis. Dėkodama jaunimui už dalyvavimą konkurse, redaktorė kvietė ir toliau bendradarbiauti žurnale. Laimėtojus sveikino mecenatas prel. J. Prunskis ir Ateitininkų federacijos vadas Juozas Polikaitis. Rūta Sidrytė paskaitė vieną iš premijuotųjų rašinių — Pauliaus Stepano „Dievo langą" apie ąžuolą, suolą, gamtą ir trispalvę.

Meninė programa buvo ypač maloni: joje dalyvavo, Čikagai gerai pažįstama, Rima Polikaitytė su fleita ir Kazys Motekaitis, šiuo metu studijuojąs Loyolos un-te, su smuiku. Akompanavo M. Motekaitis. Jaunieji muzikantai atliko po kelis kūrinius solo ir vieną kartu. Visiems programa labai patiko.

Po skanios (O. Norvilienės paruoštos) vakarienės, šokiams grojo „Žaros" orkestras, o jaunimas ir senimas linksmai šoko.

Rūta Sidrytė

SEKMADIENIS

Sekmadienio (X.14) programa buvo pradėta pamaldomis Palaimintojo Jurgio Matulaičio misijos bažnyčioje, Lemonte. Šv. mišias koncelebravo kun. Leonas Zaremba, S.J. prel. Vytautas Balčiūnas ir kun. Vytautas Bagdanavičius, MIC, pasakęs šio savaitgalio mintims pritaikytą pamokslą. Mišių skaitymus atliko Daina Kazlauskaitė ir Juozas Baužys, aukas prie altoriaus nešė AF vadas Juozas Polikaitis ir Jadvyga Damušienė. Toliau paskaitos vyko Ateitininkų namuose.

Kelias į teisinę valstybę

Adv. Saulius Kuprys supažindino dalyvius su Stasiu Vanagūnu, pir-

Dalis „Ateities" konkurso laimėtojų. Iš k.: N. Tijūnėlytė, V. Vygantaitė, G. Vygantas, T. Vasiliauskas, T. Skrupskelis, R. Polikaitytė. Nuotr. J. Kuprio.

muoju šios popietė paskaitininku. Dr. Stasys Vanagūnas, magistro laipsniu baigęs ekonomiją (Illinois u-te), istoriją (Wisconsin un-te) ir gavęs filosofijos daktaro laipsnį (Michigan un-te), šiuo metu Arkansas valstybiniame universitete dėsto administraciją. Jo paskaitos tema: „Sovietų Sąjungos ir Lietuvos kelias į teisinę valstybę". Nors temos pavadinime duotas ir Lietuvos vardas, tačiau pagrindinį dėmesį prelegentas skyrė dabartinei teisės padėčiai Sovietų Sąjungos ir taip pat nurodė kelius, kuriais Sovietų Sąjunga turėtų pereiti į vakarietiškos teisinės valstybės sistemą. Nuo to, žinoma, priklausys ir pačios Lietuvos teisinės valstybės evoliucija.

Vakaruose kultyvuojama racionalioji teisės sistema. Pagal ją, valstybę valdo teisė, ne žmonės. Sovietų Sąjungos socialistinėje sistemoje valstybę valdo žmonės, ne teisė. Joje įstatymų leidimas, tad ir teisės kūrimas, nėra atskirtas nuo tų įstatymų vykdomųjų organų. Santykiai tarp asmenų ir valdžios pagrįsti ne civilinės teisės nuostatais, o tik baudžiamąja teise. Net ir pati Sovietų Sąjungos konstitucija yra perdėm tendencinga.

Apskritai sovietinis žmogus teisės atžvilgiu yra pasidaręs nihilistu. Žmonės įpratę laukti iš valdžios patriarchinės globos ir vis dar nesugeba patys laisvai apspręsti savo tarpusavio santykius. Tam, be abejo, nepadeda ir besireiškiąs ekonominis bei politinis chaosas, žemas gyvenimo lygis, turto išdalinimo nelygybė, asimetrija tarp kapitalo ir kasdieninių prekių, tarp gaminių kiekybės ir kokybės. Tad su pagrindu baiminamasi, kad Sovietų Sąjungai labiau gresia subyrėjimas, negu greitas perėjimas į teisinę santvarką. Lietuvos atveju, prelegento nuomone, būtų geriausia grįžti į 1938 metų teisinę struktūrą ir iš ten pradėti daryti pažangą.

Rašytojo laisvė diktatūroje ir demokratijoje

Tokia tema kalbėjo Edita Nazaraitė, jauna poetė, dailininkė ir publicistė, prieš šešerius metus iš Lietuvos atvykusi apsigyvenimui į Kanadą, ką tik premijuoto poezijos rinkinio *Mechaninė mūza* autorė. Su prelegente dalyvius supažindino poetė Julija Gylienė.

Editos Nazaraitės paskaitos tema buvo „Rašytojo laisvė diktatūroje ir demokratijoje". Pati gyvenusi dviejuose pasauliuose, ji labai vaizdžiai, ryškiai ir šmaikščiai pavaizdavo sovietinio (sunkiojo periodo) ir Vakarų pasaulio kūrybinės laisvės skirtumus.

Norėdami diktatūroje išlikti nesunaikinti, net ir patys žmonės nepakęsdavo laisvo žodžio bei minties. Tai buvo slopinama jau nuo vaikų darželio, kad tik nebūtų mąstančios visuomenės. Rašyti tautai buvo pavojingo nacionalizmo žymė, rašyti individualinėmis temomis — dekadansas. Iš rašytojo buvo reikalaujama rašyti pagal sovietinį modelį. Kitokia literatūra nebuvo spausdinama, rašytojas persekiojamas, kūrybinė laisvė užgniaužiama, menas paverčiamas propaganda. Pats rašytojas turėjo savyje išvystyti vidinį cenzorių, arba virsti melo įrankiu. Todėl anų metų literatūroje gausu gražbylystės, bet ir daug nutylėjimų. Tikram rašytojui buvo sunku ir beprasmiška rašyti tik sau, be skaitytojų.

Tuo tarpu demokratinėje Vakarų pasaulio visuomenėje rašytojas yra laisvas, jam atsiveria plačios galimybės, palanki visuomenės terpė, ir jo fantazijai nėra ribų. Kūrėjai formuoja patys save, formuoja taip pat ir savo pačių vidinį cenzorių. Gal laisviausi rašytojai, prelegentės nuomone, esą tie, kurie nepriklauso nuo visuomenės ir nuo pinigų. Rašytojas turįs žvelgti į pasaulį savo paties akimis, kūrybingai. Tam Vakarų demokratijoje yra žymiai daugiau galimybių.

Gyvos diskusijos, klausimai ir komentarai papildė turiningą Editos Nazaraitės paskaitą, kuria ir buvo užbaigtas šio rudens Ateities studijinis savaitgalis Čikagoje. Užbaigiamąjį žodį tarė dr. Arūnas Liulevičius, vienas iš savaitgalio organizatorių.

Juozas Baužys

1990 m. „Ateities" turinys

Įvairūs straipsniai

D. Bindokienė — „Ar galima išaugti organizaciją?", 1; „Didingas, įspūdingas ir džiugus suvažiavimas", 2; „Kristus kėlės! Kėlės Lietuva! Aleliuja!", 37; „Apie kertinius akmenis ir pilkus akmenėlius", 73; „Metas pasižvalgyti savo kieme", 109; „Valandėlė su kun. S. Tamkevičium", 118; „Meilė Lietuvai, Dievui ir kūrybai", 114; „Literatas ir kultūrininkas", 86; „Įvertinkime dirbančius", 145; „Aš nedingęs, aš esu", 152.

Kardinolo V. Sladkevičiaus sveikinimas, 6
V. Rastenis, „Atkuriamojo at-kų suvažiavimo tikslas", 8
A. Palubinskas, „Ateitininkų federacija tarnauja at-kų sąjūdžiui", 11
A. Žygas, „Ateitininkijos vaidmuo išeivijos jaunimo lietuviškosios dvasios išsaugojime", 12; „Ateitininkijos dvasios jungtis Lietuvoje ir išeivijoje", 148
Č. Masaitis, „Pralenkime laiką", 39
K.V. Cukuras, „Naujasis *kairos* ir ateitininkija", 74
V. Bagdanavičius, MIC, „Katalikybės esmė moderniame pasaulyje", 75
S. Sužiedėlis, „Ateitininkų idealas", 76
N. Slaminskienė, „Vaikams reikia šilimos ir savų namų", 77
L. Dambrauskas, „At-kų sąjūdžio vieta dabartinėje Lietuvos politinėje situacijoje", 110
R. Jonaitienė, „Išeivija dabartinių įvykių šviesoje", 112
J. Polikaitis, „Kad šauksmas neliktų be atgarsio", 146

Grožinė proza

Č. Grincevičius, „Joninės", 86
A. Baronas, „Principas", 154

Eilėraščiai

A. Tyruolis, „Velykos", 38; „Palydėjom", „Rytas", „Debesys", 115
A. Paplauskas, „Aleliuja", 38
R. Grigas, „Man reikalingas Dievas", 47
K. Bradūnas, „Debesėlis", „Nepalikau", „Saulės paglostymas", 59
A. Karkaitė, „Mano seneliui", 92; „Apie tave galvoju", 128 (Ateities spinduliai)
I. Kazakevičiūtė, „Žmogus", 123
J. Jankauskaitė, „Svajonė", 127 (Ateities spinduliai)
J. Maceinienė, „Laukiu", „Jau kelią nuėjau", „Tu nemiršti", 129
Rolanda, „Dainavai", 137
S. Garliauskas, „Dainava", 138
J. Margenis, „Ar tai tiesa", 161
R. Valiukevičius, „Gimtinė", 164
V. Norvilaitė „Laisvė jau artėja", 162 (Ateities spinduliai)
Dr. S. Aliūnas, „Kultūrų sujungimas", „Madų paroda", „Mano knygelė", „Valerijono lašai", 188

Tikiu

R. Repšys, MIC, „Malda ir tikėjimo autentiškumas", 14
Ses. M. Palmira, „Natūralinės palaim. J. Matulaičio dorybės", 48
G. Kijauskas, SJ „Idealus moters paveikslas", 88
J. Burkus, „Naujojo Įstatymo Auka", 116
K. Ramanauskas, MIC, „Gyvenimo duona", 156

Federacijos vadas praneša

J. Polikaitis, 50, 89

Kalbos skyrius — kiekviename šių metų numeryje. Redaguoja ir sudaro D. Bindokienė

Knygos — Leidiniai, 19, 125; I. Skuodienė *„Gerojo Dievo globoje,* N. Sadūnaitės knyga", 53

Ateitininkai Lietuvoje, 2
P. Kaufmanas, ,,Dar apie atkuriamąjį suvažiavimą'', 40
G. Palubinskaitė, ,,Ateitį regim tėvynės laimingą'', 42
A. Žygas, ,,Iš Lietuvos at-kų federacijos pirm. pranešimo'', 79
G. Žaidytė, ,,Priešvelykinės rekolekcijos Antalieptėje'', 83
A. Saudargas, ,,Tautos atgimimas ir katalikybė'', 120
A. Kudžmaitė, ,,Garbingą misiją užbaigus'', 122
V. Ivanauskas, ,,Buvome kaip viena šeima'', 158
L. Mockutė, ,,Kanados lietuvaitė Lietuvos at-kų stovykloje'', 160

Įvykiai ir žmonės

D. B. ,,Sukaktuvininkas, kuriuo didžiuojasi Lietuva ir ateitininkija'', 15; ,,Trumpai apie A. Žygą'', 15; ,,Jis nėra užmirštas'', 165; ,,Pasaulis liko daug tuštesnis'', 165; ,,Kazys Bradūnas'', 58; ,,Auksinis jubiliejus ir at-kai'', 94
R. Sidrytė, ,,Lituanistikos seminaras'', 99
S. Užupytė-Bublienė, ,,Kad nebūtų užmiršta'', 128
Č. Masaitis, ,,Penkeri metai nuo Br. Povilaičio mirties'', 129
V. Janulis, ,,Reto talento at-kas'', 130
J. Baužys, ,,Be jūsų nebūtų mūsų'', 170

Ateities spindulial

V. Bublytė, ,,Pažinkime vieni kitus'', 21
G. Vygantas, ,,Kaip žinoti, kai Dievulis su tavim kalba'', 60
R. Ješmantaitė, ,,Sunkiausias gyvenimo momentas'', 60; ,,Lietuvos nepriklausomybės paskelbimas ir aš'', 91
A. Baronas, ,,Žodis jaunam kūrėjui'', 127
Milda, ,,Pasakojimas apie upę'', 162

Mūsų veikla: 22, 61, 101, 133, 174. Ilgesnius ar po kelis straipsnius parašė: R. Kubiliūtė, J. Baužys, R. Sidrytė, E. Varnienė, D.B., M. Landytė, L. Bilutė, M. Bublytė, V. Žvinakytė, V. Janulis, A. Užgirytė, P. Stepanas, A. Kubilius, G. Gilvydytė, Č. Masaitis.

Kreivos šypsenos — kiekviename šių metų numeryje. ,,Ryto ir Gailytės'' nuotykių piešinėliai — Viktutės Venclovaitės-Siliūnienės.

Nuotraukos: P. Kaufmano, B. Bublienės, J. Polikaičio, J. Kuprio, R. Kubiliūtės, R. Sidrytės, L. Daukšos. R. Polikaitytės, G. Palubinskaitės, V. Kapočiaus, Ses. Margaritos, M. Šmitienės, M. Laniausko, A. Rašymo, E. Kubilienės, B. Lipšienės, A. Lapšytės, A. Karkienės, Gr. Kriaučiūnienės. J. Šalčiaus, A. Šmito, M. Gaižutienės, V. Kučo, J. Vyšnionio, I. Tijūnėlienės, A. Tijūnėlytės, Č. Masaičio, D. Kuolienės ir kitų.

Skaidrios Klivlando jaunučių šysenos... Iš k.: V. Šimaitytė, K. Stankutė, R. Švarcaitė, K. Kliorytė, M. Rukšėnas ir M. Laniauskas. Nuotr. Mariaus Laniausko.

KREIVOS ŠYPSENOS

Vaizdingi Sūduvos (Zanavykijos) kaimų pavadinimai, randami Šakių apskrityje. Taip ir norėtųsi sužinoti, kodėl ta, ar kita vietovė vadinama tokiu įdomiu vardu:

Bliuvų kaimas
Baltkojų
Čebatorių
Klišių
Kreivių
Kulnių
Kuodžių
Panikių
Papiškių
Plačkojų
Storulių
Suodžių
Tupikų
Žilių

Aržuolupių kaimas
Katilių
Kiaulupių
Kraujučių
Kumpupių
Šaukščių
Šunkarių
Pariebių
Pelenių
Verpikų
Vėdarų

Bedalių kaimas
Beduonės
Berūkštiškės
Gaisrių
Kadarinių
Keptų
Keturnaujienos
Kriūkių
Muštinės
Pyragių
Pusdešrių
Puskepalių
Paspirgėlių
Raugalų
Žaliablėkių
Žalvedarių
Virvagalių

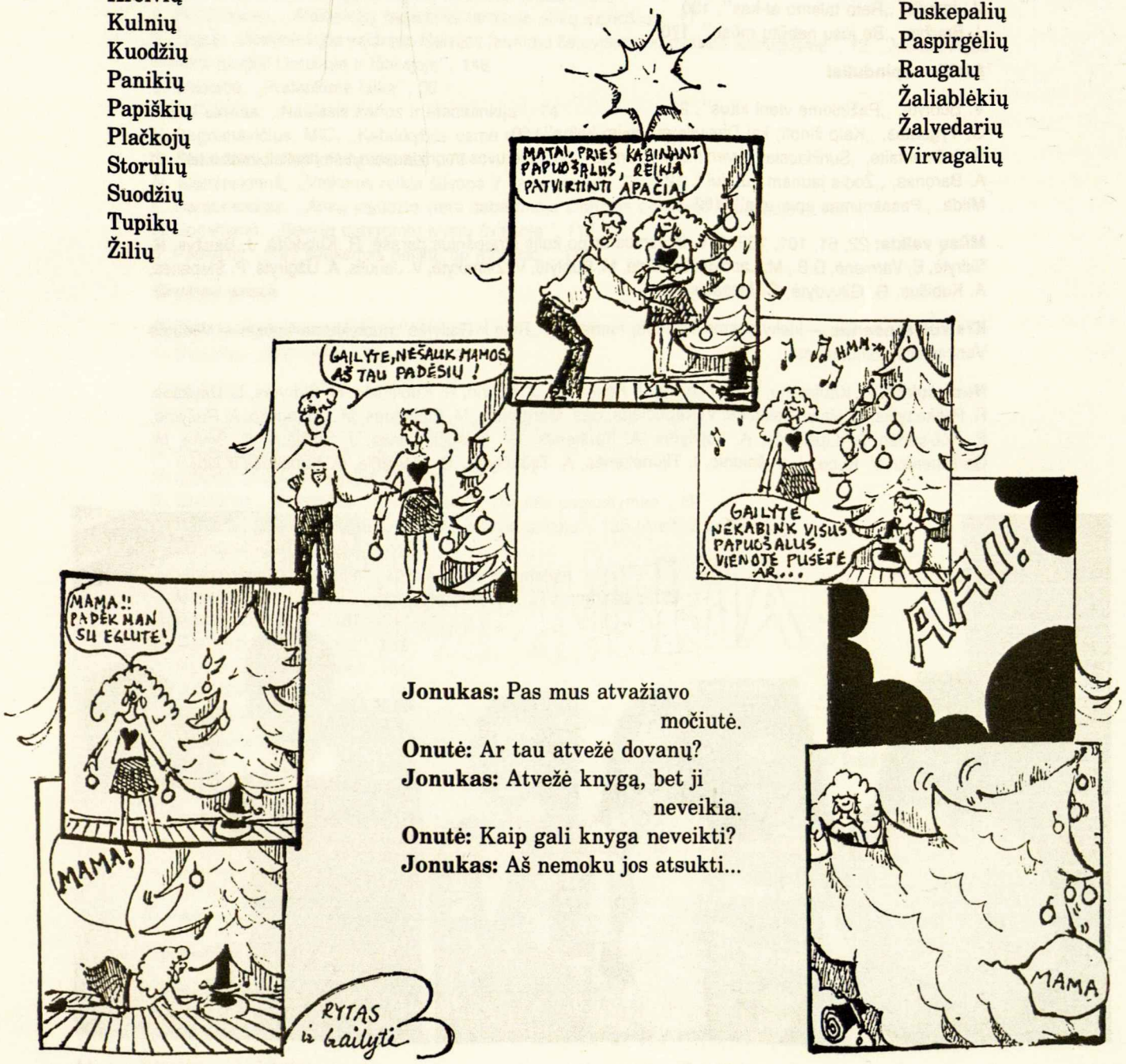

Jonukas: Pas mus atvažiavo močiutė.
Onutė: Ar tau atvežė dovanų?
Jonukas: Atvežė knygą, bet ji neveikia.
Onutė: Kaip gali knyga neveikti?
Jonukas: Aš nemoku jos atsukti...

Mūsų nuolatinis geradaris prel. **Juozas Prunskis** nuo ateinančių metų pradžios užprenumeruoja ,,Ateitį'' kiekvienai, Lietuvoje veikiančiai, moksleivių ateitininkų kuopai. Tai tikrai kilnus artimo meilės ir dosnumo pavyzdys. Juo galėtų pasekti ir kiti at-kai sendraugiai, ateinančių — sukaktuvinių metų proga užprenumeruodami žurnalą bent vienam Lietuvos ateitininkui.

Nuoširdžiai dėkojame **Aldonai ir Vincui Šmulkščiams,** paaukojusiems ,,Ateities'' žurnalui 100 dol.

Ačiū Ateitininkų tarybos pirm. **Birutei Bublienei** š.m. studijų savaitgalio Dainavoje rengėjų vardu, atsiuntusiai ,,Ateičiai'' 50 dol.

Geros valios mostas Kristaus Užgimimo šventės proga.

Kaip daugelis žinome iš žmonių kalbų, spaudos puslapių ir savo pačių patirties, Lietuvos ryžtas siekti nepriklausomo gyvenimo ėmė kelti nerimą ar net baimę įvairiataučių jos gyventojų tarpe. Besisielojant vidinės darnos Lietuvoje atstatymu, pradėta stengtis atkreipti kiek daugiau dėmesio į Lietuvos kitataučius — rusus, lenkus, baltarusius ir kitus gyventojus. Pagalvokim, ar mums nederėtų ir jiems nusiųsti vieną kitą siuntinėlį, kaip kad darom savo giminėms lietuviams? Daug kuo turbūt jiems neįstengsime padėti, bet geros valios mostas irgi svarbus dalykas. Tegu jie žino, kad visi Lietuvos gyventojai mums yra vienodai brangūs.

Iš Vilniaus gauta tų mūsų kitataučių (ar mišrių) šeimų adresų. Tai skurdžios, daugiavaikės, ligotos šeimos. Kas galėtų tokiai šeimai vienu kitu siuntinėliu padėti, tesikreipia šiuo adresu, arba vakarais telefonu: **Leonas Sabaliūnas, 6593 Fleming Creek Drive, Ann Arbor, MI 48105. 313-769-4527.**

Statement of ownership, management and circulation

,,Ateitis'' (publication number: USPS 935-440) is published bi-monthly. Its publisher and owner is American Lithuanian Roman Catholic Federation, *Ateitis,* 7235 S. Sacramento Ave., Chicago, IL 60629. The purpose, function, and nonprofit status of this organization and the exempt status for Federal income tax purposes have not changed during preceding 12 months. The editor is Danutė Bindokas, 7155 S. Homan Ave., Chicago, IL 60624. The managing editor is Juozas Polikaitis, 7235 S. Sacramento Ave., Chicago, IL 60629. In the preceding 12 months *Ateitis* averaged a press run of 1250 each issue (single issue nearest to filing date, 1250) of which 1045 (1049) were distributed to paid individual subscribes by mail and none (0) sold through dealers, carriers, street vendors or counter sales; total paid circulation being 1045 (1049); free distribution by mail, carriers or other means 81 (84). Copies not distributed — left-over 124 (117).

ALp(LKA)1786
1990, Nr.6